VLAAMS NATIONAAL WEEKBLAD

WIJ

VRIJDAG 13 SEPTEMBER '91

36e JAARGANG · NR. 37 · 33 fr.

MONUMENTENDAG

VECHTEN VOOR WINDMOLENS

REPRESSIE BLIJFT LITTEKEN

N.V. BERT Cars en Trucks

Assesteenweg 101-103 **Tel.: 02/582.13.12**
TERNAT **02/582.04.10**

Verdeler
VOLKSWAGEN - AUDI - PORSCHE 944

Diensten: verhuring lange termijn: D'IETEREN LEASE
Depannage dag en nacht - tel. 02/452.67.26

Personenwagens, vrachtwagens en carrosserie

West Littoral

TE HUUR VOOR UW VAKANTIE AAN ZEE :
moderne app. en villa's in alle prijsklassen
Gratis catalogus op aanvraag
058 - 51.26.29
Leopold II laan 205
8670 OOSTDUINKERKE

DE PRIJSBREKER

van het goede meubel

Groenstraat 84, 2000 Antwerpen **tel. 03/236.45.31**

Open van 10 tot 19 u. Maandag gesloten

Alle trofeeën, wimpels, bekers, speldjes, badges, enz.

ESOX - STAN PHILIPS
Panorama 36
1780 WEMMEL
Tel. 02/460.68.93

Guido NUYTTENS

Longtinstraat 126
1090 Brussel

SANITAIR - ZINK
ROOFING
LOODGIETERIJ
GASVERWARMING

Tel. 426.19.39

PROMO PUZZLE

Kies zelf het onderwerp van uw puzzel

Daniël Cortier
Tel. 02/428.69.84
Fax 02/425.98.86

FRANSSENS OPTIEK:

Silhouette
Marwitz
Rodenstock

Herentalsebaan 340, Deurne-Z.
Tel. 03-321.08.96

Kerkstraat 44, Antwerpen
Tel. 03-235.64.75

nv de winne-fabrisac

migrostraat 128
'B 9200 schoonaarde
dendermonde
052/42 33 04 - 42 39 16

drukkerij

typo - offset - repro
enveloppen - rx enveloppen
kettingformulieren
boekdruk - direct mail

DE VRIESE woonverlichting
baron ruzettelaan 78
8320 brugge 4
haan brugge-oostkamp
050 35.74.04

GELD

Onmiddellijk te bekomen bij

FRANS VAN MOORTER
Vijfhuizen 6, Erpe
Nieuw telefoonnummer:
053/80.10.09

PVBA
J. BORREMANS-COCK & KINDEREN

Algemene Bouwondernemingen
Gentsestraat 238
9500 Geraardsbergen
Tel. 054-41.25.89

Wij bouwen voor u sleutel op de deur

Freddy en Cecile Vermeersch-Vaesen
Sint-Aarnoutstraat 12
8211 Aartrijke-Zedelgem
☎ 050/20.08.50
algemene decoratiewerken — schilderen — behangen — vloerbekledingen — parket — louverdrape — luxaflex — ....

VAN MONUMENTEN GESPROKEN...

DE staatshervorming heeft er voor gezorgd dat met de opdeling van bevoegdheden ook de boedelscheiding werd ingezet. Zo worden de monumenten die ooit *'s lands glorie* uitmaakten aan de goede zorgen van de deelstaten toegewezen. Er resten, zo verzekert men ons, echter nog enkele twistappels. Zo de *Leeuw van Waterloo*, al vragen wij ons af wat daarover te twisten valt. Blijft het beest, dat zo dreigend naar Frankrijk grijnst een Belgisch monument of wordt het een Waals gedenkmaal? Het zal ons een zorg zijn. Of toch wel?

La butte du lion, de molshoop met de leeuw, herinnert aan het einde van de agressieve Franse aanspraken op alleenheerschappij over Europa en daar hadden wij toch ook mee te maken. De slag luidde tevens een nieuwe tijd in voor de Verenigde Nederlanden. Het lijkt ons best dat de leeuw aan de Waalse gemeenschap wordt toevertrouwd, opdat zij niet vergete dat elk imperialisme ooit wel eens ,,zijn Waterloo'' ondergaat.

Het *Museum van Midden-Afrika* dat weliswaar in het Vlaamsbrabantse Tervuren ligt kan misschien best ,,Belgisch'' blijven. De menselijke miserie achter dit avontuur is moeilijk niet los te zien van dit koninkrijk.

Anders is het gesteld met enkele administratieve Rijksgebouwen binnen de Brusselse agglomeratie waar, zoals wij vernemen, de taalgrens de verdiepingen dwarst en de bedienden zich met de lift van het ene gewest naar het andere kunnen begeven.

En dan, en dan is er nog de *Kongreskolom*. Een monument dat zonder diskussie ,,Belgisch'' is. Sinds Emiel Moyson dichtte dat de kolom van Franse steen is gemaakt, met Vlaamse centen werd betaald en de koning erop zijn rug naar Vlaanderen keert, weten wij hoe weinig geliefd het monument is.

Deze ,,totempaal'', zoals Paul Van Grembergen de kolom ooit noemde, is bovendien hét toonbeeld van Belgische bouwval want té gevaarlijk om hem te beklimmen, ja zelfs in de onmiddellijke buurt te komen. Laat de kolom dus maar Belgisch blijven...

De staatshervorming geeft de gemeenschappen de opdracht voor de eigen monumenten te zorgen en dat is meer dan een kwestie van centen of politieke wil. Een monument is een erfenis, iets dat behoort tot het wezen van een volk en dat van generatie op generatie overgedragen wordt als een gezamenlijk erfstuk.

Vlaanderen heeft, op enkele merkwaardige uitzonderingen na, niet bijster veel gedaan om dat erfgoed in optimale omstandigheden te koesteren. De cijfers spreken: 4.382 wettelijke beschermingen slechts, op meer dan 30.000 historisch beschermwaardige gebouwen. Zeker als men vergelijkt met Nederland, dat liefst 34.000 beschermde monumenten telt, faalt het beleid.

En als er dan al beschermd wordt dan laat onze zorg vaak te wensen over. Het schrijnendste voorbeeld is wel het kasteel-museum van *Gaasbeek*. Het moet je maar overkomen zoals de duizenden, vooral buitenlandse toeristen, die er tijdens de zomermaanden voor een gesloten poort stonden. Reeds in het vliegtuig aangespoord om de burcht te bezoeken kwamen zij van een kale reis terug: het énige kasteel-museum in bezit van de Vlaamse gemeenschap slechts van door de ruiten te bekijken.

En daar sta je dan als gulle gast met de mond vol tanden, toch een beetje om het schaamrood op de Vlaamse kaken te krijgen...

Het zou nochthans anders kunnen zijn. Want, wat wij nu zélf doen..., weet je wel.

Aan monumenten en gedenktekens ontbreekt het ons niet, tot in de kleinste dorpen is er wel wat fraais en merkwaardigs te tonen. Wij hebben veel in huis, ons uit gouden en magere eeuwen overgeleverd. Om bij stil te staan, in bewondering en in verwondering want de verscheidenheid is groot. De vrijheden die wij, ondanks vele en langdurige bezettingen ten spijt, hoog in het vaandel voeren hebben niet veroorzaakt wat totalitaire regimes in andere landen wél hebben aangericht. Hier geen stereotiepen, geen slaafs achternageloop van diktators of leiders of zoals Heinrich Böll ooit schreef over de gedenktekens in zijn land:,,...overal eender, het zijn konfektiegedenktekens, ze komen uit een of andere centrale.''

De *Open Monumentendag* van zondag a.s. zal weer aantonen dat brede lagen van de bevolking interesse en aandacht hebben voor monumenten, groot en klein. Duizenden mensen zullen weer op pad gaan. Aandacht voor het verleden is bovendien in. En als de mens vooral de kop naar morgen moet richten, behoort het nu eenmaal tot het wezen van elk van ons om te weten waar en wanneer de toekomst begon.

Beter dan door wie ook wordt dit verlangen door volks-nationalisten beseft en aangevoeld. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de *VU Vlaamse Vrije Demokraten* van deze derde Open Monumentendag gebruik heeft gemaakt om een kritisch, maar ook toekomstgericht dossier over ons erfgoed samen te stellen.

Het draagt de bewust gekozen ironische titel dat ,,vechten voor windmolens'' wél zin heeft. Zin en nut, om te bewaren en te koesteren wat waardevol is. Dat het daarbij niet alleen om de ,,petite histoire'' van de stenen gaat is duidelijk. Het gaat om een welbegrepen begrip van eigen identiteit, van komaf, van plicht tegenover de komende generaties. Maar ook om de ekonomische troeven van de erfgoed-zorg.

Bovendien loont het de moeite het natuurlijke en stedelijke landschap te beschermen om mensen in hun vertrouwde omgeving te laten wonen en werken, een omgeving waar ze thuis zijn, zich goed en gelukkig voelen. Het begrip volksgezondheid is niet te ver gezocht.

Volks-nationalisme is meer is dan staatsstrukturen bedingen, het is het totale welzijn van mens en volksgemeenschap bevorderen en handhaven.

Maurits Van Liedekerke

WIJ

Vlaams-Nationaal
Weekblad

Uitgave van het Vlaams Pers-, Radio- en TV-instituut v.z.w.

Hoofdredakteur:
Maurits Van Liedekerke

Redakteuren:
Tom Serkeyn
Peter Dejaegher
Toon Van Overstraeten

Sekretariaat:
Hilde De Leeuw

Alle stortingen van abonnementen, publiciteit en redaktie op prk. 000-0171139-31 van **WIJ**, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel (Tel. 02/219.49.30). Telefax: 02/217.35.10.

Jaarabonnement	**1.200 fr.**
Halfjaarlijks	**700 fr.**
Driemaandelijks	**400 fr.**
Los nummer	**33 fr.**

Verantw. uitgever:
Jaak Gabriëls,
Barrikadenplein 12,
1000 Brussel

Reklame:
Karel Severs, tel. 02/219.49.30, toestel 231 ('s voormiddags) of privé, Alsembergsesteenweg 797, 1653 Dworp.
Tel. 02/380.04.78.

INHOUD

7 André Geens lust de koekjes van Artsen Zonder Grenzen niet.

8 De Panorama-uitzending over Lint was een knuppel in het vluchtelingenhok.

10 De Gemengde Kommissie van eind augustus legde de grote opties vast voor de Belgisch-Rwandese samenwerking in '92-'93.

11 Zondag 15 september grijpt voor de derde keer de Open Monumentendag plaats. In de Brusselse taverne Falstaff stelde de VU ,,Vechten voor windmolens'' voor, de VU-ideeën omtrent het Vlaamse kulturele erfgoed.

12 Volgens kamerlid Jan Loones dient de archiefwetgeving volledig te worden hierzien.

16 Wetenschappelijk werk over de represesie was zo goed als onbestaande. Een omvangrijke studie van Luc Huyse en Steven Dhondt doorbreekt voor het eerst een stugge mitologie.

18 Voor de Belgische regering in Londen was Gerard Romsée een uitgelezen zondebok.

21 WIJ sprak met Reinoud D'Haese en Willy Kuijpers over het nieuw Vlaams jongerentijdschrift Meer.

25 Paul Van Himst lijkt als nieuwe bondscoach definitief een punt te willen zetten achter het tijdperk Thys.

27 De gebroeders Joël en Ethan Coen mochten voor hun film Barton Fink in Cannes de Gouden Palm in ontvangst nemen.

(omslagfoto R. Szommer)

DE SOLIDARITEIT...

In het praatprogramma *Zeker Weten?* hadden de ministers *Sauwens* en *Dehaene* het reeds over de zin en onzin van regeringsmededelingen. Daags voordien hadden de televisiekijkers de gelegenheid om zo'n kompleet zinloze regeringsmededeling te bekijken. Hetgeen PS-minister *Busquin* ons kwam vertellen over de Sociale Zekerheid kunnen we geen mededeling van de regering noemen, het was eerder een *clip* in regelrechte *Robin Hood*-stijl.

Moest Busquin in Vlaanderen verkozen kunnen worden, dan had waarschijnlijk iedereen op zijn achterste poten gaan staan over zoveel pre-elektorale onbeschaamdheid. De clip werd ook op RTBf uitgezonden (voor de populaire film *The witches of Eastwick*), en in Franstalig België deed hij wel stof opwaaien.

...VAN BUSQUIN

In de ,,regeringsmededeling'' kwam Busquin niet één sekonde zelf aan het woord, maar werd hij wel vanuit alle mogelijke hoeken in beeld gebracht, steeds ernstig en toegewijd bezig met zijn *werk*. De minister werd er voorgesteld als de Grote Redder van de SZ, de verantwoordelijke voor uw sociale veiligheid. Hij verhindert de rampen die zouden kunnen gebeuren, beteugelt de mogelijke misbruiken zoals in de klinische biologie. Hij zorgde ervoor dat het griepvaksin voortaan gratis is, net als het tandartsbezoek en de bril van uw dochter of zoon.

Om dit alles mogelijk te maken, zo werd ons voorgehouden, moet er natuurlijk wel solidariteit blijven bestaan. Hierom was het natuurlijk te doen. Een promotiefilmpje voor Busquin is nooit verloren in Wallonië, waar de man tenslotte zijn stemmen moet halen, maar voor Vlaanderen was de boodschap: solidair blijven, jongens! Nergens in de ,,regeringsmededeling'' werd melding gemaakt van de grote verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië in de konsumptie van bepaalde onderdelen van de SZ. Nergens werd gezegd dat zo'n miljardenstroom nog weinig met solidariteit te maken heeft.

Het professionele clipje kostte de belastingbetaler welgeteld 1.145.135 fr. (bron: *La Libre Belgique*) BTW inbegrepen. Om de Vlamingen *solidair* te laten blijven.

DAG DAGBLADEN

Een doorlichting van de Vlaamse dagbladpers bracht enkele opmerkelijke gegevens aan de oppervlakte. Zo blijkt dat op een krantenomzet van 100 frank de uitgevers momenteel gemiddeld 9 frank verliezen. Een situatie die niet lang meer kan blijven duren. De Vlaamse minister van Ekonomie *De Batselier* (SP) wil aan de hand van de doorlichting zijn steunbeleid voor de geschreven opiniepers richting geven. Op de begroting '92 is daarvoor 500 miljoen frank voorzien.

In Kroatië wordt nog steeds gevochten. Op de foto begeleidt een lid van de Kroatische Garde de waarnemers van de EG in Osijek. Hoewel er akkoorden ondertekend zijn door Kroaten, Serven en het leger, hebben de EG-waarnemers hun handen vol om de naleving ervan te kontroleren. (foto ap)

Het is vooral de evolutie van de kosten- en opbrengstenstruktuur die zorgwekkend is. Een krant uitgeven is verlieslatend, maar de verliezen uit de dagbladaktiviteit worden steeds minder gekompenseerd door andere uitgaven of andere aktiviteiten. De verkoop van dagbladen daalde de jongste drie jaar met 3 miljoen eksemplaren. Prijsstijgingen zorgden wel voor een verhoogde omzet met 11%. Maar de reklame-inkomsten stegen slechts met 1,3%.

Vooral de kranten Het Volk en De Morgen zitten zwaar in de rats. Hun advertentie-inkomsten laten het afweten. Het Volk heeft wel het voordeel over veel lezers te beschikken. Bij De Morgen is dat veel minder het geval.

DAG REGENWOUD

Volgens een onderzoek van de Voedsel- en Landbouworganizatie van de Verenigde Naties (FAO) verdwijnen de tropische regenwouden veel sneller dan gedacht. Het vernielingsritme zou zelfs 50% hoger liggen dan tien jaar geleden aangenomen werd.

Elk jaar gaat volgens de FAO 17 miljoen hektare regenwoud voor de bijl. Dat is de oppervlakte van Oostenrijk, Nederland en Denemarken samen. De grootste verantwoordelijken voor de ontbossing van het woud vormen migranten en vluchtelingen. Dit is geen grap: onderontwikkeling ligt mee aan de bazis van de teloorgang van de regenwouden. Steeds meer mensen verhuizen en trekken de oerwouden binnen om te ontsnappen aan armoede en overbevolking in de rest van het land. Dan stoken ze een stuk woud af en beginnen wat gewassen en vee te telen. Maar omdat de grond, buiten de dunne humuslaag, snel onvruchtbaar wordt, moeten ze weer verder het woud in om een nieuw stuk bos te ontginnen.

De tropische wouden zijn echter van levensbelang voor de planeet: ze herbergen de helft van alle fauna en flora. De verwoesting van het woud leidt bovendien tot verwoestijning en wijzigende klimatologische omstandigheden.

DAG 1.750 KABINETTARDS

Dat is althans de mening van VU-senator *Bob Van Hooland*, de grote deskundige van de VU inzake overheidsmanagement en openbaar ambt. Hij berekende dat alle Belgische ministers en staatssekretarissen samen 3.500 kabinetsleden hebben, of gemiddeld 58 kabinetsleden per eksellentie. Van Hooland vindt dat wat overdreven, en stelt voor om de helft daarvan naar huis te sturen.

Volgens Van Hooland zijn de kabinetten patologisch vanwege hun omvang en hun ongekontroleerde machtsuitoefening, en maken ze het bestuurlijk en administratief sisteem ziek. De burgemeester-senator wil beginnen met een halvering van de kabinetten.

DERYCKE EN SCHILTZ...

Begin augustus werden bij de Diensten voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid enkele benoemingen doorgevoerd waarrond staatssekretaris *Derycke* (SP) en minister *Schiltz* (VU) een robbertje uitvochten. Derycke had geïnsinueerd dat Schiltz de afspraken om tot neutrale benoemingen te komen niet zou hebben nageleefd.

Dit wordt door de VU-minister van Wetenschapsbeleid ten stelligste ontkend. Binnen de regering was hierover voordien reeds heel wat diskussie gevoerd, waarbij de vertegenwoordigers van alle andere regeringspartijen, die van Derycke inbegrepen, de door Schiltz voorgestelde procedure verwierpen. Schiltz had voorgesteld om een publieke oproep voor deze plaatsen te doen, en vervolgens de beoordeling van de kandidaturen toe te vertrouwen aan een eksterne jury.

Slechts om de betrokkenen niet het slachtoffer te laten worden van de onwil van de andere partijen besliste Schiltz uiteindelijk om de thans gewraakte benoemingen alsnog door te voeren. Het ging hier niet om „politieke benoemingen", de benoemden hadden al lang hun waarde bewezen als kontraktuelen.

...IN DE KLINCH

De reden waarom Derycke het benoemingsbesluit niet mee heeft ondertekend is overigens niet dat hij het met het besluit als zodanig niet eens was. De SP-staatssekretaris wou dit dossier om allicht persoonlijke redenen gekoppeld zien aan het statutair maken van het personeel van het Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (IWONL).

Dit is een parastatale die sinds de jongste staatshervorming nog bijzonder weinig bestaansreden heeft, en eigenlijk best gefederalizeerd wordt. Vandaar de weigering van Schiltz om zo'n koppeling te aanvaarden.

De minister heeft sinds het aantreden van deze regering trouwens voortdurend moeilijkheden gehad met zijn opeenvolgende staatssekretarissen bij het effektief in praktijk brengen van de door hem vooropgezette objektivering van de benoemingen en van de toewijzing van onderzoekskontrakten. Niettemin is hij daarin geslaagd, op het totstandbrengen van een organiek reglement inzake benoemingen bij de DPWB na. Schiltz wijt de insinuaties van Derycke aan een plotse opstoot van pre-elektorale koorts.

SPIERE-HELKIJN

De Vlaamse faciliteitengemeente Spiere-Helkijn trok aan de alarmbel wegens de buiten zijn voegen groeiende gemeenteschool. De helft van de leerlingen is er afkomstig van over de taalgrens, bij de kleuters zelfs 60%. Het zijn kinderen die door hun Franstalige ouders naar Vlaanderen gestuurd worden om Nederlands te leren.

Burgemeester *Walraet* riep ten einde raad de hulp in van Brussel. Minister van Onderwijs *Coens* liet al weten dat hij bereid is in te gaan op die steunvragen. Want Mesen, een Vlaamse faciliteitengemeente in de buurt, kampt met hetzelfde probleem.

We kunnen er niets op tegen hebben dat men in het buitenland (taalgrens = staatsgrens) Nederlands wil leren. En zoals het Nederlandstalig onderwijs ver van huis financieel gesteund wordt, moet dat ook aan de grens kunnen.

In Leuven startte zondag de Aktie Trottoir van de Bond van Grote en Jonge Gezinnen. Zo'n 200 bestuursleden van de Bond maakten in het gezelschap van Vlaams minister Johan Sauwens en federaal minister Jean-Luc Dehaene een knelpuntenwandeling door het stadscentrum. Twee op drie verkeersslachtoffers en 86% van alle gedode en dodelijk gewonde voetgangers vallen in de bebouwde kom. De Aktie Trottoir wil de beheersing van het stadsverkeer, een drastische beperking van de snelheid van het gemotorizeerd verkeer in de bebouwde kom, en een obstakelvrije loopzone voor voetgangers van minstens anderhalve meter. Omdat ook de mentaliteit van veel weggebruikers moet aangepakt worden, vraagt de aktie ook een volwaardige plaats voor verkeeropvoeding in het onderwijs. De 1.200 afdelingen van de Bond zullen in hun eigen werkingsgebied de grote massa en de plaatselijke beleidsverantwoordelijken bewerken om meer en betere voetpaden te bekomen. (foto VUM)

ZWAK ZAAD

Een nieuwe techniek die aan de VUB ontwikkeld werd moet nog meer onvruchtbare koppels toelaten om zichzelf toch van een nageslacht te voorzien. De zogenaamde *in vitro fertilizatie* (bevruchting van de eicel buiten het lichaam) is al langer dan tien jaar mogelijk, maar bracht voor een aantal onvruchtbare koppels nog geen soelaas. Vooral wanneer de man te weinig zaadcellen produceert, of wanneer deze te weinig beweeglijk zijn.

De nieuwe techniek bestaat erin om enkele zaadcellen met een piepklein mikropipet aan te brengen in de ruimte tussen de eicel en het membraan dat errond zit. Deze techniek is een verbetering van een reeds bestaande gelijkaardige metode, waarbij er een kleine opening in de eicel gemaakt wordt om de zaadcellen makkelijker binnen te laten dringen. Deze techniek heeft immers het nadeel dat veel meervoudige zwangerschappen tot stand komen.

Een behandeling met de nieuwe techniek van de VUB kost 31.000 frank. Maar ook deze jongste evolutie geeft nog geen antwoord op alle vruchtbaarheidsproblemen. De wetenschap gaat evenwel vooruit. Volgens de professoren *Van Steirteghem* en *Devroey* staat het onderzoek niet stil. Ze stellen dat het grote voordeel van de nieuwe techniek erin bestaat dat eigen materiaal gebruikt wordt (dus geen vreemde zaad- of eicellen). Dat is belangrijk voor de psichologische beleving van de zwangerschap.

■ De Vlaamse **Kommunistische Partij** wil zichzelf opheffen als partij in de klassieke betekenis. Volgens KP-voorzitter *Loose* maken vele oudere kameraden verscheurende momenten mee. Het weekblad *De Rode Vaan* zal verder blijven bestaan als onafhankelijk blad met linkse en pluralistische signatuur.

■ Volgens de kommissie *Mangeleer* is het aantal **politieke benoemingen** tijdens deze legislatuur danig afgenomen. Bij het begin van de regeerperiode gebeurden de benoemingen in nivo 1 (universitair gevormden) in de federale ministeries bijna alle politiek. Sedert kort is dat nog slechts voor 20% het geval.

■ Van de 15 voormalige Sovjet-republieken hebben er nu reeds elf formeel de onafhankelijkheid uitgeroepen. Armenië volgt de legaal voorgeschreven procedure vor uittreding. Maandag riep Tadzjikistan de onafhankelijkheid uit. De **Unie** bestaat nu nog uit de Russische federatie, Turkmenië en Kazachstan.

■ De misterieuze **cirkels** in de Britse korenvelden die nu al dertien jaar lang bestudeerd worden door hooggeleerde wetenschappers, zijn niet aangebracht door buitenaardse wezens, noch het gevolg van overbemesting of klimatologische invloeden. Het zijn zelfs geen kosmische kopiën van de beeldschriften van de Hopi-indianen. Ze zijn het werk van twee zestigers die wel van een grapje houden.

■ *TV-Ekspress* bracht deze week het grote **ABC van Spelletjesland**, een overzicht van alle spelletjes die op BRTN en VTM te bekijken vallen. Negen (9) drukbekeken spelletjes, van *Baraka* tot *De Juiste Prijs* passeren de revue. U voelt zich toch niet geschokt over zoveel onnozelheid op onze tv-zenders? Wacht nog even, volgende week publiceert TV-ekspress deel II van het spelletjes-ABC: van L tot Z.

■ In **Cuba** lijkt het vuur ook uit het kommunisme te verdwijnen. *Castro* liet de sigaretten en sigaren voor binnenlands gebruik op de bon zetten.

■ De Konferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (KVSE) telt sedert deze week drie landen-leden bij: Litouwen, Estland en Letland. De Duitse BZ-minister *Genscher* pleitte er voor een nieuwe definitie van het begrip **binnenlandse aangelegenheden**. Als in een KVSE-land de mensenrechten ernstig geschonden worden of er een staatsgreep gepleegd wordt, moeten de andere lidstaten zich daarmee kunnen inlaten, vindt hij terecht.

AFRIKA IS MOOI, MAAR...

„Mijn waardering en respekt voor uw veldwerk overal ter wereld is zeer groot. Uw deskundigheid op het gebied van snelle gerichte akties om het eerste leed te verzachten en hulp te bieden aan slachtoffers van natuurlijke en menselijke rampen, is terecht spreekwoordelijk geworden. Als minister van Ontwikkelingssamenwerking heb ik dan ook al vele malen met belangrijke financiële bijdragen aan zulke akties kunnen bewijzen dat u het vertrouwen van de beleidsmensen waard bent. Precies daarom vind ik uw lopende aktie Africa is Beautiful zo jammer."

Aldus opent minister van Ontwikkelingssamenwerking *André Geens* een open brief aan Artsen zonder Grenzen. De goegemeente keek verbaasd op deze kritiek van uitgerekend André Geens te horen. Wat bezielt de minister om zo uit te halen?

A. Geens: *„Ik vrees dat Artsen zonder Grenzen met deze aanpak de klok van de sensiblizering 10 jaar terug zet. Na meer dan 40 maanden als beleidsverantwoordelijke voor de Ontwikkelingssamenwerking, heb ik immers kunnen vasstellen dat bij vele betrokkenen het bewustzijn is gegroeid dat Afrika niét mooi(er) zal worden door het karitatieve eenrichtingsverkeer van Noord naar Zuid. Een zogenaamde „sensiblisering" die het verroeste beeld koestert van de rijke weldoorvoede blanke, die welwillend een minstukje van zijn rijkdom afstaat aan dat uitgemergelde onmondige zwartje, kan volgens mij alleen maar leiden tot het in standhouden van alle verouderde vooroordelen van het grote publiek over Zwart-Afrika. Zo komen wij er niet."*

André Geens beseft zeer goed hoe moeilijk het is om het grote publiek gevoelig te maken voor komplekse situaties als struktturele armoede, de politieke verantwoordelijkheid van de heersende klasse in de Afrikaanse landen, de noodzaak om zelfrespekt in weerbaarheid en kreativiteit om te zetten.

A. Geens: *„Zulke benadering vraagt immers meer inzicht dan het simplisme en de geforceerdheid waarmee men de kijkers benadert: het blanke jongetje knabbelt verveeld aan zijn solidariteitskoekje...*

Het is hoog tijd dat men stopt met die kortzichtige simplifiëringen op het terrein van de ontwikkelingssamenwerking, zijnde het levensnoodzakelijke samenwerken tussen Noord en Zuid. Alleen een volgehouden strukturele aanpak kan op termijn enig soelaas brengen. Daarom ben ik ontgoocheld over de aanpak van Africa is Beautiful."

De minister verwijst vervolgens naar de nieuwe instrumenten die hij ter beschikking stelde van de NGO's: medefinanciering van o.m. edukatie-aktiviteiten, koördinatie in het informatiebeleid, verdere professionalisering van de NGO's, én meer financiële mogelijkheden. Dit jaar het dubbele van vroeger, dus 90 miljoen fr.

A. Geens: *„Tegelijk tracht ik ook de audio-visuele media te helpen om op een ernstige manier te kunnen berichten over de problemen van het Zuiden. Ik mag vooral hopen dat daardoor Afrika en de rest van het Zuiden voor het publiek een beetje van binnenuit zijn blootgelegd, als een boeiende en waardevolle, gelijkwaardige leefgemeenschap met levensgrote problemen van ontwikkeling en samenleven, die binnen die gemeenschap, door de inzet van die gemeenschap, een oplossing moeten en kunnen krijgen."*

Is de minister na meer dan drie jaar verantwoordelijkheid dan naïef geworden?

A. Geens: *„Ik ben vooral realistisch gebleven, met nog altijd mijn basisopvatting dat de lotsverbetering van de volkeren in het Zuiden op de eerste plaats van henzélf zal afhangen, en niet van de giftenstroom vanuit het rijke Noorden. Onze hulp, of liever onze samenwerking op gelijkwaardige basis, heeft alleen maar zin als die gestoeld is op keiharde afspraken op internationaal politiek en ekonomisch nivo. Een Noord-Zuid-relatie gebaseerd op medelijden, omgezet in kadootjes die alleen maar het geweten van het Noorden sussen, vertoont al te scherpe paternalistischte trekjes."*

De minister twijfelt niet aan de goede bedoelingen van de aktie noch aan deze van de geëngageerde bekende figuren die deze schragen.

A. Geens: *„Ik twijfel wél aan de zin van zo'n kampanje die voor de zoveelste maal — we hebben net Afrika Sterft achter de rug — het publiek het gevoel geeft dat onze welwillende gift dé sleutel is voor het welzijn van de Afrikaanse volkeren.*

Afrika is mooi, maar de problemen én de oplossingen zijn wel een stuk komplekser dan wat Artsen zonder Grenzen voorhoudt."

Ondertussen heeft de leiding van Artsen zonder Grenzen gereageerd.

„Natuurlijk zijn er op termijn strukturele oplossingen voor Afrika nodig. Dat betwist AzG geenszins, maar wij worden gekonfronteerd met de dringende kwesties van leven en dood, o.m. in de vluchtelingenkampen van Etiopië. En men kan van een Etiopische vluchteling toch niet vragen te wachten op een strukturele oplossing."

In de TV-uitzending *Zeker Weten* konden kijkers zich uitspreken over het onderwerp. 77 % nam het op voor de AzG-aktie, 23 % steunde de kritiek van de minister. Ondertussen heeft nu ook de vzw *Wit over Zwart* (die zo'n 40 organizaties groepeert) onomwonden haar ongenoegen geuit omtrent de aanpak van *Africa is beautiful*.

VLUCHTEN KAN NOG STEEDS

ER bestaat geen zinnige reden om aan te nemen dat de mensen van Lint anders zouden zijn dan de inwoners van om het even welke andere Vlaamse gemeente. Het probleem dat zich in de gemeente door de geplande opvang van 150 kandidaat-vluchtelingen stelde, zou zich gelijk waar in Vlaanderen kunnen voordoen. En het is eigenlijk begrijpelijk: stel je eens even voor dat de overheid morgen 150 vreemdelingen wil vestigen in een leegstaand gebouw in jouw straat. Men kan moeilijk staande houden dat zo'n bijkomend inwonertal geen aanpassing van de oorspronkelijke bewoners zal vergen. Om nog maar te zwijgen van de diepgewortelde vrees bij veel Vlamingen voor de (over)last (van stijgende verkeersdrukte tot de vrees voor een hogere kriminaliteit) die 150 azielzoekers teweeg zouden brengen.

Zo'n probleem mag niet vergeleken worden met de sluiting van de *Bocaccio* in Destelbergen, maar het is ook de vrees voor overlast die er een belangrijke rol in speelt. Naast de vrees voor het onbekende: huidskleur, kultuur, godsdienst, gewoonten.

ISABELLE A.

De Panorama-uitzending gaf ook een onthutsend beeld van de Vlaams Blok-militanten. Beide aktiekomitees uit Lint haastten zich te distantiëren van het onverdraagzame vertoon van ekstreemrechts in hun gemeente. We hebben nergens betere anti-propaganda voor de ekstreemrechtse partij gezien als verleden donderdagavond op TV1. *BRT Weg Ermee* en *Eigen Volk Eerst* roepen, van het begin van de uitzending tot het einde, met een klimaks van vokale haat tijdens het optreden van een moedige 16-jarige *Isabelle A*, dat is het beeld van het Vlaams Blok dat *De Winter* en co de Vlaamse huiskamer serveerden. Wie het laatavondjoernaal op de BRTN nog meepikte, kon het bovendien meemaken hoe een angstige *Katelijne Hermans* vanuit Lint pogingen deed om iets te zeggen, overstemd door jonge Blok-heethoofden die haar gewoon het spreken beletten.

Maar de uitzending *Lint geknipt* inspireerde niet alleen het Vlaams Blok. Haantje de voorste was ook minister *Tobback* (SP). Tijdens *De Dag Van De Lokale SP-Mandataris* in Mol wist de politieke vakman verrassend veel kamera's en mikrofoons om zich heen te verzamelen om in verrassend patetische bewoordingen opposantje binnen de meerderheid te spelen. Tobback had het lef om het hele spreidingsbeleid van de kandidaat politieke vluchtelingen, waaraan hijzelf en zijn partij binnen de regering jarenlang zogezegd achter stonden, nu plots *...onzin* te noemen.

Na deze poging om een vlag van het Vlaams Blok te roven, bereed Tobback entoesiast een stokpaardje dat vooral bij de groenen geliefkoosd wordt, het gemeentelijk referendum.

De Panorama-uitzending over de vluchtelingenproblematiek in Lint was een voltreffer. En dit om verschillende redenen. Omdat aangetoond werd hoe de vrees voor het onbekende (en dat gaat van islam-migranten tot donkerhuidige vluchtelingen) zoveel emoties kan losweken dat ze in staat is een kleine leefgemeenschap in twee kampen te verdelen. Omdat het ware onverdraagzame karakter van de Vlaams Blok-aanhang van het scherm droop. Omdat aan de kaak gesteld werd hoe onmachtig het beleid klaarblijkelijk is om dergelijk probleem snel en efficiënt op te lossen. Omdat de reakties uit politieke hoek erop wezen dat het vluchtelingen- en migrantentema een van de grote „issues" van de nakende verkiezingsstrijd zal zijn. Na Lint scheen men de vluchtelingenproblematiek niet langer te kunnen ontvluchten. Maar schijn bedriegt...

PISTACHE MET MOKKA

Maar ja, de SP verliest aan het Vlaams Blok, en aan de Groenen. Hoewel hij enkele weken geleden ontkende zich ooit tot zoiets te zullen lenen, deed de Leuvense politikus in Mol toch een bewonderenswaardige poging om de kiezer een pistache-met-mokka-ijsje aan te smeren. Dat de bevoegde staatssekretaris *Miet Smet* en 's anderendaags ook premier *Martens* (nota bene in een persmededeling) en de CVP op hun achterste benen gingen staan omwille van zo'n gebrek aan ministeriële deontologie, schetst de verbijstering in regeringskringen.

Coveliers: „Het probleem zit bij de Dienst Vreemdelingen van het Ministerie van Justitie". (foto WIJ)

Volgens de minister van Binnenlandse Zaken wordt met de spreiding van azielzoekers ook xenofobie en racisme verspreid. Dit is helemaal niet bewezen. Het is zelfs niet bewezen dat in Lint het anti-komitee xenofoob of racistisch is. Laat staan dat de hele gemeenteraad, op de ene Agalev'er na, racistisch of xenofoob zou zijn.

In Avelgem vangt het Rode Kruis ook azielzoekers op. Daar gebeurde dit zonder noemenswaardig protest. Waarom liep het dan in Lint mis? VU-kamerlid *Hugo Coveliers* had zich reeds voor de Panorama-uitzending tegen Lint als vestigingsplaats voor 150 azielzoekers uitgesproken. Coveliers: *„In Lint werd op geen enkele wijze informatie verstrekt aan de bevolking. Die nam dat niet. Bovendien mag je niet vergeten dat Lint niet zo ver van Antwerpen afligt. Lint is gevoeliger voor agitatie en infiltratie vanuit Antwerpen door het Vlaams Blok."*

Gelukkig kreeg de knuppel in het hoenderhok ook wat meer politieke reakties dan het vermeien van lokale SP-mandatarissen met

een afkeuring van het eigen beleid zonder een alternatief aan te dragen. Volgens Coveliers treedt langzamerhand iedereen het standpunt bij dat de VU reeds op 18 februari 1987 formuleerde: de erkenningsprocedure moet veel korter, de opvang dient centraal te gebeuren en de beslissing over al dan niet erkenning moet ook effektief uitgevoerd worden, d.w.z. er moet ook effektief uitgewezen worden wanneer dit zo beslist werd.

UITWIJZINGSBELEID

Na afloop van het partijbestuur hamerde VU-voorzitter *Gabriëls* nog eens op dit gebrek aan een effektief uitwijzingsbeleid. Een korte erkenningsprocedure en een effektief uitwijzingsbeleid hebben trouwens met elkaar te maken: hoe langer de erkenningsprocedure aansleept, hoe onrechtvaardiger het wordt om niet-erkenden nadien uit te wijzen. VU-minister *Schiltz* voorzag reeds kredieten (40 miljoen in '91, en opnieuw 40 miljoen voor '92) voor zo'n uitwijzingsbeleid, maar de verantwoordelijken op Justitie lieten na dit beleid hard te maken. Het geld bleef totnogtoe zo goed als ongebruikt.

Volgens Hugo Coveliers kan het probleem van de politieke vluchtelingen snel opgelost worden wanneer de voorstellen die de VU in februari '87 lanceerde uitgevoerd zouden worden. Coveliers: *„Meer en meer treedt men ons standpunt van '87 bij: een korte erkenningsprocedure van drie maanden.*

Een langere procedure veroorzaakt immers het probleem van de huisvesting waar we nu mee gekonfronteerd worden. Ten tweede moet er één of enkele centrale verblijfsplaatsen komen. En tenslotte moet een eventuele afwijzing van de erkenning effektief rezulteren in een uitwijzing, na de beroepstermijn."

Dit voorstel zal niet van vandaag op morgen gerealizeerd worden. Toch acht Coveliers het mogelijk dat de erkenningsprocedure op zeer korte termijn gevoelig versneld wordt: *„Het probleem zit bij de Dienst Vreemdelingen van het ministerie van Justitie. Die dienst heeft weliswaar enkele personeelsleden te weinig, maar werkt ook met opzet zo traag. Er staat bovendien geen hoofd aan die dienst, zodat de ambtenaren maar moeilijk tot sneller werken gemotiveerd kunnen worden. Ik zeg u: met een paar personeelsleden meer en een gemotiveerde baas zouden we snel opvangcentra op overschot hebben."*

Maar de kat ligt ergens anders gebonden. Het zou politieke zelfmoord zijn 2voor de bevoegde minister om nu, enkele maanden voor de verkiezingen, echt ekonomische vluchtelingen *en masse* over de grens te zetten. En hoewel Gabriëls verklaarde dat er desnoods maar charters ingezet moeten worden, zal dit hoogst onwaarschijnlijk gebeuren. PSC-minister van Justitie *Wathelet*, verantwoordelijk voor het uitwijzingsbeleid, zou goed gek zijn om daar nu mee te beginnen.

VLUCHTELINGEN–GANDOIS

Op dit moment doet men het bij Justitie in de broek voor televisiebeelden van rijkswachters die *manu militari* tegenstribbelende vluchtelingen over de grens zetten. Zolang de opiniepeilingen er niet op wijzen dat Wathelet met uitwijzingsbesluiten zou skoren, zal hij niet roekeloos worden. En wie zal hem verplichten zijn portefeuille in de waagschaal te werpen? Er cirkuleren in kabinetskringen nu al hitlijsten van afgewezen kandidaat politieke vluchtelingen waarvoor ministers en parlementsleden tussengekomen zijn. Om hun uitwijzing te verhinderen...

Misschien moet er wel een *Gandois* of *Geyselinck* voor de vluchtelingen aangesteld worden?

(pdj)

Minister van Justitie Wathelet zou goed gek moeten zijn om enkele maanden voor de verkiezingen zijn kop te riskeren met daadwerkelijke massale uitwijzingen.

ZOALS HET EEN GOEDE MANAGER PAST...

We vermeldden het reeds in onze vorige editie: België is met een bilaterale hulp (rechtstreekse steun van land tot land) aan Rwanda van 1,2 miljard de belangrijkste donor (alleen de Wereldbank — maar dan in de multilaterale sektor — is nog belangrijker). Net zoals een hard werkende manager van een multinational met verschillende fabrieken in het buitenland geprezen wordt als hij de dochteronderneming met de grootste omzet regelmatig bezoekt, zo wil ook André Geens („manager" over 2.000 landgenoten, verspreid in meer dan 20 landen en samen goed voor een jaaromzet van 20 miljard) zelf op het terrein zien hoe er met onze steun in Rwanda wordt omgesprongen. De normaalste zaak van de wereld eigenlijk... al schijnt dat nu nog niet voor iedereen duidelijk...

1000 HEUVELS

De Gemengde Kommissie van eind augustus die de grote opties moest vastleggen voor de Belgisch-Rwandese koöperatie in 1992-1993 was hiervoor een geschikte gelegenheid.

Rwanda met een bevolking van 6,7 miljoen mensen wordt — om voor de hand liggende redenen — ook het land van de „1000 heuvels" genoemd.

De voornaamste energiebronnen zijn de hidro-elektriciteit (geëksploiteerde reserves), metaangas (aan het Kivumeer, grensgebied met Zaïre) en turf. De voornaamste Rwandese eksportprodukten richten zich op landbouw en mijnbouw. Bij landbouw vermelden we allereerst koffie (goed voor bijna 90 %) en tee. Voor mijnbouw is dit tinerts, wolfram, goud en edelstenen. In het land van de „Mille Collines" zijn ongeveer 150 koöperanten en 110 NGO-koöperanten (de vroegere „vrijwilligers") tewerk gesteld, een 70-tal personen werken in de sekties, 25 studiebeurzen wrden toegekend terwijl 180 personen/maand stage lopen. Tenslotte zijn er in Rwanda 2 Belgische scholen met samen ca. 50 personeelsleden.

Gezien de politieke stabiliteit in de streek en vooral ook in Rwanda zelf van groot belang is voor verdere ontwikkelingshulp, had minister André Geens voor zijn ontmoeting met de Rwandese leider Hayarimana, enkele kontakten met regeringsleiders uit Tanzania en Burundi. Deze toppolitici uit de regio geloven niet langer in een nieuwe regionale top om tot een oplossing te komen voor het Rwandese konflikt. Op 1 oktober van vorig jaar viel het Rwandees Patriottisch Front dat voornamelijk uit Rwandese Tutsi-vluchtelingen bestaat, vanuit Oeganda Rwanda binnen en blijft tot op heden een guerillaoorlog voeren aan de grens.

Aansluitend hierop ontmoette de VU-minister president Habyarimana zelf. De Rwandese regeringsleider kreeg onverbloemd te horen dat ons land heel veel aandacht heeft voor de stabiliteit en de vrede in het land. Ook de bevolkingseksplosie hipotekeert de verdere ontwikkeling van Rwanda, de bevolking neemt jarlijks met 3,8 % toe. Een onvermijdelijk gevolg is dat steeds minder kinderen lager onderwijs kunnen lopen, hoewel dit verplicht is. Zieken zullen de nodige verzorging ontberen, er dreigt hongersnood enz. Voor het in een ekonomische krisis (nog verscherpt door de oorlog met het RPF) gevangen zittende Rwanda en voor president Habyarimana zelf een duidelijke vingerwijzing.

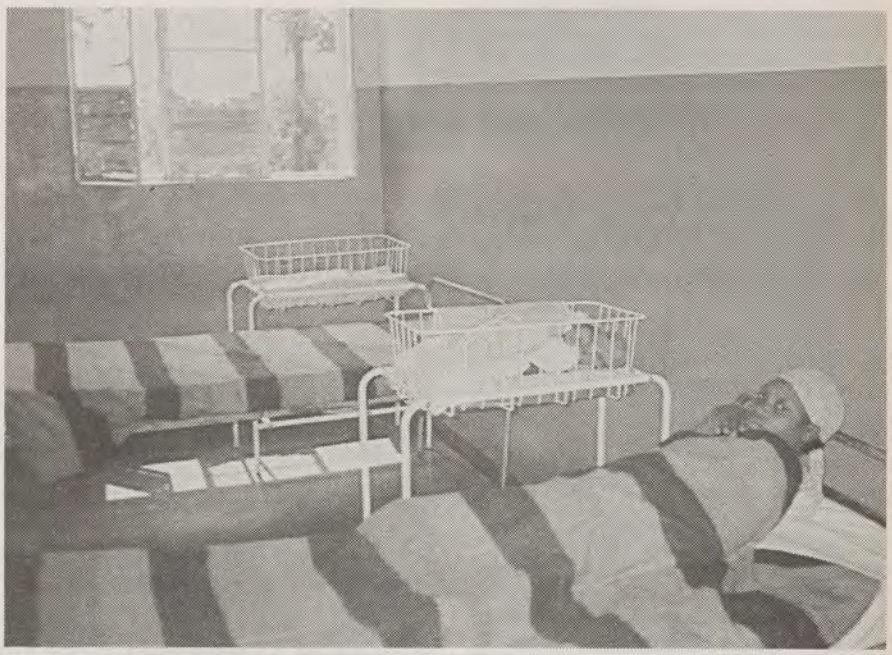

Gezondheidscentrum Gikongoro op basis van zonnepanelen

PROJEKTEN

Tussen de vergaderingen van de Gemengde Kommissie door bracht André Geens een bezoek aan talrijke ontwikkelingsprojekten. Zo kon de minister zich in zijn gesprekken met de plaatselijke verantwoordelijken vergewissen van de rendabiliteit van onze investeringen.

De minister kon vaststellen hoe op het gebied van de gezondheidszorg er in Gikomero (prefektuur van Kigali) schitterend werk wordt geleverd. Het betreft hier een projekt elektrificering van 28 gezondheidscentra door middel van zonnepanelen.

Meer in het noorden van het land, Ruhengeri, werd de maalderij Etiru bezocht in het kader van de Belgische graanleveringen. De tarwe wordt als dusdanig niet rechtstreeks uitgedeeld, maar verkocht aan de maalderijen aan een door alle donors overeengekomen prijs.

In Gisenyi (op de grens met Goma, Zaïre) bracht de minister een bezoek aan een Centrum van veredelde zaaigranen en aardappelen.

Kiaka (ook in Gisenyi) kon de minister overtuigen welke mogelijkheden er liggen op het vlak van bakkerij, biskwiterie, schrijnwerkerij, tapijten (geitehaar), borstels, houtskulpturen, pottenbakkerij, lederbewerking en bewerking van bananenschors.

Na identifikatie van „vermarktbare produkten" werden hier konkrete initiatieven uitgewerkt met de steun van Europese (ook Vlaamse) gepensioneerde ambachtslui.

Een projekt dat tot de verbeelding spreekt is onze tussenkomst in de gemeente Mudasomwa (prefektuur Gikongoro) bij het Nyungwe-woud.

Naast het aanleggen van de industriële teeplantage, het vulganiseren van de tee bij de boeren, de bouw van de teefabriek, de bebossing en het nu lopende projekt voor het promoveren van de voedingsgewassen, wordt er momenteel gewerkt aan nieuwe interventies o.a. de uitbreiding van de teefabriek en een projekt voor de vermenigvuldiging van aardappelpootgoed.

Onze tussenkomst hier in één van de armste streken van Rwanda is een prachtige illustratie van hoe een projekt zich kan (= moet) aanpassen in een streek en aan de noden van de mensen. Dit gebeurde door de interventie te richten naar de weinige troeven die toch aanwezig zijn.

Dirk Demeurie

ONS ERFGOED IN DE KIJKER

DE organisatoren van de *Open Monumentendag* kunnen tevreden zijn. Hun belangrijkste doelstelling, de sensibilisering van de publieke opinie voor ons bouwkundig en kultureel erfgoed, is voor een belangrijk deel bereikt. De politici en het beleid volgen echter zeer schoorvoetend. Zij hebben blijkbaar andere katten te geselen en plaatsen monumentenzorg nog steeds onderaan de prioriteitenladder.

(Op de vraag welk monument ze het eerst zou laten restaureren wanneer ze minister zou worden, antwoordde ABVV-sekretaris *Mia De Vits* zonder dralen: „De sociale zekerheid!")

DRUPPEL

Dit is althans de konklusie die moet getrokken worden wanneer men enkele cijfers bekijkt. Zo telt Vlaanderen nauwelijks 4.382 wettelijk beschermde gebouwen, terwijl er meer dan 30.000 historisch belangrijke en beschermenswaardige monumenten zijn. Nederland daarentegen telt maar liefst 34.000 beschermde monumenten, waarvan 7.000 alleen al in Amsterdam!

Ook de rechtstreekse kredietverlening voor de sektor Monumentenzorg is, zeker in vergelijking met het buitenland, bedroevend laag. Terwijl er in 1988, dus voor de open monumentendagen werden georganiseerd, 600 miljoen frank beschikbaar was voor de sektor, werd op de begroting 1991 toch iets meer dan 1 miljard frank ingeschreven. Doch ook volgens de bevoegde gemeenschapsminister *Louis Waltniel* (PVV) betekent dit „weinig meer dan de spreekwoordelijke druppel op de hete plaat."

Overigens, niet alle beschermde monumenten worden even goed onderhouden en „beschermd" als de beroemde waterburcht van Wijnendale te Torhout, de Westvlaamse stad waar deze derde editie van de OMD feestelijk zal worden geopend. Dit kasteel, in alle geschiedenishandboeken genoemd als de plaats waar het tot een fatale breuk kwam tussen koning Leopold III en het kabinet Pierlot en als de plaats waar Maria van Bourgondië in 1482 na een jachtongeval overleed, is het eigendom van de familie Matthieu de Wynendale. Zij heeft het geheel gerestaureerd, herbouwd en er zelfs een heus kasteelmuseum geopend. Het gebouw verkeert in een uitstekende konditie. Op de OMD zullen uitzonderlijk een paar privévertrekken van de familie bewonderd kunnen worden.

GAASBEEK

Helemaal anders is het bijvoorbeeld gesteld met het kasteel van Gaasbeek. Deze indrukwekkende Brabantse burcht, inklusief de belangrijke verzamelingen dokumenten en kunstvoorwerpen, een schuur, de Franse tuin en het 42 hektare groot domein, verkeren in een bedenkelijke toestand. Sinds het begin van de jaren 80 werden grote werken bij hoogdringendheid gepland, maar die zijn

Televisiespots, ekstra themakranten, 180 hardwerkende lokale komitees... de derde editie van de *Open Monumentendag* (OMD) kan moeilijk mislukken. Een herhaling van het sukses van 1989 en 1990, toen honderdduizenden Vlamingen elk een stukje van ons patrimonium opzochten, lijkt verzekerd. Want ook nu weer zullen we aanstaande zondag 15 september massaal de meest verrassende en vaak ontoegankelijke panden kunnen betreden en -soms- bewonderen. Wat denkt u bijvoorbeeld van een bezoekje aan de „Lambermont", de ambtswoning van de eerste minister en één van de zenuwcentra van het politieke leven? Of kan de dwarsschuur van het Goed te Wynkele in Gullegem u meer bekoren?

slechts zeer ten dele uitgevoerd geworden. De schuur die in 1985 tijdens rooiingswerken gedeeltelijk door een vallende boom werd vernietigd, brokkelt onder invloed van regen en wind verder af. Het patershuis, de Sint-Gertrudiskapel en het achthoekig paviljoen verkommeren.

VU-volksvertegenwoordiger *Etienne Van Vaerenbergh*, tevens burgemeester van Lennik waartoe Gaasbeek behoort, heeft deze situatie reeds ettelijke malen aangeklaagd. „Bovendien", zo stelt hij, „staat dit prachtig stuk Vlaams patrimonium niet alleen te verkommeren, een totaal onwaardig personeelsbeleid is er de oorzaak van dat de

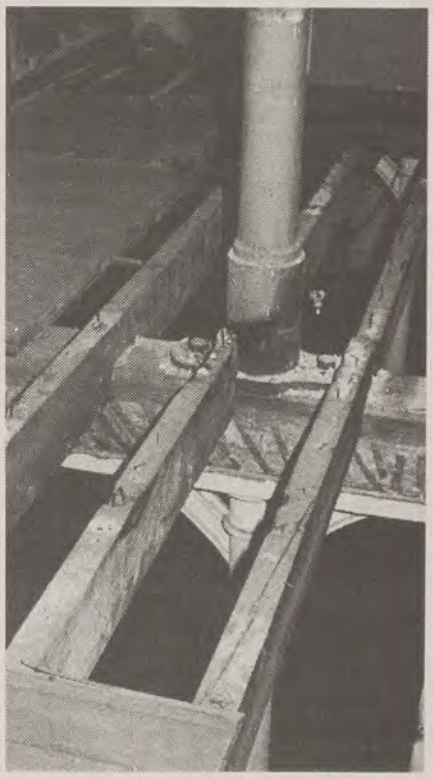

talloze toeristen die deze trekpleister willen komen bezoeken, niet zelden voor een gesloten deur staan wegens gebrek aan personeel. De gemeenschapsministers *Dewael, Vandenbossche* en *Dewulf* komen maar niet tot een oplossing."

Het kasteel van Gaasbeek is, in zijn kommer en kwel, echter geen alleenstaand geval. Vaak is men er zelfs niet voor teruggedeinsd om beschermde monumenten eenvoudigweg te slopen.

Toch kan niet worden beweerd dat er de jongste maanden op het vlak van de monumentenzorg in Vlaanderen niets gebeurt. Zo werd bij besluit van de Vlaamse Eksekutieve van 5 juni j.l. in de sektor van de privémonumenten een restauratiepremie ingesteld, dat bij de monumentenzorgers zelf enige verwachting heeft doen ontstaan. Door dit sisteem kunnen eigenaars van monumenten zonder veel administratieve beslommeringen een subsidie bekomen voor de restauratie van hun monument. Deze subsidie wordt dus veel sneller uitbetaald, maar is heel wat kleiner dan in de vorige regeling, die overigens blijft bestaan. In plaats van de

▷

subsidies te zien schommelen tussen 60 en 90% van de kosten, wordt de tegemoetkoming van de overheid nu beperkt tot 25% voor het Gewest, 7,5% voor de provincie en 7,5% voor de gemeente. Men rekent er evenwel op dat de snelheid van de procedure heel wat eigenaars, die meer dan vroeger de waarde van hun monumenten erkennen, tot restauratie zal bewegen.

Ook de oprichting van een *Monumentenwacht Vlaanderen* dat een preventieve monumentenzorg moet bewerkstelligen (zie kaderstukje) wordt algemeen als een stap in de goede richting beschouwd.

IN SITU

Het kan evenwel stukken beter, aldus *Frieda Brepoels* die, samen met *Jaak Gabriëls* en *Jan Loones* in het prachtig gerestaureerde Brusselse époque-café *Falstaff* woensdag j.l. het dossier *Vechten voor Windmolens. Vlaanderen en zijn kultureel erfgoed* aan de pers voorstelden.

De VU-volksvertegenwoordigster wees er op de vaak verouderde wetgeving inzake monumenten en, vooral, landschappen. Tevens laakte ze de ontoereikendheid van de subsidies. ,,Deze krenterigheid van overheidswege is evenwel het gevolg van een ingebakken politieke misvatting'', aldus Brepoels die verwijst naar studies van de Koning Boudewijnstichting waaruit blijkt dat een investering van 100.000 frank in restauratiewerken de overheid, o.a. via de werkgelegenheid, een netto-winst van 5.392 frank oplevert. Een andere manier om dat bestendige geldgebrek te ondervangen is volgens Brepoels het inbouwen van fiskale stimuli. Het verhogen van de maksimale jaarlijkse aftrek voor restauratiekosten van 250.000 naar 500.000 frank is een eerste vereiste. Verlaagde BTW-tarieven of goedkope leningen zijn eveneens mogelijk.

Verder pleitte Brepoels voor een verhoogde aandacht voor het archeologisch en het industrieel-archeologisch erfgoed, voor het herwaarderen van de restauratieambachten en een gespecialiseerde beroepsopleiding terzake. Ook hield de VU-volksvertegenwoordigster een pleidooi om oude gebouwen en monumenten een nieuwe, aktuele bestemming te geven, ,,waardoor het gebouw immers zichzelf beschermt tegen verkrotting''.

Tenslotte werd gesteld dat de monumenten zoveel mogelijk moeten bewaard worden *in situ* (dit is in hun oorspronkelijke omgeving). De omgeving van een monument is aldus even belangrijk als het monument zelve.

Filip Delos

— Het dossier ,,Vechten voor Windmolens. Vlaanderen en zijn kultureel erfgoed'', wordt binnenkort in brochurevorm gepubliceerd. Inlichtingen: Vlaams Nationaal Studiecentrum, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel (02/ 219 49 30).

HET PAPIEREN PATRIMONIUM

In de marge van het gebeuren rond de derde *Open Monumentendag* wordt nagenoeg geen aandacht besteed aan een ander specifiek aspekt van ons kultureel erfgoed: de archieven. Wat gebeurt er eigenlijk met die massa papieren die administraties, kabinetten, parochies, bedrijven, verenigingen of partikulieren sinds jaar en dag produceren en de autentieke schriftelijke neerslag vormen van ons doen en laten doorheen de geschiedenis? Wordt ons papieren patrimonium wel zorgvuldig bewaard? Of komt daarentegen heel wat in de prullenmand terecht? En dit misschien zelfs bewust?

In februari vorig jaar ontstond een kleine rel toen bekend werd dat een groep scouts bij een papierslag in Brussel een deel van het kabinetsarchief van minister *Daniël Coens* hadden aangetroffen. Technische nota's, vertrouwelijke briefwisseling en zelfs verslagen van de ministerraad lagen zomaar op het trottoir, klaar voor vernietiging. Er bestaat geen enkele wet die een minister verplicht zijn archief te bewaren of het bij een archiefinstelling te deponeren. De aktivitieten en de macht van een ministerieel kabinet zijn sinds enkele decennia enorm toegenomen. De betekenis van de kabinetsarchieven dus ook. Dat met deze papieren zo onzorgvuldig wordt omgesprongen, is bijgevolg niets minder dan een belangrijk verlies van ons erfgoed, én van onze geschiedenis. Zowel de opvolgers van die nonchalante ministers als de latere historici worden hierdoor in grote moeilijkheden gebracht.

ACHTERHAALD

Dit alles heeft te maken met de bedenkelijke toestand van de archiefzorg in ons land, die op zich weinig beter is dan het monumentenbeleid. Het *Algemeen Rijksarchief* kampt met financiële problemen en een penibele personeelssituatie. De 55 wetenschappelijke personeelsleden — het kader voorziet er 66 — moeten zich te veel onledig houden met administratie en dienstverlening en komen niet tot hun eigenlijke taak: inventarisatie van de steeds aanzwellende archievenstroom en wetenschappelijk werk.

Bovendien is de bestaande archiefwet, die dateert van 1955, niet meer aangepast aan de huidige staatsstrukturen en in vele opzichten verouderd. De wet bepaalt welke openbare besturen hun archieven na 100 jaar moeten neerleggen bij het Algemeen Rijksarchief, en welke besturen dit kunnen doen. Geen enkele sanktie wordt voorzien indien bepaalde besturen hun archiefzorg verwaarlozen. Slechts die dokumenten die meer dan 100 jaar oud zijn, mogen in principe ingekeken worden. Ook de kontrolebevoegdheid van de rijksarchivaris wordt geregeld, bijvoorbeeld inzake de voorwaarden waaronder de archieven kunnen vernietigd worden.

Als het van *Jan Loones* afhangt, dient de archiefwetgeving volledig te worden herzien. De VU-volksvertegenwoordiger gaat uit van de stelling dat archieven deel uit maken van het kultuurhistorisch patrimonium van een gemeenschap. De bevoegdheid over die archieven die territoriaal tot Vlaanderen behoren, dient bijgevolg bij de Vlaamse Gemeenschap te berusten.

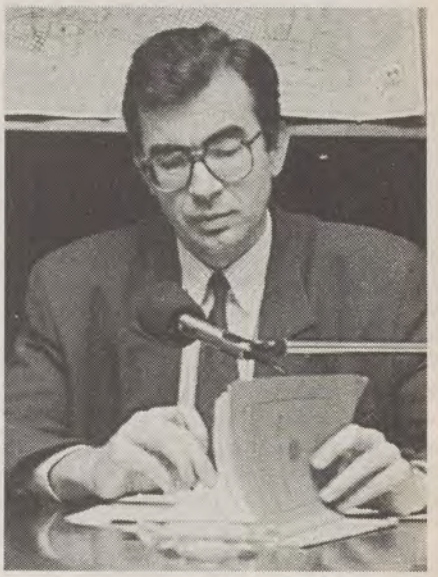

Loones: ,,De regel dat dokumenten van jonger dan 100 jaar niet toegankelijk zijn, is totaal verouderd.

(foto WIJ)

DE TOEKOMST VAN GAASBEEK

Op zaterdag 12 oktober 1991 om 14 uur organiseert de vzw Vorming en Gemeenschap een kollokwium over de toekomst van het kasteel van Gaasbeek, en dit in het kasteel zelf. De politici Etienne Van Vaerenberg (VU), Fred Dielens (SP), Georges Cardoen (CVP) en Jan Bascour (PVV) ontmoeten er elkaar tijdens een panelgesprek.

Een hervormd Algemeen Rijksarchief kan dan de verantwoordelijkheid over de nationale archieven behouden. ,,Reeds in maart vorig jaar kondigde minister Tobback, bevoegd voor het archiefwezen, initiatieven aan die de archiefzorg zouden aanpassen aan de verdere federalisering van ons land. Hiervan is evenwel nog niets in huis gekomen'' stelt Loones vast.

OPENBAARHEID

Loones gaat echter verder. Hij pleit ervoor de publieke archieven -waartoe hij ook de kabinetsarchieven rekent- van nationale besturen, gewesten, gemeenschappen en provincies van meer dan 30 jaar oud verplicht te laten overbrengen naar centraal voorziene archiefdepots. Daar kunnen ze op uniforme wijze worden bewaard en geïnventariseerd. Voor de archieven van gemeenten, OCMW's, kerkfabrieken ... voorziet hij de oprichting van interkommunales voor archiefzorg. Dit zou meteen het dilemma in de archiefzorg tussen centralisatie (alles overbrengen naar centrale depots, wat het gevaar van overbelasting en plaatsgebrek met zich meebrengt) en decentralisatie (elk bestuur een eigen archiefdienst, wat voor velen financieel onhaalbaar is) kunnen oplossen.

Verder beweert Loones dat eindelijk eens moet bepaald worden wat ,,goed archiefbeheer'' precies inhoudt. Een veilige bewaring, een uniforme ordening, een makkelijke en gratis toegankelijkheid, een zorgvuldige restauratie van oud papier, het rekening houden met de voortschrijdende automatisatie en een efficiënt beheer van de papieren op de administraties zelf, behoren daar volgens de VU-mandataris zeker toe. Tuchtmaatregelen of boetes zouden moeten worden voorzien indien de archieven verwaarloosd worden.

Ten slotte vindt Loones de regel dat dokumenten van jonger dan 100 jaar niet toegankelijk zijn, totaal verouderd. ,,Het is een aanfluiting van de principes van openbaarheid van bestuur en het legt bovendien een zware hypotheek op de hedendaagse geschiedschrijving'', zo stelt hij. In het verleden zijn er wel reeds voorstellen ingediend om de inzagetermijn te verkorten tot 50, zelfs tot 30 jaar. Maar ook dit vindt Loones een halfslachtige maatregel. ,,Waarom kan niet eenvoudigweg gesteld worden dat archieven in principe openbaar zijn?'', zo vraagt hij zich af. ,,Openbaarheid dient het uiteindelijke doel van een nieuwe archiefwet te zijn.

Uiteraard moet die principiële openbaarheid genuanceerd worden voor dokumenten die behoren tot de sfeer van de staatsveiligheid of die de privacy van personen aanbelangen. En uiteraard moet het beleid voldoende wetenschappers aanstellen om alles te inventariseren en ter beschikking te stellen van de geïnteresseerden. Anders dreigt het een loutere theoretische openbaarheid te worden.''

(f.d.)

MONUMENTENWACHT

Het is al langer geweten. Het restaureren van monumenten moet eigenlijk een uitzonderingsmaatregel zijn. Een restauratie slokt niet alleen handenvol geld op — geld dat vaak niet aanwezig is — , het betekent ook steeds een ingrijpen in de geschiedenis van een gebouw of een monument. Met de restauratie verdwijnt niet zelden het oorspronkelijke, het autentieke...

Monumentenbeleid kan nochtans veel beter én goedkoper gevoerd worden indien de aloude volkswijsheid ,,beter voorkomen dan genezen'' ook hier zou worden toegepast. Wanneer het kleine lekje, de beginnende roest of de brokkelige muur tijdig worden opgemerkt en hersteld, dan hoeft het niet te komen tot verwaarloosde monumenten. Dan moet niet meer te worden ingegrepen met groots opgezette en dure restauraties . Een preventieve monumentenzorg dus.

In het dekreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en dorps- en stadsgezichten werd voor het eerst aan de eigenaar of de erfpachter van een monument een onderhoudsverplichting opgelegd. In de praktijk is dit echter onvoldoende gebleken om verkrotting tegen te gaan zodat men eindelijk ook bij ons, naar analogie met het suksesrijke Nederlandse voorbeeld, een ,,Monumentenwacht Vlaanderen'' zal worden opgericht. Minister Waltniel (PVV) zal het initiatief tijdens de opening van de Open Monumentendag te Torhout officieel aankondigen.

Wat betekent het nu konkreet? Eigenaars van monumenten kunnen lid worden van een *provinciaal* georganiseerde Monumentenwacht. Voor eigenaars van wettelijk beschermde monumenten volstaat de betaling van 1.500 frank lidmaatschapsgeld, aangevuld met een bijkomende vergoeding afhankelijk van de omvang van het monument. Eigenaars van niet-beschermde maar ,,beschermenswaardige'' monumenten moeten eerst een aanvraag indienen, waarna een onderzoek over de ,,monumentwaarde'' zal worden uitgevoerd alvorens over hun aansluiting bij de Monumentenwacht zal worden beslist.

Door het lidmaatschap bekomt met het recht op een jaarlijks bezoek van een gekwalificeerd inspektieteam. Dit team kontroleert de toestand van het gebouw, zal potentiële gebreken als stabiliteit of ventilatieproblemen proberen te voorzien en voert desgevallend kleine, dringende herstellingen uit. Voor het eigenlijke onderhoud en de definitieve restauratie blijft de eigenaar verantwoordelijk.

Wat de subsidiëring door de overheid (Vlaams Gewest, Provincies) betreft, kan veeleer van een investering gesproken worden. Want precies dankzij de aktiviteiten van de Monumentenwacht zullen mettertijd immers minder ingrijpende restauraties noodzakelijk zijn, zodat meer fondsen zullen vrijkomen voor het behoud van het patrimonium.

DE STEEN VAN JOHAN SAUWENS

Reeds van in het begin van zijn ambtsperiode heeft Johan Sauwens zich ingezet voor monumenten her en der in Vlaanderen. N.a.v. de Open Monumentendag is het nuttig enkele initiatieven op een rijtje te zetten waar de minister ,,zijn steen'' heeft aangebracht.

— De Mira-Brug te Hamme

Deze brug uit de film Mira werd op 31 juli 1991 geklasseerd.

— Het Martelaarsplein

Een reeks van initiatieven werd ondernomen door de gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer mét de gewenste resultaten.

— 's Hertogenmolens

Een studiebureau kreeg de opdracht een schetsontwerp op te stellen die een realistische verdeling (en indeling) van dit gebouw te Aarschot voorstelt.

— Het Loodsgebouw te Antwerpen

In het kader van *Stad aan de Stroom* regelt een samenwerkingsakkoord de verdere eigendomssituatie van dit geklasseerde gebouw. Op de begroting '92 werd een eerste schijf van 100 miljoen voorzien, doch deze is bij de begrotingsbesprekingen geschrapt. Onderzocht moet worden hoe het nu verder moet met de restauratie, zodat het dossier kan worden voortgezet.

— Alden Biesen

Hier heeft de gemeenschapsminister vanuit zijn begroting 30 miljoen geleverd voor de restauratie van de Noordvleugel van het Neerhof.

— De Hooiepiet, Fintele te Lo-Reninge

Deze wegneembare houten brug die de lokale landbouwers toegang moest geven tot hun veeweiden aan de andere kant van de IJzer wordt om zijn kunsthistorische waarde behouden.

UW STAD, EEN OPENLUCHTMUSEUM?

Als eeuwenoude kunst- en universiteitsstad beschikt Leuven over een kultuurbezit en een stadsbeeld die hoogst waardevol zijn en dus bescherming, onderhoud en promotie verdienen.

De VU van Leuven stelt echter vast dat het hiermee maar droevig gesteld is.

De restauratie van onze monumenten is hoofdzakelijk een nationaal, financieel probleem. In de bescherming (of afbraak) speelt de stad echter een sleutelrol en ook inzake instandhouding, omgevingszorg en bewustwording is er voor de plaatselijke beleidvoerders een grote verantwoordelijkheid weggelegd.

De gemeenteraadstussenkomsten die VU-Leuven in de voorbije jaren rond deze materie heeft gehouden zijn talrijk. Om hun visie op het monumentenbeleid kracht bij te zetten kwamen de VU-raadsleden *Hans Bracquené* en *Vital Geeraerts* onlangs met een omvangrijke nota op de proppen. Met deze nota *Leuven: een openluchtmuseum voor architektuur?* wil de VU de aandacht vestigen op het zorgenkind dat het beleid inzake monumenten en stadsgezichten te Leuven is en willen ze een aantal voorstellen doen om daaraan te verhelpen.

De Leuvense VU beschouwt de zorg voor het behoud van het overgeleverde kultureel patrimonium als een historische plicht voor volksnationalisten. De VU vindt dan ook dat de aanwezigheid van veel monumenten in haar stad niet volstaat om van een openluchtmuseum te spreken. *„Wanneer het stadsbestuur aan de toeristen een „openluchtmuseum van architektuur" wil voorstellen heeft het nog veel werk voor de boeg!"* aldus het duo Bracquené-Geeraerts.

OP EEN BLAADJE

Om het stadsbestuur een handje toe te steken presenteert de VU haar een fors aantal voorstellen op een blaadje om Leuvens imago van monumentenvriendelijke stad wat op te kalefateren. De VU-nota bevat tal van tips voor een stedelijk beleid inzake monumenten en stadsgezichten.

Zo stelt VU-Leuven dat er moet werk gemaakt worden van een stedelijke dienst voor monumentenzorg die een stadsbeleid terzake uitwerkt. Ook stuurt de VU erop aan om een stedelijke kommmissie voor monumentenzorg op te richten waarin de overheidsvertegenwoordigers slechts een beperkte aanwezigheid hebben. Deze kommissie kan behalve als adviesorgaan, ook optreden inzake studiewerk en inventarisering, fondsenverzameling en sensibilisering. Zij zorgt i.s.m. de stad voor de organisatie van de open monumentendag en allerlei bewustmakingsaktiviteiten en laat aan alle berschermde gebouwen het officiële herkenningsteken aanbrengen.

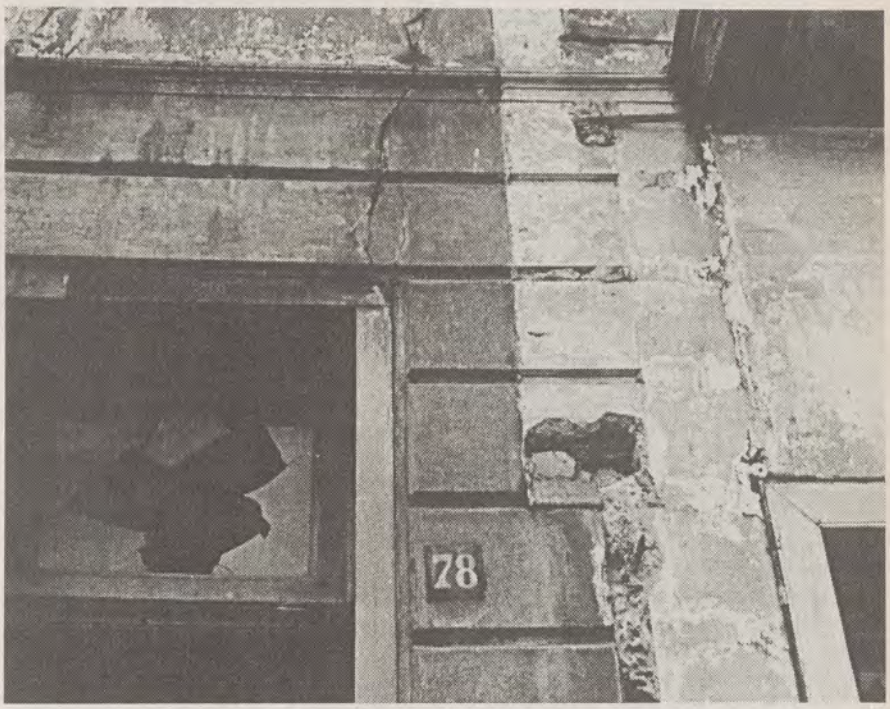

Maar ondertussen mag niet getalmd worden, een kordate aanpak dringt zich op: ongeveer de hele binnestad moet als *stadsgezicht* beschermd worden, en om de vervuiling tegen te gaan dient de monumentale Grote Markt geheel autovrij te worden gemaakt. Ook aan de omgeving van een monument wordt te weinig aandacht besteed. Daarom vraagt de VU een versnelde afwerking van de stadskernvernieuwing en een sistematische aanpak van de ontsierende elementen zoals vuilnis, reklame, verkeersborden, kladden, nutsvoorzieningen en straatmeubilair.

DE PRIVE DOET MEE

De Leuvense VU, bij monde van hun gemeenteraadsleden Hans Bracquené en Vital Geeraerts vindt dat de stad privé-initiatieven tot renovatie van historische gebouwen moet aanmoedigen. Het stadsbestuur moet informatie verstrekken betreffende onderhoudsplicht, subsidiemogelijkheden en fiskale gunstmaatregelen. De stad dient te helpen bij restauratiedossiers, koördineert de verschillende betrokken diensten en legt daarbij de nodige soepelheid aan de dag.

Er is ook dringend nood aan een stedelijk toelagestelsel voor het herstellen of verbouwen van merkwaardige gebouwen. Een eigen *gemeentelijk reglement voor de instandhouding en het onderhoud van monumenten en stadsgezichten* moet de procedure voor privé-initiatieven versoepelen. Dergelijk reglement beperkt het vergunningenstelsel tot het gemeentelijk nivo. Voor grote projekten moet de stad trachten om Europese subsidies te verwerven.

HET BOZE OOG

Om bepaalde dossiers op dreef te krijgen moet men volgens de VU-nota samenwerking met andere instellingen (bv. de K.U. Leuven) en sponsors en het herleiden van grote, harde restauraties tot mini-restauraties nastreven.

Voor kleine onderhouds- en restauratieprojekten kan de stad ook beroep doen op leerlingen van de technische scholen en op opleidings- en tewerkstellingsprojekten van de VDAB, aldus de VU van Leuven. De nota bevat ook het originele voorstel om een heuse *monumentenwacht* op te richten die een streng oogje in het zeil moet houden. Deze „wacht" zou regelmatig inspekties uitvoeren en kleine gebreken aan monumenten opsporen en laten herstellen.

Alhoewel in de tekst regelmatig wordt ingegaan op specifiek Leuvense situaties kan de nota van VU-Leuven een boeiend werkdokument zijn voor eenieder die met het bouwkundig erfgoed in zijn of haar stad of gemeente begaan is.

(ts)

— De nota *Leuven: een openluchtmuseum voor architectuur* kan aangevraagd worden bij Hans Bracquené, Bondgenotenlaan 93/5, Leuven of bij monumentendeskundige Vital Geeraerts, A. Meyswijk 22 in 3012 Wilsele.

DE SNOEK IN ALVERINGEM HEEFT BEET!

Omstreeks 1871 werd aan de oevers van de pas gekanaliseerde Lo-vaart te Alveringem, in het gehucht Fortem, een mouterij-brouwerij gebouwd. Brouwer *Omer Derickx* nam in 1922 het gebouw over, dat als ambachtelijke brouwerij *De Snoek* in werking bleef tot 1952. Daarna werd het gebouw herschapen tot een opslagruimte voor bieren en frisdranken, geproduceerd door grote, industriële brouwerijen. Brouwer Derickx werd noodgedwongen drankventer.

Het mouterij- en brouwerijmateriaal, dat teruggaat tot 1840, is echter steeds integraal ter plaatse bewaard gebleven, wat een klein wonder mag worden genoemd. Koperen brouwerijmateriaal werd namelijk door de Duitse bezetter tijdens de eerste wereldoorlog opgeëist voor de allesverslindende oorlogsindustrie. Door haar ligging in het kleine stukje onbezet België, achter de Ijzer, bleef brouwerij *De Snoek* van deze konfiskatie gespaard. Ook tijdens de Koreaanse Oorlog van 1950-1953 was koper erg gegeerd. De meeste kleine brouwerijen die nog koperen materiaal bezaten, waren veelal niet meer rendabel en hun eigenaars zagen er dan ook geen graten in om hun verouderd brouwersgerief tegen harde duiten af te staan ten behoeve van de geallieerde munitie. Omer Derickx, gehecht aan zijn verleden en zijn brouwerij, weerstond koppig de lokroep van het geld. Zijn brouwerij bleef intakt.

1 FRANK

Frank Becuwe, historikus en entoesiast voorzitter van de *Werkgroep Industriële Archeologie in de Westhoek*, had reeds geruime tijd zijn oog laten vallen op dit onvolprezen doch verkommerend stukje industrieel-ambachtelijk erfgoed. Hij wist *Daniël Derickx*, zoon van brouwer Omer, ertoe te bewegen om het gebouw aan zijn vereniging in erfpacht te geven. Dit betekent dat de Werkgroep Industriële Archeologie het vruchtgebruik van het gebouw geniet, en dit voor minimum 33, eventueel zelfs 66 of 99 jaar. Daarvoor wordt één simbolische frank per jaar betaald. Bedoeling van de werkgroep was dit uniek stukje patrimonium, zowel het gebouw zelf als het mouterij- en brouwerijmateriaal, te restaureren en het een bestemming als museum te bezorgen.

Er werd kontakt gezocht met de Koning Boudewijnstichting die het projekt interessant genoeg vond om het, in het kader van het programma Bouwkundig Erfgoed, een subsidie te verlenen van 2,5 miljoen frank. Dit gaf het projekt meteen de nodige geloofwaardigheid. Na bestendig aandringen en lobbywerk kwamen ook de gemeente Alveringem (1 miljoen), de provincie West-Vlaanderen (0,5 miljoen), het Vlaams Kommissariaat-Generaal voor Toerisme (2 miljoen) en uiteindelijk ook, via de GOM West-Vlaanderen, het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (6 miljoen) met geld over de brug. Enkele schnabbels werden dan nog dankbaar meegenomen via de Wies Andersen Show, waar *Walter Demeyer* 306.000 frank voor het projekt bijeenspeelde, en de elektriciteitsmaatschappij Elektrabel.

Ondertussen was ook sinds eind 1988 een beschermingsaanvraag voor de mouterij-brouwerij ingediend. Op 31 mei jongstleden liet minister Waltniel weten dat zowel het gebouw als het interieur werden opgenomen op de lijst van de definitief beschermde monumenten. Volgens insiders een ongemeen vlugge afwikkeling van de procedure.

PILOOTPROJEKT

Het is geen klein bier, die restauratie. De brouwzaal moet zo goed als volledig worden hersteld, het brouwmateriaal wordt gerestaureerd, de kiemvloer opnieuw gelegd, het dak hernieuwd en de kelder ingericht als projektiezaal. De ruimte palend aan de brouwerij zal dienst doen als drankgelegenheid. Dorstige kelen zullen er zich kunnen laven aan het lokale blonde streekbier ,,snoek''. Een stuk nieuwbouw (dat nota bene een vereiste was om subsidies te bekomen van het Vlaams Kommissariaat-Generaal voor Toerisme; een restauratie zonder nieuwbouw bevordert blijkbaar het toerisme niet) zal plaats bieden aan een onthaal en twee bijkomende ekspositieruimtes. Daaraan werd onlangs begonnen. Tevens werd gedacht aan de toegankelijkheid van het geheel voor minder-validen.

De totale kostprijs van het projekt schat Becuwe op 20.000.000 frank. Een dikke 12 miljoen is al bekomen via de hogervermelde subsidiëring. De rest hoopt hij te verzamelen bij Monumenten en Landschappen en bij partikuliere sponsors. In 1993 moeten de werken beëindigd zijn. Doch reeds voordien zou het museum opengesteld worden voor het publiek. De dienst Musea van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap verstrekt namelijk slecht subsidies wanneer minimum een jaar werking kan worden voorgelegd.

Frank Becuwe: *,,Het projekt verloopt onverwacht vlot. En dit ondanks het versnipperde subsidiëringsbeleid in Vlaanderen en de omslachtige erkenningsprocedure. Bepaalde patrimoniumverenigingen ijveren reeds meer dan 10 jaar voor projekten die zeker even waardevol zijn als deze ambachtelijke brouwerij. Maar daar komt, ondanks heel wat inzet van de monumentenzorgers, geen schot in de zaak. Moedeloosheid slaat dan ook toe.*

Ons projekt heeft de ambitie een pilootprojekt te zijn. We willen bewijzen dat, mits wat goede wil en steun van de gemeenchap, nog heel wat van ons patrimonium kan worden gered. En dat initiatieven als dit brouwerijmuseum een grote rol kunnen spelen in de leefbaarheid en de kultuurtoeristische ontwikkeling van een streek of gemeente.''

(f.d.)

Brouwerij De Snoek te Alveringem wordt beetje bij beetje weer bruikbaar...

REPRESSIE: ONVOLTOOID VERLEDEN TIJD

PROF. HUYSE (KUL) en zijn ploeg willen met hun werk een aantal tesen over de repressie toetsen op hun waarheidsgehalte. Was de repressie anti-Vlaams? Is ze harder opgetreden tegen politieke dan tegen ekonomische kollaborateurs? Ving men de grote of de kleine vissen? Huyse gebruikt daarvoor geen emotionele pleidooien, maar harde feiten en statistisch materiaal. Dat heeft als resultaat dat het werk een juridisch en statistisch karakter krijgt. De beperking tot de officiële bronnen maakt nuanceringen onmogelijk en neemt het menselijke element van de veroordeelden weg. Een aantal politieke en ideologische aspekten worden daarmee (bewust?) uit de weg gegaan.

DE VELE GEZICHTEN

De repressie was geen eenvormig gegeven. Ze vormde een waterval van 6 mogelijke sanktioneringen. Diegenen die tijdens de bezetting het 'foute' pad hadden bewandeld zouden niet aan hun straf ontsnappen. Naast de 4 soorten overheidsrepressie (militaire rechtbanken, burgerlijke epuratie, politieke en ambtelijke epuratie en het 'bewijs van burgertrouw') was er de volksrepressie van september '44 en mei '45 en de repressie in de partikuliere organisaties.

De overheidsrepressie pakte vermeende politieke, ekonomische en kriminele kollaborateurs langs gerechtelijke weg aan. De volksrepressie was gewelddadiger en uitte zich in de plunderingen, mishandeling en eksekutie van burgers. Van enige vorm van rechtspraak was hier geen sprake. Het doel was een bepaald deel van de bevolking volledig te epureren. Ze zouden weggevaagd worden uit het openbare leven. Daarbij beoogde men de klasse die de macht had gegrepen tijdens de bezetting. Ook politieke, sociale en persoonlijke tegenstanders werden uitgeschakeld. En als men eenmaal werd gevangen door de repressiestroom was er geen ontsnappen meer aan. Als men aan één repressievorm ontsnapte werd men wel gevangen in een andere maatregel.

De eerste 12 maanden na de bezetting verliep de repressie traag en enorm chaotisch. Rechtbanken waren improvisatorisch samengesteld en konden hun taak niet aan. De druk van het verzet op de magistraten bevorderde allerminst de goede werking van de hoven. Volgens Luc Huyse werden er ,,gelukkig maar'' 20% van alle dossiers in deze periode afgehandeld. Strikt juridische rechtspraak had immers plaatsgemaakt voor emotionele en wraakreakties. Vanaf eind 1945 komt de berechting op kruissnelheid. De dossiers werden dan op een meer overwogen manier afgehandeld. Wel verschenen er bijzonder veel verdachten op de lijsten van de burgerlijke epuratie in januari 1946. In februari volgden immers verkiezingen. Hoog tijd om nog snel een aantal politieke tegenstanders buiten spel te zetten.

De kollaboratie en de repressie deden al heel wat inkt vloeien. Nog steeds wordt er in zwart-/wit termen geredeneerd. Wetenschappelijk werk over de repressie was zo goed als onbestaande. Daar hoopt de omvangrijke studie van Luc Huyse en Steven Dhondt een einde aan te maken. „Onverwerkt verleden. Kollaboratie en repressie in België" doorbreekt op basis van officiële dokumenten een stugge mitologie. De studie werd voorgesteld tijdens een studiedag over repressie in België en zijn buurlanden. Het opent opnieuw een diskussie die heel wat emoties kan doen oplaaien. Niet in het minst omdat duidelijk wordt bewezen dat de repressie meer dan eens werd gebruikt voor politieke doeleinden.

KLASSEJUSTITIE

Tijdens de berechting van vermeende kollaborateurs bestond er nauwelijks een gelijkheid voor de wet. Huyse spreekt hier ronduit van ,,klassejustitie''. De strafmaat verandere naargelang het tijdstip of de plaats van berechting. Hij die vroeg voor de rechter verscheen, ,,die had prijs''. In de eerste 10 maanden lag de strafmaat uitermate hoog, hoogtepunten in september '44 en mei '45 (terugkeer van de gevangenen). De 'kleine' kollaborateurs werden eerst berecht. Zij konden zich geen dure advokaten permitteren en niet vluchten.

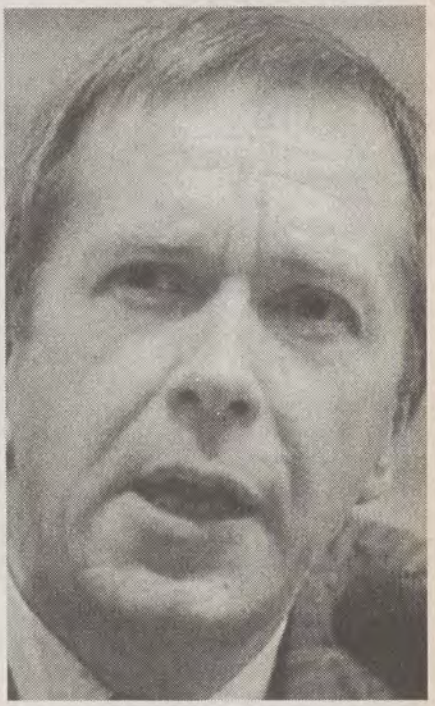

Luc Huyse: ,,Ik vraag aan de regering, aan de politici, aan de Waalse PS om hun vermogen van juridische akrobatie toe te passen op de gevolgen van de repressie. (foto VUM)

Vanaf de zomer '45 daalde de strafmaat tot midden '47. Dan steeg ze weer in juli-september '47 omdat vele 'zware gevallen' en de verstekveroordelingen aan bod kwamen. De geografische verschillen zijn opmerkelijk. Het grootste aandeel van de kriminele straffen viel in Leuven, Doornik en Bergen. De repressie was niet strenger in Vlaanderen dan in Wallonië. Wel zorgden de grote verschillen binnen elk gewest voor een enorme rechtsongelijkheid.

De politieke kollaboratie werd opvallend veel harder aangepakt dan de ekonomische kollaboratie. De berechting van de politieke elite die deelnam aan de macht tijdens de bezetting was het einddoel van de gevestigde groepen. De ekonomische sektor werd bewust gespaard. *Van Acker* redeneerde dat hij de industriëlen nodig had voor de heropbouw van het land.

BEOORDELING

Volgens de Londense ministers moest de repressie snel, billijk en krachtdadig zijn. Met de billijkheid werd in de loop van de operatie meermaals een loopje genomen. De auteurs van 'Onverwerkt verleden' stellen onomwonden dat ,,er ontsporingen zijn gebeurd''. In de interneringskampen en de eerste maanden na de 'bevrijding' heerste er een situatie van rechteloosheid. Schendingen van het principe van gelijkberechtiging waren schering en inslag.

Drie soorten oorzaken zijn hiervoor verantwoordelijk. De enorme chaos na de oorlog had onvermijdelijk gevolgen in de repressie. Ze werd op korte tijd georganiseerd. Jonge, onervaren magistraten en advokaten werden voor de leeuwen gegooid. In deze situatie was van degelijke rechtspraak geen sprake. Daarenboven was de algemene sfeer gericht tegen diegenen die de bezetting hadden gebruikt om hun politieke of persoonlijke doelen te realiseren.

Een tweede oorzaak zijn de zware beoordelingsfouten van de Londense regering. Luk Huyse stelt: ,,De Londense politici hebben op grove wijze de kompeksiteit onderschat. Ook de regering *Pierlot en Van Acker* hebben veel ,,te lang gewacht met het eksakt inschatten van de toestand''.

De derde oorzaak is het doel dat verschillende groepen beoogden met de repressie. De hele operatie werd geëksploiteerd door politieke partijen die hun vooroorlogse tegenstanders wilden likwideren. Die poging werd gedeeld door heel de gevestigde politieke klasse. Alle Nieuwe Orde-bewegingen moesten radikaal uit de maatschappij verdwijnen. Daar kan gerust gesteld worden dat de repressie anti-Vlaams-nationalistisch was. De naoorlogse politieke elite wilde een nieuwe generatie Vlaamse politici radikaal van de kaart vegen. Daarom vonden we tussen de veroordeelden voor politieke kollaboratie opvallend veel jongeren.

Heel de kollaboratie en epuratiegeschiedenis heeft een enorm trauma in de samenleving achtergelaten. De politieke verantwoordelijken waren van mening dat er voor de kollaborateurs geen plaats meer was in de maatschappij. Ze dachten enkel aan lange gevangenisstraffen en levenslange ontzettingen uit hun rechten. Toen men in 1946 merkte dat er tussen de bestraften een begrijpelijke anti-Belgische subkultuur groeide, kwam er een koerswending. Te laat dacht men aan reïntegratie en wederopvoeding. De rankunes van een niet-verwerkt verleden zijn blijven verderleven. Dat maakte lange tijd een degelijke dialoog over het verleden onmogelijk. Hopelijk doet deze studie een aantal mites verdwijnen.

EN NU?

Iedereen in het panel van de studiedag ging akkoord dat de mites rond de repressie eindelijk moeten verdwijnen. De inleiding stelt trouwens: ,,België is ziek van zijn jaren veertig. Het lijdt aan een neurose die door de kollaboratie en de bestraffing daarvan is verwekt''. Daarom moet er nog heel wat wetenschappelijk werk gebeuren. Degelijke pers- en opiniestudies zijn nog niet voorhanden. België is ook ziek aan het gebrek aan kennis over zijn jaren veertig. Daarenboven moeten de huidige politici alles doen om de gevolgen van die zwarte periode te doen verdwijnen. Te lang leeft onze gemeenschap met een verleden dat zij niet heeft kunnen verwerken.

Prof. Huyse dringt aan op maatregelen die de gevolgen van de repressie uitvegen. Amnestie is voor hem geen wondermiddel. We moeten ons de vraag blijven stellen wat er is misgelopen. Iedereen moet aan de hand van de repressie ook kunnen zien dat juridisch werk niet altijd adekwaat werkt. Er moet volgens Huyse snel een einde worden gemaakt aan de boetedoening. ,,Ik vraag aan de regering, aan de politici, aan de Waalse PS om hun vermogen van juridische akrobatiën toe te passen op de gevolgen van de repressie! Het blijft een fenomeen waar de erfgenamen van deze partijen (die met de repressie betrokken waren) beschaamd moeten over zijn''.

De volksrepressie na de bezettting was gewelddadig. Van enige vorm van rechtspraak was geen sprake. (foto WIJ)

ONDERZOEK

Het onderzoek van Huyse is gebaseerd op een beperkt spektrum van bronnen. Met cijfers kan men inderdaad alles bewijzen. Toch is het belangrijk dat er eens gefundeerde konklusies worden getrokken uit de massa's informatie uit deze periode. De onderzoekers gingen vooral van een juridisch-politologisch standpunt uit. Het werk is degelijk samengesteld en belicht de vele kanten van een donkere periode. Het gaat daarbij geen oordeel uit de weg. Sommige tesen waren misschien beter in vraagvorm geformuleerd.

De studie is een eerste stap in de 'ontmitologisering' en opklaring van kollaboratie en repressie. We wachten op bevestiging.

Johan Cuypers

— Onverwerkt verleden. Collaboratie en repressie in België 1942-1952. Luc Huyse en Steven Dhondt. Uitg. Kritak, Leuven, 1991. 312 blz., 995 fr.

GERARD ROMSEE /3

25 MILJOEN FR. SCHADEVERGOEDING...

BIJ de bevrijding verbleef Gerard Romsée in Zwitserland. Niet om zijn verantwoordelijkheid te ontduiken, maar uit veiligheid; tijdens de bezetting waren er twee aanslagen op hem gepleegd. Bij de rexistische brigade Lambinon (soort ,,politie'' van Rex) stond hij op de dodenlijst. De sekretaris-generaal voelde er weinig voor om in de handen van het opgehitste gepeupel te vallen. Wel wou hij zo vlug mogelijk terugkeren om op een behoorlijke manier verantwoording over zijn beleid af te leggen. P.H. Spaak poogde dit ten alle prijze te verhinderen.

In verband met de hetze rond Leopold III leek het de Londenaars veiliger dat Romsée niet in de buurt was. Ook Hendrik De Man, die reeds in 1942 België verlaten had, kon gemist worden als kiespijn.

LEVENSLANG

In september 1945 bereikte Romsée vanuit Bregenz via Frankrijk, Brussel. Bij verstek was toen reeds het doodsvonnis uitgesproken. Na mr. Thelen op de hoogte gebracht te hebben, meldde hij zich de volgende dag op het auditoraat-generaal. Hiermee kon de aanloop genomen worden voor wellicht het meest politieke proces van de repressieperiode. Zou het uiteindelijke proces Romsée voor het Krijgshof de nodige incidenten kennen, de voorgeschiedenis was niet minder bewogen.

De instruktie van de zaak duurde enorm lang en zo kwam Romsée pas in de vroege lente van 1947 voor de krijgsraad. Hij werd bijgestaan door de meesters René Victor, Logelain en Frans Van der Elst.

Van meetaf aan begonnen de incidenten met een akte van wraking van raadsheer Huybrechts, de voorzitter. Deze had reeds in 1945 Romsée ,,een verrader en een handlanger van de bezetter'' benoemd. Dat er van deze man geen objektiviteit te verwachten viel, was overduidelijk. Niettemin werd de akte van wraking verworpen en bleef raadsheer Huybrechts voorzitter. Dat hij wel bijzonder ,,onbevooroordeeld'' was bewees hij dan maar dadelijk door de getuigen ter ontlasting, door Romsée aangeduid, te weigeren. De getuigen ten laste volstonden. Romsée's schuld stond dus al bij voorbaat vast!

De beschuldigde blijft aandringen, de getuigen ter ontlasting blijven geweigerd onder voorwendsel dat G. Romsée moeilijkheden zoekt om de zaak te vertragen.

Om 20 mei 1947 verklaart Romsée op de zitting dat men hem verplicht zelf de dagvaardiging van zijn getuigen te bekostigen, dit is tegen elke normale gang van zaken in en terwijl zijn goederen onder sekwester staan. Voortaan blijft hij afwezig bij de zittingen. Deze miskenning van de rechten van de verdediging heeft echter weerklank in de pers.

Plots deelt auditeur-generaal Schuermans mee dat er toch geld gevonden is om de getuigen op te roepen, daarmee hoopt hij dat de beschuldigde terug op de zitting zal verschijnen. Romsée verklaart echter alle vertrouwen in een serene rechtspraak voor hem verloren te hebben en trekt zich definitief terug.

Voor de Belgische regering in Londen was Gerard Romsée de zondebok bij uitstek. Zij beseften maar al te wel dat de sekretaris-generaal van véél zaken goed op de hoogte was, zaken die voor haar wel eens gevaarlijk konden uitvallen. Bovendien had Romsée zich in uiterst verwarde tijden een bekwaam en integer bestuurder getoond. De Londenaars hadden hem dus liever verloren dan gewonnen. Van hem een zondebok maken, lag dan ook voor de hand...

Op 12 juni 1947 valt dan het vonnis: levenslange hechtenis en 25 miljoen (toenmalige) frank schadeloosstelling aan de Belgische Staat. Gerard Romsée gaat in beroep.

,,GEEN VERRADER!''

Op 17 februari 1948 komt zijn zaak voor het Krijgshof. Weer komt de kwestie van de *getuigen ten gunste* ter sprake. De verdediging houdt vol en na twee dagen valt er een beslissing. De getuigen van Romsée zullen opgeroepen worden, deels gedagvaard door het Openbaar Ministerie, deels door de beschuldigde zelf.

Het hele proces Romsée, de lange getuigenverklaringen ten gunste (170), de hatelijke uithalen van ex-eerste minister Pierlot, enz. samenvatten in een notedop is onmogelijk. Daarom slechts enkele punten.

De abt van de Cisterciënzerabdij van Orval, monseigneur *Albert Van der Cruysen* en lid van het Geheim Leger kwam een verklaring afleggen. De monnik, geboren te Gent, werd in 1936 de 53ste abt van Orval, onder zijn bezielende leiding werd naast de bouwvallen van de oude abdij een nieuwe opgericht. Op het proces verklaarde hij: *,,Ik zweer hier voor God en de mensen, ik aanzie mr. Romsée niet als een verrader''.*

De getuigenissen van leden van de regering Pierlot zijn uiteenlopend en soms ontwijkend. Pierlot zelf gedraagt zich sarkastisch en blijkt, nochtans belangrijke feiten ,,vergeten'' te zijn, als het hem te pas komt. Op het einde van zijn twee uren durende getuigenis zegt hij brutaal tot Romsée: *,,Gij hebt op een ander paard gewed dan wij. Indien de oorlog anders was geëindigd dan zat ik nu hier op dat bankske en gij op de getuigenstoel.''*

Een vinnige Romsée replikeerde: *,,Neen, mijnheer de minister, gij vergist U. Was de oorlog anders geëindigd, dan had ik waarschijnlijk naast U gezeten, want gij vergeet dat wij elke dag te vechten hadden en van dichtbij, tegen de Duitsers.''*

GEEN JODENVERVOLGER

De gewezen ministers Balthasar en De Vleeschauwer verklaarden dat in 1940 de regering als ontbonden kon beschouwd worden. De Vleeschauwer voegde eraan toe dat Romsée in zijn ogen gewoonweg niet kon verraden. Ook professsor Korneel Heymans getuigde dat te Vichy de ministers de regering voor ontbonden hielden.

Op de vraag van mr. Victor aan A. De Schrijver of het ministerie van Binnenlandse Zaken vanuit Londen richtlijnen gaf, antwoordde de ex-minister dat het betreffende ministerie pas in april 1942 opgericht werd en zich vooral bezighield met de voorbereiding van de terugkeer. Wat er ondertussen in België moest gebeuren, was blijkbaar voor niemand een zo grote zorg.

Groot-Rabijn Salomon Ullman kwam getuigen dat Romsée steeds ten dienste stond van de joden en zelf bij Von Falkenhausen stappen in hun voordeel had ondernomen. Romsée gaf de Belgische politie nooit toelating Joden op te pakken. Wanneer de Duitsers bevel gaven per gemeente een jodenregister aan te leggen protesteerde de sekretaris-generaal heftig. Het Duitse antwoord was duidelijk: het register *moet* aangelegd worden. Waarom moest er daarover trouwens nog gesproken worden? De stad Brussel deed het toch vrijwillig en nog wel op bevel van burgemeester Van de Meulenbroeck, een ,,onverdacht'' en ,,groot'' patriot.

En dan het probleem van de ordehandhaving. Het was grotendeeld aan Romsée te danken dat België het enige land van de bezette gebieden was dat de jaren 1940-1944 doorkwam zonder ,,Höhere SS-und Polizeiführer''.

Na de kapitulatie in 1940 ging de Staf van de Rijkswacht in op het Duitse voorstel de rijkswacht toe te laten haar politionele taak te blijven uitoefenen. De rijkswacht viel van dan af onder Binnenlandse Zaken. In juli 1941 bekwam G. Romsée van de Duitsers de klausule over het gewetensbezwaar. In praktijk kwam dit erop neer dat een politieman bij een Duits bevel om een aanhouding te verrichten hiertegen gewetensbezwaren naar voren mocht brengen. De politieman in kwestie moest kontakt opnemen met zijn overste betreffende de zaak, alvorens al dan niet te aanvaarden. Dat dit alles natuurlijk zeer lang kon duren en er in feite geen aanhoudingen gebeurden, is duidelijk. Pas in mei 1943 protesteerde Eggert Reeder, hoofd van het militair bestuur België-Noord-Frankrijk tegen deze maatregel, die van Duitse kant bekeken inderdaad niet bepaald gunstig was.

In verband met de ordehandhaving werd Romsée alles verweten wat ook luitenant-kolonel Adrian-Emiel Van Coppenolle (1941 hoofd van de Algemene Rijkspolitie en van 1943 af kommandant van de Rijkswacht) ten laste gelegd werd, zelfs datgene wat tegen Van Coppenolle niet weerhouden werd. Nochtans was uit de toename van het banditisme en van de zwarte markt duidelijk gebleken dat een strenge ordehandhaving nodig was en dit vooral ten bate van het overgrote deel van de bevolking dat bij gebrek aan kapitaal aangewezen was op de rantsoeneringszegels om te overleven.

DE GROTE AGGLOMERATIES

Sekretaris-generaal E. de Winter verklaarde dat het Verzet voor ravitailleringszegels steeds bij hem terecht kon. Ook waren in natura werden rechtstreeks geleverd aan het Verzet. De leiding van het echte Verzet stond tijdens de bezetting overigens niet vijandig noch tegenover Romsée noch tegen De Winter of Van Coppenolle. De overvallen op de transporten werden dan ook bijna altijd ingegeven door ver van vaderlandse motieven en meestal niet door het werkelijke Verzet gepleegd.

Een eigen versterkte ordedienst was overigens op een ander terrein nog gewenst. Begin 1944 werd in bepaalde kringen (en niet alleen door de sekretaris-generaal) rekening gehouden met een afzonderlijke vrede in het Westen tussen de Duitsers en de geallieerden. Duitsland zou dan zijn troepen terugtrekken uit de daar bezette gebieden en ze inzetten aan het Oostfront. Wat dan met de ordehandhaving bij een dergelijk machtsvakuüm? Daar men ervan overtuigd was dat er bij het Verzet heel wat kommunisten waren, was het gevaar van een gewapende opstand en een greep naar de macht in dat geval niet denkbeeldig, iets wat in elk geval moest vermeden worden.

Vervolgens kwam de zaak van de grote agglomeraties ter sprake. Reeds onder koning Albert (1875-1934) achtte men de bestuurlijke éénmaking van de grote agglomeraties noodzakelijk, zelfs dringend. Moest deze administratieve maatregel nu echter tijdens de bezetting gebeuren? Ja, en wel in het belang van de bevolking, meende Romsée. Voedseltekort en andere ontberingen in tijden van nood zijn nijpender in de grote centra dan elders. Eén administratie is handiger om vlugger voedseltoevoer te bekomen, deze rechtvaardiger te verdelen en te kontroleren. Openbare gezondheid en rust konden zo beter verzorgd worden. De brandweer kan sneller ingrijpen, passieve bescherming tegen luchtaanvallen beter georganiseerd. De Duitsers hadden geen enkel belang bij deze maatregel. Integendeel, één groot gebied is nu éénmaal moeilijker te kontroleren dan meerdere versnipperde zones. Trouwens slechts in één geval zou men kunnen spreken van Duitse inmenging, namelijk bij Groot-Antwerpen waar de ijverige dr. Delius, een volgeling van Gustav Stresemann (waar Delius prat op ging) en naar eigen zeggen de laatste burgemeester uit het Hohenzollern-tijdperk, aan het werk ging. Maar uitgerekend Groot-Antwerpen werd buiten vervolging gesteld!

▷

Minister De Vleeschauwer, later tot baron gepromoveerd, verklaarde dat de Belgische regering in 1940 als ,,ontbonden'' moest beschouwd worden. Voor hem was Romsée geen verrader.... (foto VUM)

OORLOGS-BURGEMEESTERS

Op 6 oktober 1942 voerde de bezetter de verplichte tewerkstelling in. Als eerste van de sekretarissen-generaal verbood Romsée alle ondergeschikte overheden hun medewerking te verlenen. Instrukties in dezelfde zin gingen naar de goeverneurs, de arrondisssementskommissarissen en de burgemeesters. De Duitses eisten de intrekking van deze instrukties. G. Romsée weigerde, niet uitdagend koppig maar korrekt, hoffelijk, schijnbaar heel gewillig, maar in feite onverzettelijk, won hij tijd, stelde uit en hield de bezetter aan het lijntje.

In april 1941 eisten de Duitsers ,,de verjonging van de kaders'' en stelden een leeftijdsgrens in. Ambtenaren die ouder waren dienden vervangen te worden.

Alhoewel sekretaris-generaal Romsée weigerde aan de provinciegoeverneurs richtlijnen te geven om deze maatregel te bespoedigen, was er in een aantal gevallen geen ontkomen aan. Bij de nieuw aangestelden waren, alhoewel met de politieke overtuiging van de kandidaten geen rekening werd gehouden, VNV'ers en Rexisten! De arrondissementskommissaris en de provincie-goeverneur moesten bij een vakature normaal gezien twee kandidaten voordragen. Vaak konden zij er maar één vinden en als het dan zover was, moesten de Duitsers nog hun goedkeuring verlenen. Vaak werd deze geweigerd zodat de hele procedure diende overgedaan. In vele gevallen was er geen keuze mogelijk. Bleef een post té lang onbezet, dan zou de bezetter een kommissaris-burgemeester aanstellen, deze was de Belgische overheid geen enkele verantwoording verschuldigd. Naarmate de bezetting vorderde, werd het overigens steeds moeilijker kandidaten te vinden...

De ambtsbezigheden van een oorlogsburgemeester waren niet alleen bijzonder tijdrovend en zenuwslopend (bevoorrading, openbare orde in hun gebied enz.) maar bovendien stonden deze mensen vaak aan onverdiende kritiek bloot, werden zij bedreigd en kwam het soms tot aanslagen op hun leven.

,,ZAZOUS''

Ook de Vrijwillige Arbeidsdiensten kwamen aan de beurt. Bij de jeugd waren er in die jaren duidelijk twee richtingen. Enerzijds waren er de ,,zazous'', de ,,dwarsliggers'', dandy-achtig en snobistisch, maar wel vaak met een trikoloor lintje aan de achterzijde van de ,,revers''; anderzijds waren er de jonge mensen van de Vlaamse en Waalse Vrijwillige Arbeidsdiensten, die vrijwillig en onbezoldigd gedurende een aantal maanden ten dienste van de gemeenschap stonden. Deze Arbeidsdiensten, die in geen enkel oogpunt de Duitse belangen dienden — het lidmaatschap werd overigens niet strafbaar geacht na de bevrijding — vielen onder de bevoegdheid van Romsée. Hij verzette zich in deze aangelegenheid hardnekkig tegen élke Duitse inmenging. Dank zij de Arbeidsdiensten konden heel wat jongeren ontsnappen aan de verplichte tewerkstelling in Duitsland. In Wallonië liepen de zaken mis zodat de dienst ontbonden werd en de bezetter in mei 1944 (!) een eigen vrijwilligersdienst oprichtte. Dat er in Vlaanderen enige minder gewenste elementen bij de leiding betrokken waren, bezorgde Romsée alleen maar de nodige kopzorgen. Op 30 april 1944 werd de Dienst ontbonden.

Maar keren wij terug naar het proces-Romsée. 14 april 1948. De Belgische Staat, die zich burgerlijke partij stelde, komt aan het woord bij monde van mr. Basijn. De Belgische staat liet zich bijna nooit vertegenwoordigen bij de zittingen en heeft dus niets gehoord van de getuigenissen ten gunste, noch van de argumenten, die Romsée naar voren bracht.

Toch vraagt mr. Basijn al meteen de bevestiging van het vonnis door de Krijgsraad, zijnde levenslange hechtenis en 25 miljoen (toenmalige) frank schadevergoeding.

Wat het eeste punt betreft, zegt mr. Basijn, zal de auditeur zelf wel pleiten. De 25 miljoen wil hij echter bevestigd zien. Het hele pleidooi voor de Belgische Staat duurde welgeteld 25 minuten of 1 miljoen per minuut!

Mija Proost

Volgende week:

TURNEN EN SPORT MOCHTEN...

ADVERTENTIE

Deze week in Knack Magazine

Dossier Salaris

Wie verdient wat? Hoe groot is het verschil tussen ambtenaren en zelfstandigen? Hoe zit het met de vervangingsinkomens? Hoeveel verdienen de topkaders? De eerste van twee uitgebreide afleveringen over salarissen, deze week in Knack.

Guy Spitaels
In de rij september-gesprekken met politici ontbrak alleen nog de stem van PS-voorzitter Guy Spitaels. Het schooltje in Voeren: de Luikse affaires, de sanering van de sociale zekerheid en de toestand in de Sovjetunie. Kortom, Spitaels deze week in Knack.

Compagnie Het Zoute
De vastgoedprojekten van graaf Leopold Lippens, brugemeester van Knokke, roepen alsmaar meer vragen op. Adellijke families en verscheiden vennootschappen verrijken zich in ieder geval met de uitverkoop van de gemeente. Een onderzoek van Knokke tot Curaçao, deze week in Knack.

Van mieren en mensen
Professor Edward Wilson is de grondlegger van de sociobiologie. Hij bestudeert het leven van de mier en trekt daar belangrijke konklusies uit voor de mens. Een verrassend interview, deze week in Knack.

En verder:
De hachelijke toestand in Rwanda en Zaïre • Japan zoekt militair weerwerk tegen nieuwe bedreigingen • Het isolement van Noorwegen • Een interview met Morris, de tekenaar van Lucky Luke • De ideeënkunst van Marcel Duchamp • Sport: de Memorial Van Damme

MEER, VOOR WIE MEER WIL

DE redaktie van het nieuwe jongerentijdschrift *Meer* pakt de zaken vrij doortastend aan. Bedevaarders te Diksmuide konden reeds kennismaken met de uitgave en op vrijdag 13 september werd het te Antwerpen middels een perskonferentie aan pers en publiek voorgesteld.

Het eerste nummer van Meer ligt voor, een fraai magazine met vierkleuren omslag, rijkelijk gestoffeerd met onderwerpen die jonge mensen moéten boeien.

VLAANDEREN 2000

■ Kan Meer als een opvolger van Nieuw Vlaanderen beschouwd worden?

W.Kuijpers: *„Ik weet niet of het zinnig is om over een opvolger te spreken, belangrijker lijkt mij te weten of het nieuwe tijdschrift vanuit dezelfde geest wordt uitgegeven. En die Vlaams-nationale lijn wordt met Reinoud D'Haese doorgetrokken. Hij heeft langs zijn familiale komaf voldoende adelbrieven van Vlaams-nationale en joernalistieke aard. Zijn overgrootvader Jan De Neve richtte in Aalst het Daensistische ziekenfonds op, grootvader Bert D'Haese was tussen '36 en '44 Vlaams-nationaal parlementslid maar toch meer joernalist, in De Schelde en De Standaard. Zijn andere grootvader Nest Van den Berghe, gehuwd met Jan De Neve's dochter, was algemeen sekretaris van het VNV en kamerlid van '39 tot '44.*

Reinoud D'Haese, die licentiaat Geschiedenis is, kwam na een ommetje langs het Daensmuseum te Aalst en het ADVN te Antwerpen sinds begin dit jaar als stafmedewerker op de Vlaamse Kulturele Koepel terecht. Hij mag zowat de geestelijke vader van de aktiegroep Vlaanderen 2000 genoemd worden."

■ Uit welke kringen ontstond Meer en waar staat het voor?

R. D'Haese: *„In november 1989 werd de aktiegroep Vlaanderen 2000 opgericht met de bedoeling werk te maken van de vernieuwing en de verjonging van het gedachtengoed van de Vlaamse beweging. De groep voerde in de voorbije 2 jaar een aantal opgemerkte akties rond leefmilieu, welzijn en de staatsstruktuur. Om dat alles inhoudelijk te steunen gaven wij het bescheiden tweemaandelijks tijdschrift Jong uit. Aan de basis ervan lagen enkele jonge nationalisten: Arnold Peeters, Erwin Brentjens, Johan Strobbe, Wim Mariën en anderen. Jong wordt nu opgevolgd door Meer."*

W.Kuijpers: *„Het doet ons allemaal een beetje terugdenken aan onze eigen jonge tijd, toen we met Eli Balduck, Maurits Coppieters, Jef Laridon, Walter Luyten, Joos Somers, Paul Van den Dorpe, Carlos Van Louwe, Jaak Vandemeulebroucke en later Lionel Vandenberghe en zovele anderen de werkgemeenschap Nieuw Vlaanderen oprichtten en het gelijknamige tijdschrift uitbouwden."*

In het herdenkingsboek *Jongeren in de Vlaamse Beweging* dat uitgegeven werd n.a.v. 15 jaar jongerentijdschrift *Nieuw Vlaanderen* (1967-1982) schreef Willy Kuijpers een inleidende terugblik over dit indertijd suksesrijke tijdschrift. In zijn beste tijd haalde Nieuw Vlaanderen meer dan 6000 abonnees. Nu, voor het een kwarteeuw zal bestaan, schijnt het tijdschrift weg te kwijnen. Maar geen nood, een nieuw Vlaams jongerentijdschrift zag het levenslicht en kreeg de naam *Meer* mee.
Onze redaktie bracht de vroegere eindredakteur van Nieuw Vlaanderen en deze van Meer, *Reinoud D'Haese*, rond de tafel voor een gesprek over het nut en de kansen van zo'n militant jongerentijdschrift.

R.D'Haese: *„Het doel van Vlaanderen 2000 is eigenlijk onveranderd gebleven. Wij hebben altijd vooropgesteld dat veel van wat in de jongste jaren mislopen is, te wijten is aan een amateuristische aanpak en een te enge visie. Om te overleven moet aan beide aspekten hard gewerkt worden.*

Jong was de weerspiegeling van wat we toen technisch, financieel en inzake aanhang aankonden, maar wij wilden ...méér. Eind vorig jaar zijn wij dan in kontakt gekomen met Romain Witdouck van Drukkerij Oranje in Wielsbeke. Hij zag wel wat in onze aanpak en opvattingen. Uit die samenspraak is een nieuw koncept gegroeid. Wij zijn er van overtuigd dat Meer, waarin Jong overging, beter beantwoordt aan wat wij bij de aanvang hadden beoogd. Maar daar hadden wij toen de middelen niet voor."

Meer wil meer dan de enge diskussies van de voorbije jaren, meer dan struktureren.

MEER INHOUD

W. Kuijpers: *„Nieuw Vlaanderen verduidelijkte reeds in de titel een programma, maar wat bedoelen jullie met Meer?"*

R.D'Haese: *„Wij willen Meer dan de enge diskussies van de voorbije jaren, Meer dan strukturen. Men kan de jeugd niet verwijten dat ze geen belangstelling heeft voor de Vlaamse beweging, als diezelfde beweging geen belangstelling toont voor de problemen van de jongeren, noch voor wat ze beroert.*

De Vlaamse beweging is veelal verschrompelt tot een technische bedoening rond staatsstrukturen, waar enkel specialisten nog iets van snappen. Daarvan gaat niets aantrekkelijks uit en maakte bovendien alle andere maatschappelijke problemen ondergeschikt... Wij willen dus Meer inhoud geven aan die Vlaamse beweging, ook Meer toekomstgericht denken. Meer andacht voor de

▷

persoonlijke vorming en ontplooiing van de persoon. Wij willen als volk en als mens Meer in onszelf geloven, zoals wij ook Meer aandacht willen voor de grote problemen van deze tijd."

■ Maar Nieuw Vlaanderen behandelde ook reeds deze problemen...

R. D'Haese: *,,Natuurlijk, maar de problemen worden thans scherper gesteld. De onderontwikkeling in grote delen van de wereld zal op termijn een bedreiging voor de wereldvrede worden. Omdat de wereld almaar kleiner wordt moeten nieuwe regels en strukturen ontwikkeld worden, die het samenleven met andere kulturen, mét eerbied voor het gastland, mogelijk moet maken.*

Overbevolking en oververbruik dreigen ons leefmilieu zodanig te vervuilen dat onze planeet onleefbaar wordt. En wat met de mens? Die dreigt gewoon platgedrukt te worden door het brute konsumptiestreven dat ons van kindsbeen af via allerlei kanalen ingelepeld wordt."

■ Tot wie richt Meer zich?

R.D'Haese: *,,Het blad richt zich tot jongeren en jongvolwassenen. Het wordt geen zwaar ideologisch, maar een informatief tijdschrift met rubrieken over mens en maatschappij en kritische beschouwingen bij wat de media brengen.*

Verder willen wij veel aandacht besteden aan kultuur en de zgn. zachte sektor, met de klemtoon op het eigen kunnen, maar met aandacht voor het waardevolle uit andere kulturen. Die lijn willen wij ook doortrekken in onze meertalige berichtgeving over het wel en wee van andere volkeren. In het kader van onze werking zullen wij ook de gebeurtenissen op het groene front van nabij volgen. De lezer mag van ons dossiers rond een aktueel gegeven verwachten."

SPONTANE MOED

W.Kuijpers: *,,Ik herinner mij dat lezers van Nieuw Vlaanderen dankbaar gebruik maakten om via ingezonden stukken hun mening te verkondigen. Voorziet Meer ook in zo'n uitlaatklep?"*

R. D'Haese: *,,Er komt een lezersrubriek want wij hebben echt de bedoeling om van Meer een open tijdschrift te maken. Wij willen nieuwe tema's aansnijden en waar nodig een nieuwe visie ontwikkelen op wat zich rondom ons afspeelt. Zoiets kan niet zonder gesprek, zonder woord en wederwoord. Enige voorwaarde is dat dit op een open en intelligente manier kan gebeuren. Wij zullen rekekenig houden met de waardevolle inbreng van de lezer."*

■ Blijft Meer beperkt tot het huisblad van Vlaanderen 2000?

R.D'Haese: *,,Meer zal voldoende ruim zijn om derden de gelegenheid te bieden zich bij ons goed te voelen en aan de redaktie mee te werken, zonder noodzakelijk mee te werken aan de werking van Vlaanderen 2000. Meer zal ook openstaan om aktiviteiten van gelijkgezinde verenigingen aan te kondigen of om er verslag over uit te brengen, enige voorwaarde is dat zij inhoudelijk het plaatselijk nivo overstijgen."*

■ Van Willy Kuijpers graag een slotbeschouwing.

W.Kijpers: *,,Wel, het kwintet van spontane moed dat Meer draagt doet me iets. Reinoud D'Haese, Jean-Pierre Roosen, Arnold Peeters, Peter Desmet en Koen de Meulder mogen samen met de fotografen en de opmaaksters Veerle Witdouck en Gerda Vermeirsch onze gelukwensen ontvangen. Het eerste nummer dat hier voor ons ligt heeft zowel grafisch als inhoudelijk handelsklasse. Wij moeten nu solidair zijn en de steun- en lezerskring uitbouwen. Op mij kan Meer alvast rekenen!"*

VOOR WIE MEER WIL...

Meer is het driemaandelijks tijdschrift voor een nieuw Vlaanderen, het is een onafhankelijk, Vlaamsgezind jongerentijdschrift. Het is 34 blz. dik en kost 300fr. Bestellen kan door overschrijven op rek. 468-6126362-05 van Oranje-De Eenhoorn, Vlasstraat 17 te 8710 Wielsbeke met vermelding: *leesgeld Meer*. Er zijn proefnummers ter beschikking.

Wie belangstelling heeft om mee te werken neemt kontakt op met hoofdredakteur Reinoud D'Haese, Everslaarstraat 152 te 9160 Lokeren 091/48.99.08. Graag de tema's vermelden waaraan hij/zij wil meewerken.

Het eerste nummer bevat naast een beginselverklaring o.m. een vraaggesprek met Artsen Zonder Grenzen, het jongste VVB-kongres, de akties van Vlaanderen 2000 en tal van bedenkingen bij ,,Vlaamse" onderwerpen. ,,Wijzen de scouts de Vlaamse beweging af?", de IJzerbedevaart, het ANZ, Frans-Vlaanderen. En verder: het Koerdenprobleem, Cobra, David Teniers, Gorbatsjov, het leefmilieu en een puntig kursiefje, getekend Anto Vano...

Kortom een boeiend eerste nummer dat wij onze (jongere) lezers graag aanprijzen, want Meer belooft.

BEELDSPRAAK

PAPIEREN HERAUTEN

Kulturele affiches te Antwerpen 1880-1914 luidt de ondertitel van de tentoonstelling *Papieren Herauten* die nog tot 29 september a.s. in het Antwerpse Hessenhuis loopt.

KUNSTPLAKKATEN EN BEELDAFFICHES

Sommigen herinneren zich waarschijnlijk nog de affichetentoonstelling in 1979, toen de stad Antwerpse 350 representatieve voorbeelden ophing, die werd gevolgd door een nieuwe in 1981. Nieuw? Helemaal niet, het was een inhaken op wat de Brusselse Koninklijke Biblioteek reeds in 1975 had gedaan, een eeuw na het ontstaan van de beeldaffiche. Niet nieuw dus, maar wel toe te juichen. Want affiches vertellen geschiedenis, affiches tonen een kultureel gegeven.

Je komt bijvoorbeeld te weten wanneer de kleurenlitografie zijn intrede deed in de geschiedenis van de moderne beeldaffiche. Je leert langs affiches dat er zich in dat jaar ergens in de wereld een vreselijke ramp voordeed: Groot bal voor hulp aan de sinistrés in Italië of Turkije of dat het *Comité de Secours en faveur des victimes des catastrophes des Antilles et de l'Amerique Centrale* in 1902 een groot militair feest inrichtte. Of het is langs een oproep die luidt: *Antwerpsche Betooging, ten voordele der overname van Congo,* uit 1909 dat men te weten komt dat de aanhechting van de vroegere kolonie niet van een leien dakje liep. Of men ziet dat de prijs van een krant in honderd jaar vertweeduizenddriehonderdvoudigd is. Men ziet op een affiche voor de Velodrome Zurenborg uit 1905, die helemaal in het Nederlands is gesteld, dat enkel de naam van de stad Anvers in het Frans voorkomt. De kunstkring *De Scalden* was die tijd ook erg bezig en uit 1907 zijn er ook enkele affiches van de *Kunstkring WIJ* (toen al!) en Antwerpen's Rubenskring hield een nijverheidstentoonstelling in het Koninklijk Athenaeum en de kunstliefhebbersbond *Volharding* hield een 6de tentoonstelling van schilderijen in het Oud woonhuis Van Dyck aan de Begaardestraat 15bis. Op een affiche uit 1892 van de kunstkring *Als ik kan*, lees je voor de rest géén Nederlands woord, enkel *Als ik kan*.

DE LANGE WEG

In die dagen zag je ook dat zowat alle belangrijke gebeurtenissen ,,Onder de hooge Bescherming van Z.M. den Koning der Belgen'' stonden en dat er *Grandes Fêtes Militaires* en *Grandes Fêtes Militaires de bienfaisance* plaatshadden. Ook leert men dat er op de Antwerpse de Keyserlei in 1898 een zaal Valentino was, waar de Antwerpse kunstenaars tentoonstelden en dat het lokaal van de Bouw en Nijverheidskamer aan de Breidelstraat lag en de Salle Buyle aan de Meir 117. Dat in 1898 de *streamers Wilford voyages d'agrément sur l'Escaut et le Rupel* aanboden, van Tamise naar Anvers, over Burght, Cruybeke, Hoboken, Hemixem enz. Het wordt je duidelijk gemaakt dat binnenkort (1999) in Antwerpen een nieuwe grote tentoonstelling zal worden opgezet rond Van Dyck, want meer dan tien affiches verwijzen naar de Van Dycktentoonstelling uit 1899. Dat de liberalen er nooit om hebben gelogen dat zij het niet zo op *den werkman* hadden voorzien, zie je op de affiche waarop ze meedelen dat ze een vakbond oprichten: Liberale Werklieden Maatschappij-Help u Zelve.

Op de affiche uit 1905 voor een tentoonstelling van kunstwerken, onder de titel *Kunst van Heden*, ziet men ,,Belgische'' artisten als: Emile Claus, James Ensor, Eugeen Laermans, Const. Meunier, Th. van Rysselberghe, Jacob Smits, Walter Vaes naast Richard Baseleer, G. Buysse, Alfred Delaunois, Victor Hageman enz. En dat het vliegen in de lift zat zie je op affiches voor de Vliegweek-Flugwoche-Flyingweek van 23 oct.-2 nov. 1909 en voor de Meeting d'Aviation d'Anvers — Tour de Belgique en Aéroplane, op het plaine de Wilryck in 1911...

Ons Volk Ontwaakt maakte in 1911 een reklamebiljet voor zijn katolieke en vlaamsgezinde, wekelijks verschijnend prachtig familieblad, met daarop de namen van redaktieleden als: Frans en August van Cauwelaert, August Borms, Toussaint van Boulaere, Flor Prims e.v.a. en op de Conscience-feesten van 1912 was er een Groote Feeststoet en brachten HH. MM. Koning Albert en Koningin Elisabeth een bezoek aan de metropool.

KUNSTENAARS

De vermaarde dierenbeeldhouwer Alberic Collin, was niet vies van een affiche. Max Elskamp kom je ook tegen, naast Henri Evenepoel en Alfred Ost, Gerard en Edward Portielje, Marten van der Loo, Henry van de Velde en Frans Van Kuyck, die zich ook politiek engageerde. Zeer veel affiches zijn van de hand van Alfred van Neste, leerling van Florimond van Acker (zijn oom), de latere direkteur van de Stedelijke Akademie te Antwerpen, waar Van Neste eveneens docent Oudheid- en Kostuumkunde werd. Ook Edmond van Offel, die zich als een erg verdienstelijk literator zal profileren, maakte vrij snel naam, dankzij Pol de Mont. In zijn memoires, *Antwerpen 1900* (heruitgave De Dageraad, Antwerpen) neemt hij duidelijk stelling tegen bepaalde artistieke middens, zoals dadaïsme, kubisme, surrealisme en orphisme. Is er ook nog Tony van Os, de bekende landschaps-, religieus en portretschilder en Emile Vloors, met maar één affiche, maar daarin zijn de prerefaëlieten en de Jugendstil zo geraffineerd door elkaar gebruikt, dat ze je bijblijft.

Allen daarheen!

Momos

— Papieren Herauten, kulturele affiches 1880-1914. Hessenhuis, Falconrui 53 te 2000 Antwerpen. Alle dagen van 10 tot 17u. Gratis toegang. Maandag gesloten.

ZUID-AMERIKA DANST TE ANTWERPEN

Op 14 september organizeren het Latijns-Amerikaans centrum SAGO, *Polariteit*, dat zich bezig houdt met o.a. Afrikaanse dans en Argentijnse tango en *Voz Latina*, het Latijns-amerikaanse zondagochtendprogramma van Radio Centraal uit Antwerpen, een manifestatie onder de noemer *Zuid-Amerika danst*. Deze drie organisaties willen inspelen op de recente belangstelling voor de Zuid-amerikaanse muziek bij ons. En dit zonder te vervallen in banale kommercie. Herinner U de lambada-rage verleden jaar. Deze manifestatie wil de sociale en kulturele achtergronden belichten waaruit muziek- en dansstijlen zoals salsa, merengue, tango, capoeira en andere zijn ontstaan. Zo wordt er ook iets gedaan aan de negatieve beeldvorming die bij ons rond verre volkeren en kulturen hangt. Want als Latijns-Amerika in beeld komt is het enkel om minder aangename onderwerpen aan te snijden: drugshandel, het verdwijnen van het regenwoud, sociale ongelijkheid, doodseskaders, enz. Negatieve beeldvorming werkt onverschilligheid en berusting in de hand.

Onterecht, want Latijns-Amerika heeft levenslust en overlevingsdrang te koop. Maar dat andere Zuid-Amerika komt helaas bijna nooit aan bod. Vandaar dit bijzonder interessante initiatief.

Het programma ziet er als volgt uit:

Namiddag:

— 16u. Vania Nazaré uit Brazilië: een opwarmertje met zang en perkussie in karnavalsfeer.

— 16u.30 Initiatie Braziliaans dansen met Beth Campos: samba, frevo, lambada aan den lijve ondervinden.

— 17u.15 Initiatie Capoeira, de dansen van de negerslaven op de Braziliaanse plantages met Gilano Andrade.

— 18u. Initiatie salsa en merengue, de twee populaire Latijnsamerikaanse muziekgenres bij uitstek met Lincoln Severin.

Er is in de namiddag doorlopend kinderanimatie en er zijn Latijnsamerikaanse dranken en spijzen voorzien.

Avond:

— 19u.15 Initiatie tango. Steven Vromman en Moniek Huysmans leren basisstappen aan, gevolgd door tangosalon.

— 21u. Piceni is een vierkoppig tangoensemble dat klassieke en hedendaagse tangomuziek vertolkt.

— 23u. Combo Tropical. Deze zes muzikanten zullen tenslotte alle zittenblijvers van hun stoel spelen.

Plaats van het gebeuren is Feestzaal De Harmonie (en tuin) op de Mechelsesteenweg 216 te Antwerpen. Dagprijs: 350 fr./namiddag (tot 19u.30): 150 fr. Jongerengroepen krijgen reduktie en kinderen onder 12 jaar mogen er gratis in. Informatie: Sago 03/237.56.30.

Peter Desmet

SPRINGLEVENDE VOLKSMUZIEK

Vorige week stelde de liedsjesgroep Arjaun uit Pamel (Pajottenland) onder grote publieke belangstelling haar debuut-CD voor. Arjaun is een goedlachs trio dat pretentieloze volkse muziek in volkse taal brengt. ,,Tooës'' (wat in het Pamels zoveel wil zeggen als thuis) is de titel van het straalplaatje waar wij volgende week uitgebreid op terugkomen. Ondertussen kan u Arjaun aan het werk zien tijdens de 5de Vilvoordse Kroegentocht, een organisatie van vzw Zakdoek i.s.m. vzw Goevolk, het jeugdhuis Toogenblik en het Vilvoords stadsbestuur. Naast Arjaun en de gastheren van Zakdoek treden ook Orion, De Stoopkes, The Deep Creek Jazzuits, Bont & Bluegrass, De Piotto's en Roland op. Aftrap om 19.00u op de Grote Markt van Vilvoorde. Alle informatie en een uitvoerig programmablad vindt u in een der deelnemende cafés: De Koning van Spanje, Onder Ons, Roosevelt, 13de Gebod, Sportcentrum, De Taverne, De Witte Leeuw en Luminor (allemaal gelegen op of in de onmiddellijke nabijheid van de Grote Markt).

EEN ANDER TIJDPERK

SCHEIDSRECHTERS krijgen strengere richtlijnen mee. Hun taak zou er eenvoudige moeten door worden. Zou. Want in de werkelijkheid wil het nog wel eens anders uitpakken. Door meer over te laten aan de interpretatie, hoe goed bedoeld ook, worden de deuren wagenwijd opengezet voor diskussie en overtrokken hartstocht. Voor de enen had Rutjes van Anderlecht op Lierse al vroeg in de match moeten worden uitgesloten. Voor de anderen moest Constantin in de topmatch van vorige vrijdag doelman Verlinden van Club Brugge al na twee minuten hebben weggestuurd indien hij werkelijk een strafschopovertreding beging. Zo luiden nu eenmaal de nieuwe reglementen maar ze laten wel ruimte voor interpretatie en appreciatie. Vandaar...

BEELDENSTORM?

Die laatste mogelijkheden liggen nu ook breder dan ooit open wanneer de tuchtkommissies van de Voetbalbond vergaderen. Voortaan verlopen de zittingen immrs openbaar en spelers en klubs kunnen zich desgewenst door een raadsman laten bijstaan.

De Bond is dus gezwicht voor de druk van buitenuit. Het is nu oppassen geblazen van alle kanten. Ook voor de scheidsrechters die vermoedelijk wel twee keer zullen nadenken wanneer ze hun verslag neerschrijven. De mogelijke konfrontatie met advokaten en getuigen inspireert nu eenmaal tot behoedzaamheid. De man in het zwart blijft voorlopig wel heilig maar een beeldenstorm is niet langer onmogelijk.

We geloven dat de voetbalsport door de nieuwste veranderingen op termijn geloofwaardiger zal worden. Er zal een praktijk groeien waar al de betrokkenen zich zullen moeten aan passen. De publieke kontrole — de pers mag de zittingen bijwonen en kan er dus verslag over uitbrengen — kan vele gevolgen hebben. Scheidsrechters zullen niet langer kunnen overdrijven, roepen de zich eeuwig benadeeld voelende ,,broodspelers''. Misschien. Maar niemand zal nog zijn kop in het zand durven steken wanneer zware overtredingen moeten worden bestraft. We zouden benieuwd naar woord en wederwoord luisteren wanneer de affaire Desloover-Lozano vandaag publiekelijk voor de groene tafel (die naar het heet bruin is) moest worden overgedaan.

We vragen ons af hoe ,,de onbevooroordeelde rechters'' er nog zullen kunnen toe komen de ogen te sluiten voor spel- en sportvernietigende aanslagen op de onderste ledematen van profs en amateurs. Want bij al de positieve veranderingen blijft voor ons een vraag levensgroot overeind. Hoe zal de voetbalbond het spelbederf en de spelverruwing in de lagere afdelingen, de basis van de piramide, proberen terug te dringen? Over die kwaal wordt veel te vaak zedig gezwegen. We raden de jongens van de dagbladpers aan over enkele weken, wanneer de velden zwaarder worden, eens een zondagavond door te brengen op de dienst spoedgevallen van een ziekenhuis in een gewestelijk centrum. De miserie die daar dan komt binnengestrompeld is ,,gesneden en belegd brood'' voor de joernalist. Maar de ellende van *Jantje Onbekend* haalt nooit de koppen van de dagbladpers.

GROTE BEK

Maar goed: de voetbalbond schijnt vastbesloten de bakens te verzetten. Ook sportief.

De tijden veranderen. De voetballerij is dezer dagen volop in beweging. Puur sportief neemt de bekommernis toe om het spelletje voor ondergang te behoeden. Men wil de betere voetballers (eindelijk) beter proberen beschermen en daartoe worden spelregels zoniet fundamenteel gewijzigd dan toch opvallend aangepast. Gaan wij naar een ander voetbaltijdperk?

Tenminste dat leiden wij af uit de nationale selektie die Paul Van Himst in de voorbije dagen bekend maakte. De gewezen sterspeler en trainer van Anderlecht wil duidelijk een streep trekken onder het Thys-tijdperk. Dat werd hoog tijd. In zijn kern zijn de jongeren ruim aanwezig en Paul zelf grijpt terug naar die knapen die hij destijds bij Anderlecht lanceerde: Scifo (kan moeilijk anders natuurlijk), Grun (niet onbegrijpelijk) en... Stephane De Mol. *De grote bek* uit Beersel is weer in het land. Spektakel gegarandeerd. Verbaal of sportief. Over De Mol kunnen we kort zijn: hij kan veel, is sterk en heeft lef op overschot. Hij heeft enkele jaren met zijn geluk en zijn talent gesold. Bij Standard krijgt hij een nieuwe kans. Hij moet die grijpen. Paul Van Himst wil hem daarbij helpen. Dat is menselijk. Spelers en trainers die samen *doorgroeiden* laten elkaar niet gemakkelijk los. Vandaar dat we niet van verbazing achterover vielen toen de nieuwe bondstrainer zijn ,,voetbalzoon'' onmiddellijk en zonder één enkele noemenswaardige ,,prestatie'' op-

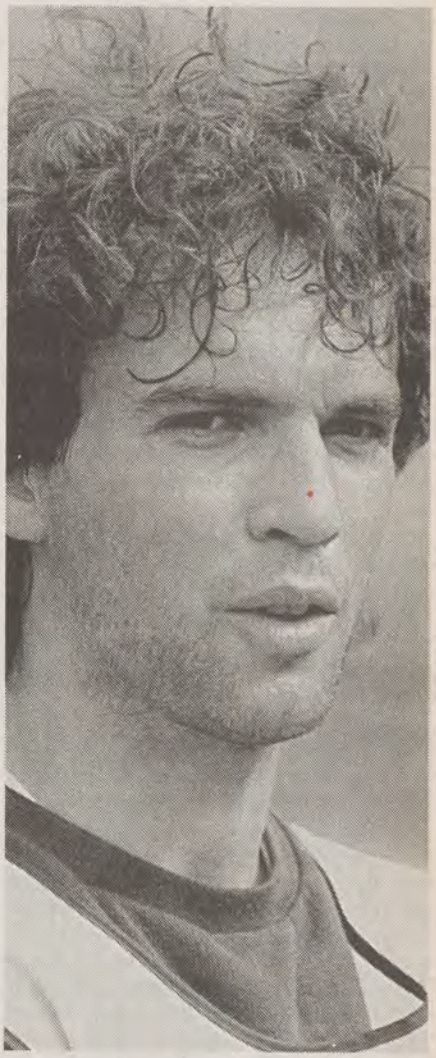

Paul Van Himst grijpt o.m. met ,,Grote Bek'' Stefan De Mol terug naar de knapen die hij destijds bij Anderlecht lanceerde. (foto VUM)

nieuw tot Rode Duivel promoveerde. In de voetbalsport hebben ook sentimenten rechten. Zelf verheugen wij ons over de opstelling van Vital Borkelmans. We kunnen ons niet herinneren ooit een voetballer te hebben gezien met een groter loopvermogen, met grotere onbaatzuchtigheid in het ploegspel, met meer rendement. Een zeer onderschat topvoetballer.

Verder moe(s)t die interland tegen Luksemburg juist worden ingeschat: het betrof hier een veredelde oefenmatch tegen een potentiële derde klasser. Niets meer en niets minder.

Flandrien

▷

JIMMY CONNORS: ONTROEREND ONVERWOESTBAAR

Flushing Meadow 1991 mocht gezien worden. Stefan Edberg en Monica Seles op het hoogste schavotje. Knappe laureaten. Zoveel is zeker. Edberg is terug van weggeweest nadat hij in Wimbledon ongelukkig onderuit ging tegen Michael Stich.

Monica Seles eiste opnieuw, zoals eigenlijk mocht worden verwacht, haar plaats op als 's werelds beste. Graf ging in de halve onderuit tegen Navratilova en oude (!) Martina verbruikte daarbij zoveel krachten dat ze in de eindstrijd nog amper ,,meespeelde''!

Grote uitblinker van de Open Amerikaanse kampioenschappen was evenwel *Jimmy Connors*. Een man van negenendertig die in een loopbaan van tweeëntwintig jaar drie generaties toptennissers heeft overleefd.

Jimmy Connors was op zijn 39ste de grote uitblinker van Flushing Meadow.

ONWAARSCHIJNLIJK

Connors werd negendertig op de dag dat hij op Flushing Meadow in de achtste finale afrekende met de verbauwereerde Aaron Krickstein.

Het publiek stond op de banken en de levende tennislegende werd na een gevecht van vier uur en eenenveertig minuten (vijf sets) tot nationale sportheld gepromoveerd.

Over Connors zijn al boeken geschreven. In zijn jonge jaren raasde hij als een tornado over de courts. In 1974 won hij in één jaar drie Grand Slam tornooien. Enkel Frankrijk ontbrak om van het verhaal een sprookje te maken. Alles bij elkaar won Jimmy negen Grand Slam kampioenschappen. De Open Amerikaanse waren zijn geliefkoosd strijdtoneel. Hij zegevierde vijf keer in de eerste helft van september, was ook goed voor twee verloren finales en ging daarnaast nog zes keer door tot in de halve finale! Jimmy won tweemaal op Wimbledon. Voor (in 1974) en na (1982) het Borg-tijdperk. Hij verloor er vier finales en stond ook nog vijf keer in de halve finale! Van 1974 tot en met 1978 was Connors 's werelds beste. Van 1973 tot en met 1985 was hij vast lid van de ,,top vier''. Onwaar-schijn-lijk.

Ongewoon en onvergankelijk was en blijft evenwel de speelwijze, de tennisstijl van de linkshandige Amerikaanse arbeiderszoon uit Belleville aan de oevers van de Mississippi.

20 JAAR LANG

Aanvallend, agressief, uitdagend, meeslepend, hartveroverend. Wanneer Connors verloor was dat in schoonheid. Hij teisterde de toeschouwers nooit met risikoloos baseline-spel. Hij bespeelde de rechthoek in al zijn onschuldigste duels. Dat hij alles en iedereen heeft overleefd is tegelijk onbegrijpelijk en... vanzelfsprekend. Onbegrijpelijk omdat niemand meer krachten verspilde of okkasioneel ook maar één keer dieper ging. Vanzelfsprekend omdat bij Jimmy nooit berekening of opportunisme aanwezig was. Hij tenniste volkomen natuurlijk, voortgestuwd door onblusbare zegewil en overeind gehouden door een uniek karakter overwon hij sistematisch de ongemakken van de vorderende leeftijd.

Connors heeft twintig jaar lang de show gestolen op de beroemdste tennisbanen van de wereld. Borg, McEnroe en Lendl: hij heeft ze in feite allemaal overleefd en teruggezet. Connors waakte er over dat het miljoenen- of beter nog miljardenbedrijf tennis altijd ,,sport'' bleef door zich in alle omstandigheden, in de grootste triomf en in de pijnlijkste nederlaag, te gedragen als een mens van vlees en bloed. Hij kon zich isoleren tussen twintigduizend toeschouwers en helemaal alleen ,,de vijandige wereld'' bevechten. Hij bespeelde de massa wanneer daar aanleiding toe bestond. Connors kon en mocht alles. Teater spelen en oorlog voeren. Hem werd veel vergeven. Daarom verlegde hij vorige week in New York nog éénmaal zijn grenzen. Connors, de zuurstoftank wiens motor vandaag vermoedelijk veertig liter superbenzine nodig heeft om nog eens de maksimumsnelheid te halen, hipnotiseerde met bravoere en lef ,,zijn'' publiek. Het zal toch wel één keer de laatste keer zijn geweest. Niet?

Advertentie

HOF DE DRAECK

Groen, rust en gastronomie in VOEREN

'n Kasteelhotel dat zijn service volledig afstemt op een gastvrij en culinair verblijf.

Pas heringerichte luxekamers.

Midweekarrangement: drie overnachtingen met ontbijt en 3 viergangendiners: 4.950 B.F. per persoon.

Hoofstraat 6
3793 Teuven
Tel. (041) 81.10.17

BEKROOND IN CANNES

Toen de broertjes Joel en Ethan Coen dit voorjaar in Cannes op het podium werden geroepen was het niet omdat ze de winnaars waren van een schoonheidswedstrijd, maar om de Gouden Palm in ontvangst te nemen voor hun film **Barton Fink**. Film, regie, produktie en scenario waren geheel in hun handen.

DE KOENE BROERTJES

Na hun door de pers schitterend onthaalde debuutfilm **Blood Simple** die later werd gevolgd door **Raisin Arizona**, konden de Coenbroers nog weinig verkeerds uitrichten bij de kritici. Klinkende dialogen, uitbundige aktie, charmant, origineel, stijlvol, waren evenzovele kwaliteiten die deze films werden toegeschreven, maar slechts de happy few zagen ze in Europa. Toen kwam **Hiller's Crossing** en dat zette de kroon op het werk, want dat bracht wereldsukses, zowel kritisch als aan de kassa. Deze misdaadfilm haalde de gewone sleur uit het genre en bracht vernieuwing, waar Peetvader III gewoon voortborduurde op een tien jaar eerder ingeslagen weg en Goodfellas het zoveelste maffiadrama. En nu werden de broertjes bekroond in Europa.

BARTON FINK

Bekroond, ja, maar is het ook hun beste film? **Barton Fink** is een eksentrieke film, dat moet gezegd, met een oneindige zorg voor wat er op het scherm gebeurd, met een nog grotere zorg voor het geluid, met een sublieme keuze in iedere rol van een keure artisten, met een opeenvolging van scènes waarin humor en ingehouden kracht en woede overslaan naar een kennerspubliek.

John Torturro (goed in Jungle Fever, Hannah and her sisters) is Barton Fink, een enorm veel geestelijke gelijkenis met Raymond Chandler vertonende auteur. Net als Chandler komt hij in d eklauwen van Hollywood terecht, om daar voor de film te gaan schrijven. Om al dadelijk voor het schrijversblok te zitten. Zijn vriendelijke hotelbuur Charlie Meadows (*John Goodman*, goed in King Ralph, Sea of Love, Always) , die een beetje aan de *emmerdeur* van Jacques Brel doet denken geeft hem stof tot nadenken bij een worsteldemonstratie, want Fink wordt verondersteld een worstelfilm te schrijven. Het helpt echter niet helemaal en een week later staat hij met lege handen voor studiobaas Jack Lipnick (een schitterende prestatie van *Michael Lerner*), die hem als een echte tycoon, waarvoor Mayer van MGM model heeft gestaan, de wreedste verwijten naar het hoofd slingert. Barton gaat hulp zoeken bij een andere Hollywoodauteur, W.P. Mayhew, waarvoor hij veel bewondering heeft (*John Mahoney*) en waarvoor de Coen-broers William Faulkner als model namen. Diens sekretaresse Audrey Taylor (*Judy Davis*) blijkt echter de auteur van zijn jongste films en wanneer ze hem op een dag komt opzoeken, belanden Barton en Audrey samen in bed. De volgende morgen blijkt Audrey vermoord. Barton herinnert zich niks en roept de hulp in van zijn vriendelijke buur, Charlie. Die helpt hem met het laten verdwijnen van het lijk en verdwijnt dan ook zelf, met achterlating van een pakket dat hij Barton in bewaring geeft. Wanneer enkele dagen later de politie opduikt, blijkt Charlie een over heel de Verenigde Staten gezocht moordenaar, die de vreselijke gewoonte heeft zijn slachtoffers te onthoofden. Barton is gevangen in een net waaruit hij zich nog nauwelijks kan bevrijden.

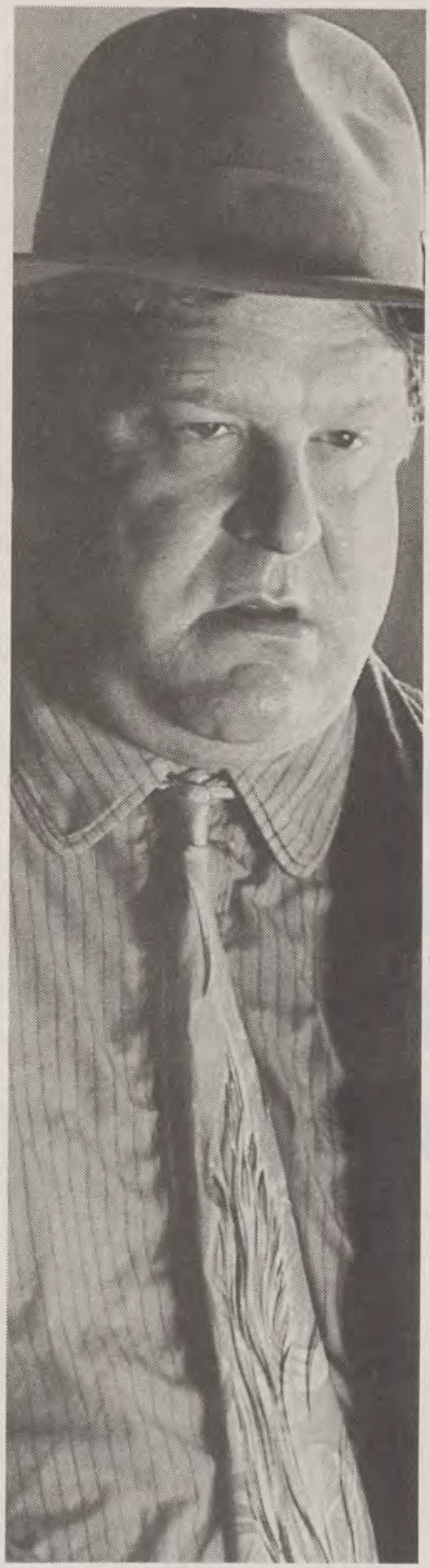

John Goodman meer dan een komiek.

Hier gaat de film echter een weg op die echt te hermetisch wordt en de makers leveren geen enkele sleutel om dat hermietische te ontsluiten. Met haast surrealistische innerlijke belevenissen leveren ze zich over aan een oeverloos debat, waarin wordt gesteld dat de kijker niet alles hoeft te weten, want dat is ook niet zo in het werkelijke leven. Er wordt een weg opgegaan die het publiek uit de zaal zal verjagen en dat kan de bedoeling niet zijn.

DE ONFATSOENLIJKE VROUW

Ben Verbong, een Nederlander, maakte een erotische film, die nu voor een keer niet lijdt aan Nederlanditis, wat wil zeggen een overmaat aan bloot, maar dan weer aan een andere kwaal onderhevig is, die van de vervelende porno. Het nergens geloofwaardig verhaaltje is enkel een kapstok om de hoofdaktrice gelegenheid te geven zich te kronkelen voor de kamera; En vermits een paling dat beter kan...

THE NAKED GUN 2 1/2

Leslie Nielsen is opnieuw luitenant Drebin. Zijn opdracht is het ontmaskeren van een samenzwering tegen professor Meinheimer en de president van de VS. Voor wie de eerste The Naked Gun zagen, is er reeds een deel van de verrassing verdwenen in deze film vol met dwaze grollen en grappen (van de makers van Airplane) op zijn Amerikaans, waarin ook enkele diepe inzinkingen zitten. Maar er blijft nog genoeg over, en dat is vooral aan vele kleine details te danken, om eens goed te lachen. De scène in het bluescafé wordt waarschijnlijk een klassieker.

Willem Sneer

JUBILEUMHERSENBREKER

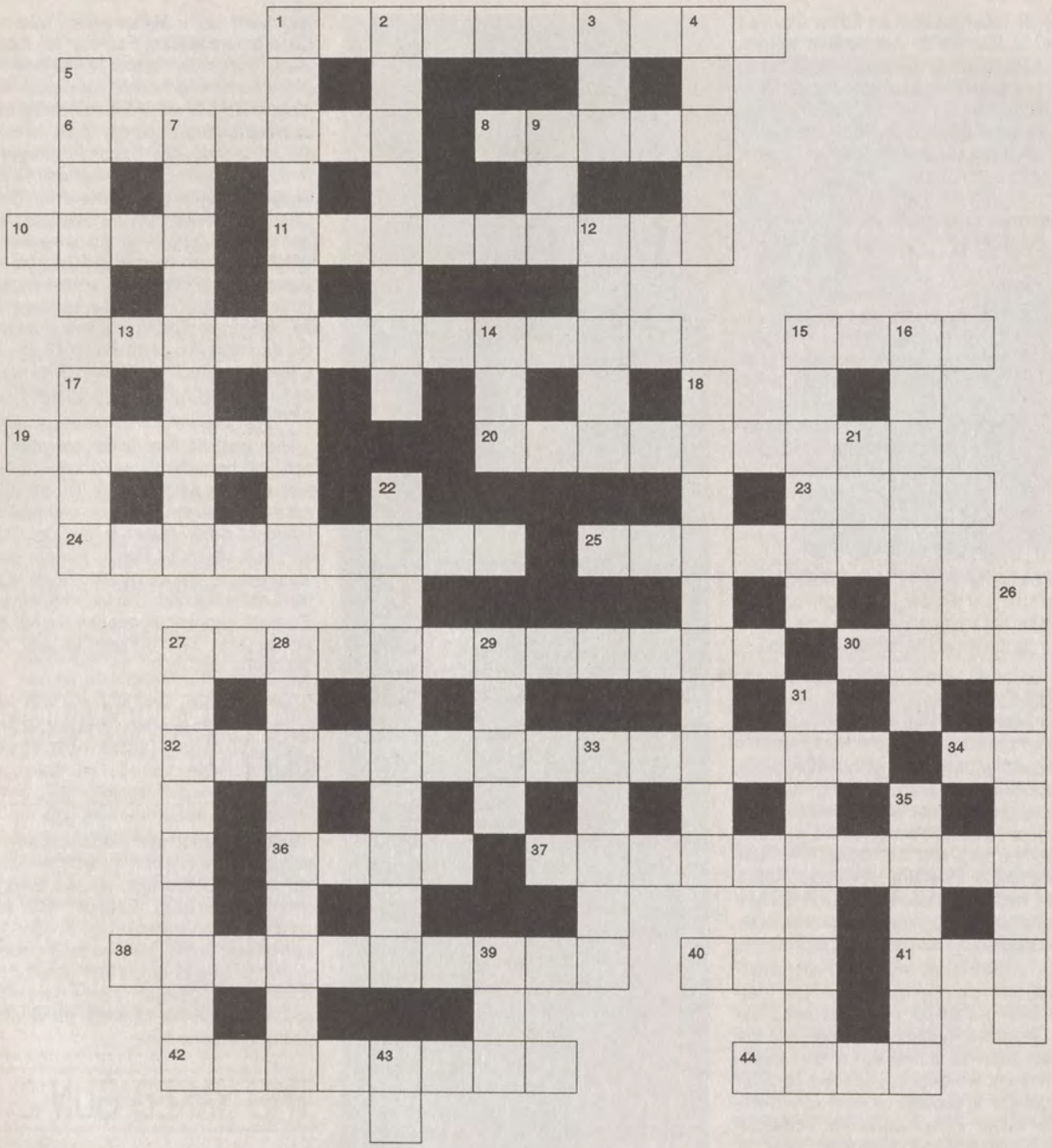

OPGAVE 100

HORIZONTAAL

1. Tekeergaan, en nog wel in het gezin (10)
6. Zo'n schop veronderstelt een wentelende beweging (7)
8. Dat is maar dwaze praat (5)
10. Wat Hollanders zeggen als ze iets spijtig vinden (4)
11. Meestal nutteloos gesprek als een gezelschapsspel ten einde is (9)
13. Totaal onder de maat (7, 4)
15. Zij wordt verwend met applaus, maar ze is dat wel gewend (4)
19. Vlinderachtig en toch smerig (6)
20. Voor Vlaanderen het bronzen tijdperk (5, 4)
23. Helemaal niets (4)
24. Drank van al te geringe afmeting (5, 4)

23 en 24 samen: Zaak van groot belang (dus 4, 5, 4)

25. Die gastvrouw komt van over het Kanaal (7)
27. In een kring met behulp van een muziekinstrument nieuwtjes bekendmaken (12)
30. Geld dat daarheen is, zie je nooit meer terug (4)
32. Op die manier een nederlaag lijden geeft een rotsmaak (2, 3, 4, 5)
34. Hiermee is een Fransman nog maar halverwege als hij iets wil ontkennen (2)
36. Goede reputatie (4)
37. De poot van een gevleugeld roofdier (10)
38. De door twee of meer organizaties afgesproken dag om voortaan samen te

gaan (10)
40. Zeer zeker een West-Europeaan (3)
41. Deze meisjesnaam klinkt in Italië nogal bezittelijk (3)
42. Zulke tekenen kun je horen of zien (8)
44. Gaat uit de weg, maar blijft schijnbaar in de buurt (4)

VERTIKAAL

1. Als je iets op die wijze verneemt, is de kans groot dat het maar een gerucht is (5, 6)
2. Laatste voorbereiding van de vntie (8)
3. Kort Amerikaans (3)
4. Die gaan aan vonissen vooraf (5)
5. Ronduit een vereniging (5)
7. Onwaarheid in zakformaat (9)
9. Wie hierin is, kan best wat hulp gebruiken (3)
12. Historische Duitse keizers- en bisschopsstad (5)
14. In andermans korf speelt dit dier een rol in een duister zaakje (3)
15. (Weg)brengen, zoals ze dat bij ons noemen (6)
16. Voornaam soep-ingrediënt (8)
17. Is meer dan zomaar leesvoer (4)
18. Het onstoffelijke staat bij zo iemand vooraan (10)
21. In rekenkundige volgorde het tweede niet-priemgetal (3)
22. Het verschuldigde is overhandigd (10)
26. Hij kan absoluut niet tegen warmte (9)
27. Een portemonnee die je tegen een andere kunt inwisselen? (9)
28. Zo probeert de fiskus je achteraf nog te pakken! (9)
29. Niet sterk, maar 't kan toch een grote voorliefde zijn (4)
31. Voer voor smulpapen (8)
33. Fantastisch toekomstbeeld, maar als 't er meer zijn, is 't bedrog (5)
35. Winterslaper (6)
39. Zo'n aansporing doet de deur dicht (3)
43. Helemaal onderaan is het klaar en uit (2)

OPLOSSING OPGAVE 98

Horizontaal: 3. Hakendover; 5. haarkepluk; 8. Roza; 11. tranendal; 12. reed; 13. pas; 14. si; 15. supertanker; 16. leep; 17. Est; 18. WIJ; 19. no; 20. kei.

Vertikaal: 1. onkunde; 2. moe; 4. kappersbediende; 5. handgreep; 6. antipatiek; 7. klassenstrijd; 9. overburen; 10. sla; 15. sul.

Wij verwachten uw gele briefkaart met de oplossing van opgave 100 ten laatste dinsdag 24 september op de redaktie: Barrikadenplein 12, 1000 Brussel. Om het heuglijke feit van deze jubileumhersenbreker nog wat meer in de verf te zetten zal onze onschuldige kinderhand die dag drie winnaars trekken. Meedoen dus!

Vernack Denise uit de L. Van Sluysstraat 12 in 8370 Blankenberghe kaapt deze week een prijsje weg, want haar korrekte inzending van opgave 98 werd uit de juiste inzendingen geloot.

SATERDAG

AHASVERUS
„Mestkevers doen het werk",
las Ahasverus
En wat doet het dekreet dan?

★
Groententeelt sla bakt
★
Verkocht Mike Tyson laatste upper cut?
★
Dogenstad heeft meer en meer last van Venetische ziekte
★
Passagiers kunnen de P&O op
★
Vlaamse KP Stal in, Stal uit
★
Martens zet Tobback op z'n plaats ... in 't Klein Kasteeltje
★
Paus weer tegen geboortebeperking: ...bedweter
★
Bertrand Cachot...

HET BEELDJE IN DE KERSELAAR

Oudenaarde behoort tot de oudste steden van ons land. De stad kan met trots een monumentenwandeling aanprijzen langs een aantal prachtige historische gebouwen. Zo zijn het stadhuis, een pareltje van Brabantse laatgotiek, de Sint-Walburgakerk die in 1624 voltooid werd, en de Pamelkerk; die een uniek voorbeeld is van Scheldevroeggotiek meer dan het bezoeken waard.

Maar Oudenaarde bezit tevens één der belangrijkste en oudste bedevaartsoorten van Vlaanderen: Kerselare. Het begon 550 jaar geleden toen pastoor Van Brakele (Volkegem) in 1441 een klein eenvoudig Onze-Lieve-Vrouwbeeldje in de gevel van zijn huis hing en dat enkele jaren later in een kerselaar langs de baan te Edelare werd geplaatst. In 1455 werd ernaast een klein kapelletje opgetrokken dat spoedig weer afbrandde. De kapel kende een bewogen „leven" van afbranden, wederopbouwen en verbouwen. Dit belette echter niet dat het gebouwtje uitgroeide tot een populaire bedevaartsplaats. Een aantal hoge gezagsdragers gingen in de loop van de geschiedenis door knieën voor het kleine Onze-Lieve-Vrouwke: in 1480 Maria van Bourgondië, in 1513 Maximilliaan van Oostenrijk, in 1521 Keizer Karel, in 1625 was aartshertogin Issabella, vergezeld van de pauselijke nuntius, aan de beurt.

Tijdens de Franse revolutie ging de kapel dicht, maar kwam al 1831 opnieuw in het bezit van de kerkfabriek van Pamele. In 1887 werd het gebouwtje nog eens hersteld maar in 1961 gebeurde er een dubbel drama: de oude kapel brandde volledig plat en een cementen „modernisties" gedrocht kwam ervoor in de plaats.

STOET

Op zondag 29 september trekt vanaf 15 uur de jubileumstoet n.a.v. 550 jaar bedevaartsoord van Onze-Lieve-Vrouw van Kerselare, door de straten van Oudenaarde. Het wordt een grote historische stoet met 50 groepen, waaronder muziekkorpsen, 5 dansende groepen, 10 praalwagens en 3 zingende groepen. Een optocht met 1400 deelnemers getooid in prachtige kostuums, kleurrijk en vol afwisseling. De regie berust in handen van Frans Vromman. De organisatoren verzekeren ons dat Oudenaarde nog nooit zo'n stoet heeft gezien.

Wie het spektakel wil meemaken betaalt 100fr., in voorverkoop 80fr., kinderen betalen niets en mensen met een handikap slechts 50fr. Voor meer informatie kan u terecht bij het sekretariaat van de jubileumfeesten: 055/30.07.25.

(ts)

ZATERDAG 14 SEPTEMBER

TV 1

10.30 **Supermachten,** Rusland en de SU; 11.05 **De werkzoekers,** VDAB-serie; 11.30 **Het grensgevoel;** 12.00 **Babel,** voor migranten; 15.30 **Dames,** film; 17.05 **Space 1999,** serie; 17.55 **Nieuws;** 18.00 **Tik tak;** 18.05 **Schoolslag,** spel; 18.40 **Vlaanderen Vakantieland,** toeristisch progr.; 19.20 **Joker- en lottotrekking;** 19.30 **Nieuws.**
20.00 **Kwislijn**
20.10 **Moed,** TV-film
22.25 **Kunstzaken**
22.30 **Sport op zaterdag**
23.00 **Vandaag**
23.20 **Homeboy,** film

VTM

15.30 **Hanna Barbera,** tekenfilms; 16.20 **Clip Club,** verzoekklips; 16.35 **Doogie Howser M.D.,** gezinsserie; 17.00 **Super 50;** 18.00 **Nieuws;** 18.05 **De juiste prijs,** spelprogr.; 19.00 **Nieuws.**
19.30 **Familieraad,** spelprogr.
20.00 **Blanco,** spelprogr.
20.30 **Wall Street,** film
22.40 **Nieuws**
23.10 **Between heaven and hell,** film
00.45 **Nieuws**

Ned. 1

13.00 **Nieuws;** 16.05 **Het mysterie van het donkere woud,** jeugdfilm; 17.30 **Nieuws;** 17.40 **Kassa!,** konsumentenprogr.; 18.11 **Vara's kindermenu,** kinderprogramma; 19.00 **Nieuws;** 19.22 **Lingo,** woordspel.
19.48 **Cassidy,** miniserie
20.49 **Zeg 'ns AAA,** serie
21.18 **Holland Casino Scheveningen festival,** show
22.38 **Achter het nieuws,** aktualiteiten
23.13 **Het moment,** mensen vertellen
23.58 **Natuurmonument,** paddentrek
00.04 **Nieuws**

Ned. 2

13.00 **Nieuws;** 17.30 **Nieuws;** 17.35 **The Thundercats,** tekenfilmserie; 18.00 **Wildlife international,** natuurfilm; 18.23 **A fortunate life,** jeugdserie; 19.20 **Growing pains,** komische serie; 19.45 **Homeopoathie,** kursus; 20.00 **Nieuws.**
20.23 **Bij wijze van spreken,** spel over taal
21.00 **'t Was stil op straat,** dramaproduktie
22.40 **De Orangerie,** kultuurdragers
23.18 **Nieuws**

Ned. 3

09.00 **Nieuws;** 14.30 **Studio sport;** 18.00 **Arabische kultuur op nederlandse podia,** dok.; 18.30 **Sesamstraat;** 18.45 **Jeugdjoernaal extra;** 19.10 **India,** dok.; 20.00 **Nieuws.**
20.20 **Geld,** dramaserie
21.50 **Open Universiteit**
22.00 **Nieuws**
22.15 **Studio sport**
22.50 **Le deuxième souffle,** film

ZONDAG 15 SEPTEMBER

TV 1

09.00 **Samson;** 10.05 **Château Van Hove,** kulinair mag.; 11.00 **De zevende dag,** praatkaffee; 12.45 **Sportmiddag;** 13.15 **Huizen kijken,** info; 13.30 **Prins Deugniet,** jeugdfilm; 14.50 **De ruiter zonder hoofd,** tekenfilm; 15.00 **1 voor iedereen,** familieprogr.; 17.15 **Bassie en Adriaan en de schatkaart,** jeugdserie; 17.55 **Nieuws;** 18.00 **Tik tak;** 18.05 **Kinderen voor kinderen festival;** 19.00 **Dicht bij huis,** komische serie; 19.30 **Nieuws;** 19.45 **Sportweekend.**
20.30 **Moordterras,** Vlaamse TV-film
21.35 **De Pré historie,** 1965
22.05 **I.Q.,** kwis
22.35 **Vandaag**
22.55 **Memphis,** kult. mag.

VTM

12.00 **Super 50;** 13.00 **Nieuws;** 13.30 **Murphy Brown,** serie; 14.00 **Love Boat,** serie; 14.45 **Clip Club;** 15.00 **Splash,** film; 17.00 **De kinderakademie;** 17.50 **VTM-Sport;** 18.00 **Nieuws;** 18.05 **Mimi,** praatprogr.; 19.00 **Nieuws.**
19.30 **Familieraad,** spelprogr.
20.00 **Walters verjaardagsshow**
21.30 **Ramona,** serie
22.00 **Nieuws**
22.20 **De sportshow**
23.25 **Wild, wild world of animals,** dok. serie
23.50 **Nieuws**

Ned. 1

11.00 **Omroepparochie;** 13.00 **Nieuws;** 14.45 **Ja en amen — dwars door de bijbel;** 15.20 **The miracle of Morgan's Creek,** film; 17.00 **Professor Poopsnagle,** jeugdserie; 17.30 **Nieuws;** 17.35 **Kro Kresj,** kinderprogr.; 19.00 **Nieuws.**
19.05 **KRO's tekenfilmfestival**
19.25 **Father Dowling,** detektiveserie
20.10 **Sonneveld over Sonneveld,** portret
21.15 **Brandpunt**
21.50 **Inspector Morse,** serie
23.35 **Nieuws**

Ned. 2

09.00 **De grote dikke beer vertelt;** 09.25 **De scheurkalender;** 09.45 **Zomerplannen;** 10.00 **Kunstknuts;** 10.10 **Z Z Z,** Groningen; 10.30 **Freds videohoek;** 19.00 **De wonder years,** komische serie; 19.23 **The comic strip presents,** komische reeks; 19.55 **Trouble,** ballet; 20.00 **Nieuws.**
20.10 **Jiskefet,** serie
20.41 **Age unknown,** dramaserie
21.29 **Diogenes,** aktualiteiten
22.29 **Age 7 in America,** dok.
23.16 **Nieuws**

Ned. 3

09.00 **Nieuws;** 11.45 **Geboorte van de profeet;** 12.00 **Het Capitool;** 12.45 **Stichting Socutera;** 14.30 **Studio sport;** 18.00 **Psichologie van het gezin;** 18.30 **Sesamstraat;** 18.45 **Studio sport;** 20.00 **Nieuws.**
20.10 **Kenmerk,** aktualiteiten
20.35 **De Wilde Ganzen**
20.37 **Sjappoo plus,** Skoren
21.05 **Werken aan werk,** dok.
21.30 **Portion d'éternité,** miniserie
22.00 **Nieuws**
22.05 **Als Jezus niet bestond,** diskussieprogr.
22.51 **Nieuws**

MAANDAG 16 SEPTEMBER

TV 1

14.30 **Natuur, wat doe je ermee?,** schooltelevisie; 15.00 **Engels,** schooltelevisie; 17.30 **Mooi en meedogenloos,** serie; 17.55 **Nieuws;** 18.00 **Tik tak;** 18.05 **Plons;** 18.10 **Alfred Judokus Kwak;** 18.35 **Kinderen van de Vuurberg,** jeugdserie; 19.03 **Buren,** serie; 19.24 **Mededelingen;** 19.30 **Nieuws.**
20.00 **Kwislijn**
20.05 **Zeg 'ns AAA,** serie
20.30 **TV1-Denksportkampioen,** voorronde
21.20 **Ruth Rendell-mysteries,** serie
22.00 **Op de koop toe,** konsumenteninfo
22.30 **Vandaag**
22.50 **Uitzending door derden**

TV 2

18.55 **Nieuws**
19.00 **Schooltelevisie**
19.30 **Grensstad,** westernserie
20.00 **Uitzending door derden**
21.00 **Keuken-wijs,** info
21.30 **Nieuws**
22.05 **De verloofden,** serie

VTM

15.30 **Dallas,** serie; 16.15 **Clip club;** 16.30 **Santa Barbara,** serie; 17.00 **Webster,** serie; 17.30 **Home and away,** serie; 18.00 **Nieuws;** 18.05 **Cijfers en letters;** 18.30 **Waagstuk,** spel; 19.00 **Nieuws;** 19.30 **Rad van Fortuin.**
20.00 **Videodinges,** gekke klips
20.30 **MacGyver,** serie
21.30 **De vraag van 1.000.000,** kwis
22.00 **Nieuws**
22.30 **Vroemtuigen,** motormag.
23.00 **Highway to heaven,** serie
23.50 **Nieuws**

Ned. 1

13.00 **Nieuws;** 17.30 **Nieuws;** 17.35 **De geheime club,** jeugdserie; 18.05 **A different world,** serie; 18.30 **Ja, natuurlijk extra,** dok.; 19.00 **Nieuws.**
19.20 **Ja natuurlijk,** dok.
19.51 **Bing & Co,** serie
20.40 **G'oud en nieuw,** muziekprogr.
21.42 **Hier en nu,** aktualiteiten
22.25 **Daan Moddermand, een mooi portret,** dok.
23.21 **De boodschappers,** dok.
00.07 **Nieuws**

Ned. 2

13.00 **Nieuws;** 14.50 **Santa Barbara,** serie; 15.35 **Ontdek je plekje,** Wijk bij Duurstede; 15.50 **AVRO service salon,** familiemag.; 17.18 **Toppop clips;** 17.30 **Nieuws;** 17.40 **The Thunderbirds,** serie; 18.38 **De bluffers,** serie; 19.05 **Kinderen van Waterland,** serie; 19.20 **Avro sportpanorama;** 20.00 **Nieuws.**
20.25 **Ring of Scorpio,** serie
21.20 **You must be the husband,** komische serie
21.58 **Avro Televizier,** aktualiteiten
22.40 **Come in spinner,** serie
23.38 **Ontdek je plekje,** Wijk bij Duurstede

Ned. 3

09.00 **Nieuws;** 10.00 **Schooltelevisie;** 17.15 **Studio sport;** 18.30 **Sesamstraat;** 18.45 **Jeugdjoernaal;** 18.55 **Het klokhuis;** 19.10 **Graven voor de farao,** dromen en orakels; 19.40 **Geheugenkursus;** 20.00 **Nieuws.**
20.20 **Milieubericht**
20.25 **The longest hatred,** dok.
21.20 **Kulturele antropologie,** dok.
21.50 **Extra**
22.00 **Nieuws**
22.15 **Studio sport journaal**

DINSDAG 17 SEPTEMBER

TV 1

14.30 **Relationele opvoeding,** schooltelevisie; 15.00 **De Franse revolutie,** schooltelevisie; 17.30 **Mooi en meedogenloos;** 17.55 **Nieuws;** 18.00 **Tik tak;** 18.05 **Liegebeest;** 18.20 **Het station,** kindermag.; 18.35 **Elly en Jools,** jeugdserie; 19.03 **Buren,** serie; 19.25 **Mededelingen;** 19.30 **Nieuws.**
20.00 **Kwislijn**
20.05 **De drie wijzen,** kwis
20.40 **Zeker weten?,** praatshow
22.00 **Vreemd volk?,** dok.
22.30 **Kunst-zaken**
22.35 **Vandaag**
22.55 **Supermachten,** Rusland en de SU

TV 2

18.55 **Nieuws;** 19.00 **Schooltelevisie;** 19.30 **Grensstad,** westernserie.
20.00 **Uitzending door derden**
20.30 **Openingsgala Europalia,** Te deum
21.45 **Nieuws**
22.15 **Greystoke, de legende van Tarzan,** film

VTM

15.30 **Dallas,** serie; 16.15 **Clip club,** verzoekklips; 16.30 **Santa Barbara,** serie; 17.00 **Webster,** serie; 17.30 **Home and away,** serie; 18.00 **Nieuws;** 18.05 **Cijfers en letters;** 18.30 **Waagstuk,** kwis; 19.00 **Nieuws;** 19.30 **Rad van fortuin.**
20.00 **Soundmix show**
21.00 **The flying doctors,** serie
22.00 **Nieuws**
22.30 **Telefacts,** nieuwsmag.
23.15 **Soap,** serie
23.40 **Nieuws**

Ned. 1

13.00 **Nieuws;** 17.30 **Nieuws;** 17.40 **Het meisje uit het jaar 3000,** jeugdserie; 18.04 **Kindermenu;** 19.00 **Nieuws;** 19.22 **Lingo Live,** woordspel.
19.50 **Oei,** komische serie
20.20 **Laat maar zitten,** komische serie
20.49 **Brigitte Kaandorp,** kabaret
21.44 **Achter het nieuws,** aktualiteiten
22.19 **Verstikkende liefde,** serie
23.17 **De nazit met...Porgy Franssen,** portret
23.51 **Natuurmoment,** Wormer- en Jisperveld
00.01 **Nieuws**

Ned. 2

12.00 **Prinsjesdag;** 16.00 **Santa Barbara,** serie; 16.45 **The big valley,** westernserie; 17.30 **Nieuws;** 17.40 **Bouli,** tekenfilmserie; 17.45 **Luv' in Thailand,** muziekspecial; 18.20 **Adventures in diving,** dok. serie; 18.45 **Countdown,** pop; 19.25 **Veronica sport;** 20.00 **Nieuws.**
20.27 **Murphy's law,** serie
21.25 **Goud van oud live,** pop
22.30 **Gift of the Nile,** TV-film
23.30 **The Yellow River,** dok.

Ned. 3

09.00 **Nieuws;** 10.30 **Schooltelevisie;** 12.50 **Prinsjesdag;** 17.20 **Zelf kosmetika maken,** info; 18.00 **African Wave,** Ladysmith Black Mambazo; 18.30 **Sesamstraat;** 18.45 **Jeugdjoernaal;** 18.55 **Het klokhuis;** 19.10 **Jeugd-musea,** vliegen; 19.35 **Vogels kijken,** natuurdok.; 20.00 **Nieuws.**
20.27 **De bezetting,** reeks over WO II
21.20 **Rhythms of the world,** dok.
22.00 **Nieuws**
22.15 **Studio sport**
22.30 **NOS-laat**
23.15 **Ruimteschip aarde,** teleac
23.45 **Nieuws**

WOENSDAG 18 SEPTEMBER

TV 1

15.55 **Schoolslag,** spel; 16.30 **Samson;** 17.30 **Mooi en meedogenloos,** serie; 17.55 **Nieuws;** 18.00 **Tik tak;** 18.05 **Plons;** 18.10 **De smurfen,** tekenfilmserie; 18.35 **De woudlopers,** serie; 19.03 **Buren,** serie; 19.25 **Mededelingen;** 19.30 **Nieuws.**
20.00 **Kwislijn**
20.05 **Tatort,** serie
21.30 **Edgard Briggs, geheimagent,** serie
21.55 **Over m'n lijf — Over de knie,** info
22.30 **Vandaag**
22.50 **Stoppen met roken,** infoserie

TV 2

18.55 **Nieuws;** 19.00 **Werk zoeken,** info; 19.30 **Grensstad,** westernserie.
20.00 **Sportavond**
21.30 **Nieuws**

VTM

15.30 **Dallas,** serie; 16.15 **Clip Club,** verzoekklips; 16.30 **Kinderklub,** kinderprogr.; 17.00 **Schuif af,** kinderprogr.; 18.00 **Nieuws;** 18.05 **Cijfers en letters;** 18.30 **Waagstuk,** spel; 19.00 **Nieuws.**
19.30 **Rad van fortuin**
20.00 **Drie mannen onder één dak,** serie
20.30 **Dierenplezier,** spelprogr.
21.00 **Twin peaks,** serie
22.00 **Nieuws**
22.30 **Hill Street Blues,** serie
23.20 **VTM-Sport**
23.50 **Nieuws**

Ned. 1

13.00 **Nieuws;** 17.30 **Nieuws;** 17.40 **KRO's Tekenfilmfestival;** 17.50 **Neighbours,** serie; 18.10 **Boggle,** woordspel; 19.00 **Nieuws;** 19.20 **Great journeys,** dok.
20.25 **Rembrandt fecit 1669,** film
22.20 **Hou nou toch op: follow up,** stoppen met roken
23.00 **Viermaal miijn hart,** korte film
23.15 **Nieuws**

Ned. 2

13.00 **Nieuws;** 16.00 **Santa Barbara,** serie; 16.44 **Waar het verleden heden wordt,** dok.; 16.58 **Bereboot,** serie; 17.30 **Nieuws;** 17.40 **The Teenage Hero Turtles,** tekenfilmserie; 18.01 **TROS reis avonturen,** dok.; 18.54 **Tik tak;** 19.02 **Buitenspelen in Zegelland,** film; 20.00 **Nieuws.**
20.27 **Compilatie van Te land, ter zee en in de lucht**
21.24 **De TV-dokter**
21.25 **Tros aktua,** aktualiteiten
21.55 **Top cops,** serie
22.40 **Rotterdam en zijn orkest,** muz. dok.

Ned. 3

09.00 **Nieuws;** 09.30 **Schooltelevisie;** 16.25 **Studio sport;** 18.15 **Jeugdjoernaal;** 18.25 **Studio sport;** 19.05 **Sesamstraat;** 19.20 **Van gewest tot gewest;** 19.54 **Politieke partijen;** 20.00 **Nieuws.**
20.20 **Socutera.**
20.35 **Studio sport**
22.00 **Nieuws**
22.15 **Studio sport joernaal**
22.30 **NOS laat**
23.15 **Studio sport**
00.30 **Nieuws**

DONDERDAG 19 SEPTEMBER

TV 1

14.30 **Natuur, wat doe je ermee?,** schooltelevisie; 15.00 **Engels,** schooltelevisie; 17.30 **Mooi en meedogenloos,** serie; 17.55 **Nieuws;** 18.00 **Tik tak;** 18.05 **Prikballon,** kleutermag.; 18.20 **Hokus Pokus;** 18.30 **De mysterieuze Steden van Goud,** tekenfilmserie; 18.55 **Kom op tegen kanker-joernaal;** 19.03 **Buren,** serie; 19.25 **Mededelingen;** 19.30 **Nieuws.**
20.00 **Kwislijn**
20.05 **Matlock,** advokatenserie
20.55 **Mr. Bean,** humorprogr.
21.25 **Panorama,** aktualiteiten
22.25 **Kunstzaken**
22.30 **Vandaag**
22.50 **Uitzending door derden**
23.05 **Huizen kijken,** info
23.20 **Sport extra: snooker**

TV 2

18.55 **Nieuws;** 19.00 **Schooltelevisie;** 19.30 **Grensstad,** westernserie.
20.00 **Tracey Ullman show,** humoristische show
20.30 **Stijl,** antiekmag.
21.30 **Nieuws**
22.00 **Pascali's island,** film

VTM

15.30 **Dallas,** serie; 16.15 **Clip club,** verzoekklips; 16.30 **Santa Barbara,** serie; 17.00 **Webster,** serie; 17.30 **Home and away,** serie; 18.00 **Nieuws;** 18.05 **Cijfers en letters;** 18.30 **Waagstuk,** kwis; 19.00 **Nieuws;** 19.30 **Rad van fortuin.**
20.00 **Tien om te zien,** show
21.00 **Dynasty,** serie
22.00 **Nieuws**
22.30 **Star,** filmmag.
23.15 **Miami Vice,** politieserie
00.00 **Nieuws**

Ned. 1

13.00 **Nieuws;** 15.15 **Vrouw zijn;** 15.55 **Metrolijnen,** dok.; 16.22 **De wereld van Joe Milner,** natuurfilm; 16.45 **Ceddie,** tekenfilmserie; 17.08 **Dunne Dirk en dikke Dorus,** kinderprogr.; 17.14 **Het gebeurde in... India;** 17.30 **Nieuws;** 17.40 **Tijdsein 1,** aktualiteiten; 18.30 **Christian artists,** gospels; 19.00 **Nieuws.**
19.20 **Postduiven, meer dan een hobby,** reportage
19.46 **Taptoe 1991,** Breda
20.51 **Dodencel nummer 19,** reportage
21.30 **Tijdsein,** aktualiteiten
22.00 **Onbegrensde energie,** dok.
22.25 **Maarten Luther,** dok.
22.50 **Het gaat om Jerusalem!**
23.30 **Nieuws**

Ned. 2

13.00 **Nieuws;** 17.30 **Nieuws;** 17.40 **Bouli,** tekenfilmserie; 17.45 **Megabel & Bugs,** telekommunikatie; 18.15 **Top 40;** 18.55 **Empty nest,** serie; 19.25 **Veronica Film & Video,** filmnieuws; 20.00 **Nieuws.**
20.27 **Run the gauntlet,** sportspektakel
21.25 **Married with children,** serie
22.00 **Nieuwslijn,** aktualiteiten
22.35 **The gangster chronicles,** serie
23.25 **Voyager,** dok. serie

Ned. 3

09.00 **Nieuws;** 10.00 **Schooltelevisie;** 17.20 **Studio sport;** 18.00 **Samen doen bindt samen,** dok.; 18.30 **Sesamstraat;** 18.45 **Jeugdjoernaal;** 18.55 **Het klokhuis;** 19.10 **Monopolie,** gezinsserie; 20.00 **Nieuws.**
20.25 **De droomproducenten,** dok.
22.00 **Nieuws**

VRIJDAG 20 SEPTEMBER

TV 1

14.30 **Relationele opvoeding,** schooltelevisie; 15.00 **De Franse revolutie,** schooltelevisie; 17.30 **Mooi en meedogenloos,** serie; 17.55 **Nieuws;** 18.00 **Tik tak;** 18.05 **Postbus X,** serie; 18.30 **TV 1 — top 30**; 19.03 **Buren,** serie; 19.25 **Mededelingen;** 19.30 **Nieuws.**
20.00 **Kwislijn**
20.05 **De wonderjaren,** serie
20.30 **Van der Valk,** miniserie
22.25 **Kunstzaken**
22.30 **Vandaag**
22.50 **Tijd is geld,** info
23.00 **Een jaar in Viëtnam,** serie

TV 2

18.55 **Nieuws;** 19.00 **Schooltelevisie;** 19.30 **Grensstad,** westernserie.
20.00 **Vlaanderen vakantieland,** toer. info
20.35 **Kijk uit!,** verkeerstips
20.40 **Herover de aarde,** dok.
21.30 **Nieuws**
22.00 **Première film & video,** filmmag.
22.30 **Binnenskamers — Mozart,** koncert
23.00 **Sport extra: snooker**

VTM

15.30 **Dallas,** serie; 16.15 **Clip Club,** verzoekklips; 16.30 **Santa Barbara,** serie; 17.00 **Webster,** serie; 17.30 **Home and away,** serie; 18.00 **Nieuws;** 18.05 **Cijfers en letters;** 18.30 **Waagstuk,** kwis; 19.00 **Nieuws;** 19.30 **Rad van fortuin.**
20.00 **Mijn maat staat op straat,** blijspel
22.30 **Nieuws**
23.00 **The black marble,** film
00.50 **Nieuws**

Ned. 1

13.00 **Nieuws;** 15.18 **Nocturne,** dok.; 15.44 **Ja, natuurlijk ekstra,** dok.; 16.34 **G'oud en nieuw,** muziekprogr.; 17.30 **Nieuws;** 17.40 **Wilde Jack,** TV-film; 18.27 **Kids,** serie; 19.00 **Nieuws.**
19.20 **Dinges,** spelprogr.
19.46 **Puzzelkampioen,** spelprogramma
20.22 **Hard country,** film
22.08 **Spiegels,** praatprogr.
22.54 **Cop Rock,** serie
23.44 **Nieuws**

Ned. 2

13.00 **Nieuws;** 17.30 **Nieuws;** 17.40 **De wereld op een postzegel,** kursus; 17.55 **Dieren in het wild,** dok.; 18.47 **En blaffen kan ik ook,** hondenprogr.; 18.55 **America's funniest home video's,** grappige video's; 19.20 **Natte neuzen show,** hondenprogr.; 20.00 **Nieuws.**
20.27 **Bananasplit,** verborgen kamera
21.15 **Tros Kompas TV-Ster**
21.20 **'Allo 'Allo,** komische serie
21.55 **In the heat of the night,** detektiveserie
22.45 **Verborgen verleden,** TV-film
23.30 **Nieuws**
23.40 **Studio sport**

Ned. 3

08.55 **Nieuws;** 09.00 **Schooltelevisie;** 15.00 **Studio sport;** 18.00 **Atlas van Anatolië,** dok.; 18.30 **Sesamstraat;** 18.45 **Jeugdjoernaal;** 18.55 **Het klokhuis;** 19.10 **Een reiziger,** dok.; 19.54 **Politieke partijen**; 20.00 **Nieuws.**
20.25 **Sport studio**
20.55 **Gevleugelde vrienden,** pianorecitals
21.41 **De Nederlandse Filmdagen,** vooruitblik
22.00 **Nieuws**
22.15 **Studio sport joernaal**
22.30 **NOS-laat**
23.20 **Eleanor Roosevelt,** TV-film

Ben Kingsley als de ziekelijke achterdochtige spion in Pascali's Eiland. Donderdag 19 september op TV2, om 22u.

ZATERDAG 14 SEPTEMBER

WALL STREET

Bud Fox is een jonge ambitieuze makelaar in Wall Street. Hij slaagt erin het vertrouwen te winnen van beursgoeroe Gordon Gekko en die leert hem zogezegd de knepen van het vak. Briljante film uit 1987 over de beurswereld, met Charlie Sheen en de Oscarwinnende Michael Douglas. **(VTM, om 20u.30)**

ZONDAG 15 SEPTEMBER

SPLASH

Leuke komedie van Ron Howard uit 1984 over een Newyorkse jongeman. Allen Bauer, die tijdense zijn vakantie verliefd wordt op een zeemeermin, Madison... Met Tom Hanks, John Candy en Daryl Hannah. **(VTM, om 15u.)**

MAANDAG 16 SEPTEMBER

HET GESCHENK

Bankbediende Grégoire gaat met vervroegd pensioen en krijgt van zijn kollega's als afscheidsgeschenk een afspraak met een callgirl. Grégoire denkt dat zij verliefd op hem is en trekt met haar op vakantie. Franse komische film uit 1982 met Pierre Mondy, Clio Goldsmith en Claudio Cardinale. **(FR3, om 20u.45)**

DINSDAG 17 SEPTEMBER

GREYSTOKE, DE LEGENDE VAN TARZAN

Nadat de legendarische Tarzan-figuur al gedurende 70 jaar een vaste gestalte had verworven, ondernam Hugy Hudson in 1984 nog een poging om de held opnieuw tot leven te wekken. De avonturen in de jongle zijn mooi verfilmd, maar eens in Londen bakt Tarzan er niets meer van. Met Christopher Lambert en Ralph Richardson. **(BRT TV2, om 22.15)**

WOENSDAG 18 SEPTEMBER

REMBRANDT FECIT 1669

Ned. film uit 1977 met Ton de Koff, Frans Stelling, Lucie Singeling e.a. De film schetst het leven van kunstschilder Rembrandt aan de hand van geschriften over zijn werken. Het werd een gaaf historisch drama, met verbluffend mooie ensceneringen. **(Ned. 1, om 20u.25)**

DONDERDAG 19 SEPTEMBER

PASCALI'S EILAND

Britse film uit 1988 naar een roman van Barry Unsworth. In 1908 begint het Ottomaanse rijk te wankelen. Basil Pascali is een van de vele spionnen die in de Egeïsche Zee in opdracht van de Turkse sultan werken. Op een dag wordt hij verzocht een Engelse archeoloog te begeleiden. **(BRT TV2, om 22u.)**

VRIJDAG 20 SEPTEMBER

THE BLACK MARBLE

Amerik. politiefilm uit 1980, met Paula Prentiss, Robert Foxworth en Harry Dean Steanton. Natalie Zimmerman, een sexy agente in Los Angeles, moet samenwerkern met Valnikov, een aan de drank verslaagde dromer. Tijdens het onderzoek van een vreemde zaak van een hondenontvoering, leren zij mekaar beter kennen. **(VTM, om 23u.)**

OP DE BARRIKADE

■ Het schooljaar is begonnen! Ons' Goedele — de jongste — komt verheugd thuis met een eerste *schoolreisbericht.* Nu heet zoiets *extra-muros*, zo lees ik 't toch! Het reisdoel van haar — overigens bovenbeste — leerkrachten valt wel erg mee: de *Boulonnais in Noord-Frankrijk*. Maar de Franse benamingen bij die tweedaagse zijn dan weer alles behalve. Ook het taalkulturele en een brok informatiegeschiedenis ontbreken in het werkprogramma. De leerkrachten gaan blijkbaar voorbij aan de imperialistische Zonnekoning, Lodelijk XIV, die Frankrijk *groot-en-sterk* droomde. En evenzeer aan Richelieu, zijn kardinaal-staatsman, de architekt van het toenmalig ultramontaans-katoliek beleid. Hij gaf de toon aan. Zo werden onder zijn aandringen: Savoie, Lotharingen, Artesië, Henegouwen, de Nederlandse Provinciën, het Katalaanse Roussillon (de Pyreneeëngrens!) enz... voor die droom veroverd! En net zoals de Serben nu, kende hij daarvoor slechts één oplossing: *de oorlog*! Een Frans leger met 72.000 ,,eenheden'' marcheerde dus begin mei 1667 de Zuidelijke Nederlanden binnen. 't Henegouwse Doornik viel op 25 mei en op 2 juli 't Vlaamse Dowaai. Op 10 oogst 1667 belegerde Lodewijk XIV Rijsel. 8 Dagen zou deze toen puur-Vlaamse stad het tegen dat Franse geweld volhouden... En op 3 december 1699 legde een afgedwongen Frans-Spaans akkoord, getekend in Rijsel boven de Vlaamse hoofden heen, de frontlijn als grens vast. Sébastien Vauban, Frans maarschalk en bekende vestingenbouwer, kreeg dan pas volop zijn verk! Zoals een naziduitse Atlantikwal aan de Noordzee tijdens de 2e WO, kreeg iedere veroverde grensstad haar *Frans fort*: Duinkerken — St.Winoksbergen — Ieper — Rijsel — Menen enz... De Franse veroveringsgeneraal d'Humières bekleedde de eerste goeverneurspost te Rijsel in de beste kolonisatiestijl. De laatste protestanten, getrouw aan hun eerste martelaren uit 1523 (die Vlamingen waren!) vluchtten naar het Nederlandse Noorden of naar de Rijn. Een devoot-katolicisme met bedevaartoorden allerhande voor ,,Franse'' heiligen vulde in heel Frans-Vlaanderen en Artesië de godsdienstruimte in! De oorlogswoede werd als kroon op 't veroveringswerk omgezet in een duur-betaalde *Vrede van Utrecht* (11.4.1713). Alleen Veurne, Ieper, Menen, Doornik, Namen enz... keerden terug; de rest bleef Frans! En de Franse uniformisering en centralisatie kregen vrij spel. Haar hedendaagse vormen groeiden volop doorheen de Franse Revolutie (1789). De staatsnationalistische Maurice de Talleyrand vrklaarde op 10 september 1791 (hetzelfde jaar van zijn afzetting als bisschop!) voor de Nationale Vergadering: *,,De Franse lagere scholen zullen een einde stellen aan de ongelijkheid. De massa dialekten moeten als resten van de middeleeuwen verdwijnen...!''*

■ Bijna dag-op-dag, *200 jaar lager*, ontvangen we een 190-tal Fransvlamingen in een vernederlandst Leuven en Hoegaarden o.m. met een stuk taalgrenstocht. Het zijn allen laureaten van de Nederlanse opstelprijskamp, ingericht door het *Komitee van Frans-Vlaanderen*. Het Vlaams onderwijs werd, in Talleyrand's geest, op 27 jan. 1853 binnen het noorderdepartement verboden. En in 1903 volgde de kerk, die een verbod voor Vlaamse preken en de catechese opgelegd kreeg. Zeven Fransvlaamse intellektuelen o.l.v. *Edmond de Coussemaker* (1805-1876) richtten het *Comité Flamand de France* op. Na de 1e WO volgde het *Vlaams Verbond van Frankrijk* met de bekende priester *J.M. Gantois*. Het huidig *Komitee voor Frans-Vlaanderen* werd reeds in 1948 opgericht o.l.v. *André Demedts* — een prestatie voor wie zich de mogelijkheden van de Vlaamse Beweging voor die tijd kan indenken.

Bijna onzichtbaar in het volksgemoed verankerd, doorstond het alle pessimisme en negativisme maar ook de officiële afkeer en 't ongeloof. Met zessen begon men er opnieuw Nederlands te leren — aarzelend boven de uitstervende gewesttaal uit. Nu studeren in Frans-Vlaanderen een 2.000-tal *Fransmans* Nederlands! *Camille Taccoen*, ere-schepen uit Belle, de pionier, leidt met heldere stem (hij is nu 77 jaar!) de organisatie van deze reis. Zijn stad en *Wervik-Zuid* zijn de eerste twee officiële *projektsteden* Nederlands. Drie maal per week wordt er in alle officiële basisklassen Nederlands onderwezen.

,,In het Amerikaanse Lousiana werken 270 leerkrachten Frans, betaald door Parijs, Québec en de Franstalige gemeenschap van België'', zo zegt Camille Taccoen. In gans Frans-Vlaanderen onderwijzen een 20-tal leerkrachten Nederlands... Maar de groep groeit! *Cyriel Moeyaert, Gijs van Ryckegem en Luk Verbeke* — het onvermoeibare drietal van het KFV — hielden door dik en dun vol. De Fransvlaamse lerarengroep met o.m. *Frank Allacker, Erik Duvoskeldt, Jaak Fermaut, Marie Strobbe, Patrick de Verrewaere* enz... groeit aan. Zij spreken een onberispelijk Nederlands en hebben klasse! In 1948 was er geen enkele leraar-Nederlands meer te vinden in dat derde deel van ons Nederlands drievoud.

Tussen 9u. en 17u. op zondag 29 september houdt het komitee voor Frans-Vlaanderen in Belle zijn *44e Frans-Vlaamse Dag* met een overzicht van alles wat zich Vlaams beweegt tussen onze 4 miljoen *frontaliers*. Hartelijk aanbevolen.

Willy Kuijpers
Algemeen Sekretaris

HET PARTIJBESTUUR DEELT MEE

Na afloop van het Volksunie-partijbestuur van maandag 9 september j.l. heeft algemeen voorzitter Jaak Gabriëls volgende mededelingen verspreid ten behoeve van de pers.

Het partijbestuur van de VU Vlaamse Vrije Demokraten besprak tijdens haar vergadering het beleid ten overstaan van de politieke vluchtelingen.

De uitzending van Panorama van donderdag jl. heeft de grote verdienste om de problematiek van de politieke vluchtelingen weer bovenaan de politieke agenda te plaatsen. Het was een regelrechte knuppel in het hoenderhok die in heel wat huiskamers emotionele diskussies heeft losgeweekt.

Ook inhoudelijk kwam de uitzending over de vluchtelingen op een goed moment. Er wordt nl. een grote toename van de vluchtelingenstroom uit Afrika verwacht. Bovendien laat de verdwijning van het IJzeren Gordijn en de afschaffing van de uitreisbeperkingen in de voormalige Oostbloklanden ook vanuit het oosten een toevloed van azielzoekers voorspellen. Iedereen beseft dat het in hoofdzaak, zelfs in meer dan 90 % van de gevallen, om ekonomische vluchtelingen gaat. De VU heeft hier, bij monde van onder meer Hugo Coveliers, Willy Kuijpers en Jef Valkeniers, herhaaldelijk voor gewaarschuwd en tevens en tevens bruikbare oplossingen voor voorgesteld.

De uitzending over Lint toonde verder aan dat het spreidingsbeleid niet overal geslaagd kan genoemd worden. Van een uitwijzingsbeleid is zelfs helemaal geen sprake, en de verantwoordelijken maken ook geen aanstalten om hiervan werk te maken.

De VU Vlaamse Vrije Demokraten kunnen het met de reaktie van minister Tobback grotendeels eens zijn. De Minister geeft soms straffe verklaringen weg, soms slaat hij zelfs de nagel op de kop. Alleen komt Tobback met zijn veroordeling van een beleid waarvoor hij tenslotte ook zelf verantwoorde- ▷

lijk is, nogal laat. De VU heeft van in het begin tegen het spreidingsbeleid bezwaren geopperd. De VU vraagt zich nu af waarom zij niet voordien, toen het probleem in de ministerraad ter sprake kwam, werd gesteund.

De VU Vlaamse Vrije Demokraten vindt het recht op aziel onaantastbaar en is ervan overtuigd dat kandidaat-vluchtelingen in menswaardige omstandigheden opgevangen dienen te worden.

De manier waarop men 150 azielzoekers in het Bethaniaklooster van Lint wilde onderbrengen, liet zoals VU-kamerlid Hugo Coveliers reeds voor Tobback aankloeg, echter heel wat te wensen over. Er werd nagenoeg geen overleg gepleegd met de bevolking. En zolang een uitwijzingsbeleid ontbreekt, blijft de onzekerheid over wat er zal gebeuren met de vluchtelingen wiens azielaanvraag negatief beantwoord werd. Om dit uitwijzingsbeleid konkreet gestalte te geven heeft Begrotingsminister Hugo Schiltz reeds kredieten ingeschreven. Justitie liet echter na dit beleid hard te maken.

De uitbouw van een effektief uitwijzingsbeleid is daarom voor de VU Vlaamse Vrije Demokraten een noodzaak. Daarnaast moeten de dossiers van de azielzoekers op veel kortere termijn afgehandeld worden. Het is mensonwaardig om kandidaat-vluchtelingen maanden-, soms jarenlang in de onzekerheid te laten over hun erkenning als politiek vluchteling. Hoe langer de erkenningsprocedure aansleept, hoe onrechtvaardiger het bovendien wordt om niet-erkenden nadien uit te wijzen.

Om op langere termijn een degelijk vluchtelingenbeleid uit te bouwen, moet ook werk gemaakt worden van de ekonomische samenwerking met de landen van Midden- en Oost-Europa. Pas wanneer de levensstandaard in het zuiden en oosten aanzienlijk verhoogt, en er een stabiele vrede heerst, zal het begrijpelijke motief om naar welvarender landen uit te wijken wegvallen. De regeringsleden moeten hier hun verantwoordelijkheid opnemen.

Het partijbestuur van de VU vreest tenslotte dat de toestand in Joegoslavië meer en meer verziekt naar een spiraal van geweld. Enerzijds wordt deze ontegensprekelijk gevoed door groepen in Joegoslavië die streven naar gebiedsuitbreiding voor een groot-Servisch geheel. Anderzijds kan ook het optreden van sommige EG-verantwoordelijken, vaak gebaseerd op een voorkeur voor het absolute behoud van één Joegoslavische staat, niet gelukkig worden genoemd.

De VU meent dat de mogelijkheden om via diplomatieke weg tot oplossingen te komen steeds kleiner worden.

Het optreden van de EG moet krachtdadiger worden, in de eerste plaats via ekonomische en politieke druk. Daarom is het ook noodzakelijk dat iedereen in Europa kleur bekent en eenzelfde optreden t.a.v. Joegoslavië stemt. Wordt er nu geen einde gemaakt aan het geweld, dan staat de deur open voor Libanese toestanden in de Balkan. Voor de VU is hiervoor binnen het Europese Huis geen plaats meer.

HERDENKING HERMAN VAN DEN REECK

Op zondag 29 september wordt, van 11 tot 12 uur, voor de 32ste maal, de jaarlijke bezinningsstonde gehouden aan het eregraf van Herman Van den Reeck op de stedelijke begraafplaats Schoonselhof te Antwerpen. Wij komen samen aan de ingang van het kerkhof en gaan om 11 uur stipt samen naar het graf.

Het programma van die bezinningsstonde voorziet: een welkomstwoord, een bloemenhulde, een „In Memoriam" en een toespraak door Karel De Meulemeester, ere-sekretaris van VTB-VAB.

Bij eventueel minder gunstig weder gaat de bezinningsstonde door in de wachthal van de begraafplaats en brengen wij de bloemen daarna samen naar het eregraf.

U kan deelnemen aan de bloemenhulde door storting van 200 fr. op de bankrek. 407-3051171-25 van Komitee Herman Van den Reeck te Borgerhout. Niet vergeten naam of de naam van de organisatie te vermelden! Alle organisaties worden met aandrang verzocht hun vaandel mee te brengen voor de erewacht rond het graf.

RODENBACH TE TURNHOUT

De Vlaamse Kring Turnhout richt de rondreizende tentoonstelling over Rodenbach in.

4 oktober 1991: om 20u.30 opening van de tentoonstelling „Dichter" bij Vlaanderen in de inkomhal van het CC De Warande te Turnhout.

— Verwelkoming door Herman Schaerlaekens, voorzitter van de Vlaamse Kring Turnhout.

— „Rodenbach, levenswekker van de nationale gedachte" door senator Walter Luyten.

— Situering van de tentoonstelling door samensteller Koenraad De Meulder.

— Receptie aangeboden door de brouwerij Rodenbach.

De tentoonstelling „Dcihter" bij Vlaanderen, loopt tot 20 oktober a.s. in de inkomhal van CC De Warande te Turnhout.

Nu reeds noteren: 2 november om 20u.15 in De Warande „Herdenkingskoncert Louis Neefs", m.m.v. Big Band Van Leuven & Conny Neefs.

ADVERTENTIE

Het OCMW ANTWERPEN beheert 8 ALGEMENE ZIEKENHUIZEN en 18 RVT- en BEJAARDENINSTELLINGEN in de Antwerpse regio, waar volgens de modernste principes van verpleegkundig handelen wordt gewerkt.
Het OCMW ANTWERPEN stelt de volgende vacatures open:

— Gegradueerde ziekenhuisverpleegkundige
— Gegradueerde psychiatrisch verpleegkundige
— Vroedvrouw
— Gebrevetteerde ziekenhuisverpleegkundige
— Gebrevetteerde psychiatrisch verpleegkundige
— Ziekenhuisassistent(e)

— Gegradueerde psychiatrisch verpleegkundige
— Gebrevetteerde psychiatrisch verpleegkundige
— Gegradueerde opvoed(st)ers
— Pedagogisch assistent(e)
— Psychologisch assistent(e)

— Gezinshelp(st)er
— Gezins- en sanitaire help(st)ers
— Bejaardenhelp(st)er
— Kinderverzorg(st)er

Schoolverlaters kunnen ook hun kandidatuur stellen voor hoger vernoemde funkties. Geïnteresseerden richten een sollicitatiebrief met CV aan de 7de Directie Personeelszaken, OCMW Antwerpen, Lange Gasthuisstraat 39, 2000 Antwerpen, t.a.v. Mevr. Wuyts, Inspectrice Nursing.

ANTWERPEN

SEPTEMBER

14 BORNEM: Stadsbezoek aan Planetarium Heizel met VVVG-Bornem. Info: 03/889.40.50.
14 BERENDRECHT: Barbecue van VU-Stabroek in Ponderosa te Berendrecht. Inschrijven tot 10 september bij P. Vandevyver, Molenstraat 49 te Hoevenen (664.79.64) of M. Zurings, Plantinlaan 50 te Stabroek (664.79.28).
15 BERLAAR: De Berlaarse DF-afdeling zal haar steun verlenen aan de Open-Monumentendag. Info bij Walter Luyten (03/482.11.93) en René Verbeylen (03/482.32.69).
15 MORTSEL: Voordracht „De belevenissen en ervaringen van een toneelakteur". Org.: VVVG-Mortsel (03/449.68.48).
17 MECHELEN: Hugo Schiltz over „De mogelijkheden van de Vlaams-Nederlandse samenwering vandaag de dag. Om 20u.15 in Diependael, 't Plein 1. Org.: ANV-Mechelen.
17 BERCHEM: Bezoek aan oppenschouwburg Van Campen te Antwerpen. Org.: VVVG-Berchem (03/218.71.58).
19 MOL: Natuurwandeling „Dwaallichtenpad". Bijeenkomst aan lokaal Malpertuus, Turnhoutsebaan 15 te Mol, om 14u. Org.: VVVG-Mol.
19 DEURNE: Natuurwandeling te Grobbendonk. Bijeenkomst aan terminus tram 24 om 13u.30 of kerk Grobbendonk om 14u. Org.: VVVG-Deurne (03/322.07.73).
20 BERLAAR: Kinderopvangcentrum vzw Kinderland zal verkoop bij opbod houden. Oproeper is Walter Luyten. Om 20u. Info: 03/482.10.71 of ter plaatse: Ballaarweg 1 aan de Sint-Pieterskerk in 't centrum.
20 TONGERLO/WESTERLO: Om 20u.30 in Kapellekeshoef. Historikus Maurice De Wilde „Achter de schermen van de kollaboratie en de repressie". Org.: SMF-Kempen/Limburg.
20 BORNEM: Geleid stadsbezoek aan Diest. Org.: VVVG-Bornem. Info 03/889.40.50.
22 DEURNE: Reis met VVVG-Deurne naar Berlijn tot 29/9. Info: 03/236.86.26.
26 ZWIJNDRECHT: Huifkartocht. Org.: VVVG-Zwijndrecht (03/252.92.78).
26 MORTSEL: Bezoek aan steenbakkerijmuseum Rumst. Org.: VVVG-Mortsel (03/449.68.48).
26 BERCHEM: Studie-uitstap naar de „Drie Goten". Org.: VVVG-Berchem (03/219.80.63).
29 MOL: Natuurwandeling Nethepad te Kasterlee. Bijeenkomst aan lokaal Malpertuus, Turnhoutsebaan 15 te Mol om 14u. Org.: VVVG-Mol.

OKTOBER

5 BERLAAR: VU-Ledenfeest met gastoptreden van de Heiknenters uit Berlaar-Heikant. Herman Candries spreekt over „Vlaanderen groeit, en de Staatshervorming". Om 20u. in zaal Koningshof.
6 BERLAAR: Daguitstap „In het spoor van Graaf Egmont" o.l.v. historikus en senator Luyten. Met bezoeken aan historische plaatsen te Zottegem (stadhuis en Egmontkasteel) en inschrijvingen via 03/482.11.93 en 482.32.69 (René Verbeylen).
7 LIER: Maandelijks spreekuur (iedere 1ste maandagavond v.d. maand) met senator Walter Luyten. Van 18u.30 tot 19u.30 in VNC Berlarij 80.

ZOEKERTJE

— **GEZOCHT** — 28-jarige jongedame met A2-diploma publicitaire grafiek en diploma daktilografie zoekt na verschillende tijdelijke opdrachten betrekking in Brussel of ten Zuidwesten van Brussel. Voor inlichtingen zich wenden tot dr. J. Valkeniers, senator, tel. 569.16.04.

IN MEMORIAM BERT VERON

Op 4 september 1991 overleed Bert Veron thuis te Mortsel. Voor zijn talrijke vrienden kwam het niet onverwacht, omdat hij sinds jaren leed aan een slepende ziekte.

Voor de Volksunie Mortsel heeft hij heel veel betekend. Als bestuurslid met zijn rustige wijze raadgevingen. Later dan als nauwgezette penningmeester. En als bekroning jarenlang onze voorzitter.

Talrijk waren de tegenslagen op zijn levensweg. Als kind nog verloor hij, als tweede oudste in een gezin van zes, zijn vader. Zijn dappere moeder verhuisde toen van Berchem naar Heist-op-den-Berg. Ze overwon de materiële moeilijkheden en was onder andere een tijdlang uitbaatster van het plaatselijk Vlaams Huis. In die periode was Bert reeds sterk verbonden met het Vlaams-nationalisme. Met Jef Van Dingenen en andere vrienden vergzelde hij Ward Hermans op zijn propagandatochten.

De familie Veron werd hard getroffen door de repressie. Zelfs Berts moeder werd niet gespaard. Na die moeilijke jaren kwam Bert met de meeste van zijn broers en zusters terug in het Antwerpse terecht. Zonder verbittering heeft hij zich terug ingezet voor de Vlaamse beweging. Men kon op hem beroep doen voor de werking van „Broederband". En toen hij in Mortsel kwam wonen werd hij onze zeer gewaardeerde medewerker. Hij was trouw, maar spaarde zijn kritiek niet wanneer hij dat nodig oordeelde. Hij was echter altijd even minzaam.

Destijds heeft het verlies van Mitje, zijn lieve vrouw, hem heel veel pijn gedaan. Hij heeft zijn verdriet moeilijk kunnen verwerken. Een laatste tegenslag was dan zijn ziekte. Bert heeft het allemaal moedig gedragen met een „zachtmoedige berusting" zoals het gedrukt staat op zijn bidprentje.

Onze dank en grote bewondering gaat uit naar zijn kinderen Dirk en Helen, en Leen voor hun jarenlang volgehouden thuisverzorging. De Volksunie Mortsel biedt hiermede haar innige kristelijke deelneming aan.

JVDW

SOLIDAIR MET KROATIE

Ook tijdens de vakantiemaanden zat de Vlaamse solidariteit met Kroatië niet stil. Vanuit Boechout (Wereldmissiehulp) vertrok opnieuw een lading goederen naar de geplaagde deelrepubliek van Joegoslavië. Vooraleer de afreis begon werd even verzamelen geblazen voor een familiekiekje. De senatoren Kuijpers en Luyten omringd door o.m. het Boechoutse kollege van burgemeester en schepenen. De Kroaatse vlag mocht natuurlijk niet op de foto ontbreken! **(foto WIJ)**

ADVERTENTIE

Cafetaria - Brusselse wafels
Tea-Room - Buffet

Boterstraat 42-44 — 1000 Brussel
Tel. 02/511.26.12

manneken

OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN VAN ANTWERPEN

PLAATS VAN APOTHEEKASSISTENT(E)

De plaats van **apotheekassistent(e)** wordt openverklaard.

Zij staat open voor mannelijke en vrouwelijke kandidaten.

Aanvangswedde: 49.184,- fr. bruto per maand (te verhogen met standplaatsvergoeding of haardtoelage).

De kandidaten moeten de Belgische nationaliteit bezitten.

Leeftijdsvoorwaarde: de leeftijd van 45 jaar niet overschreden hebben op 30.09.1991.

Diplomavereiste:
Houder zijn van het studiegetuigschrift van hoger secundair technisch onderwijs met volledig leerplan of voor sociale promotie van één van de volgende afdelingen: apotheekhelp(st)er, apotheekassistent(e), assistent(e) in de farmacie, farmaceutische bedrijven, farmaceutische chemie, farmaceutische produkten of hulpapotheker.

Verplicht inschrijvingsformulier en examenprogramma te bekomen op de 7de Directie-Personeelszaken van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn, Lange Gasthuisstraat 39 te 2000 Antwerpen.

Inschrijvingsrecht: 300,- fr.

De kandidaturen dienen toegekomen te zijn op het Secretariaat, Lange Gasthuisstraat 33 te 2000 Antwerpen uiterlijk op **30.09.1991.**

UILENSPIEGEL NAAR HET LAND VAN LOON

Naar goede gewoonte organiseert vzw Uilensiegel van Hombeek-Leest-Heffen op de derde zondag van september een uitstap. Op zondag 15 september a.s. gaat de reis naar het land van Loon.

VERTREKPLAATS EN -UUR; PROGRAMMA

8u.: opstappen in Hombeek (Stationsplein)

8u.15: opstappen in Leest (Dorpsplein)

9u.30: aankomst in Hasselt en wandeling naar het Jenevermuseum

10u.: ontvangst met koffie en Hasseltse speculaas

10u.30: geleid bezoek aan het museum gevolgd door degustatie

12u.30: Jenevermenu in het Borrelhuis, rechtover het museum

14u.: vertrek naar Alden Biesen

14u.45 geleid bezoek aan de Landkommanderij

17u. Terugrit naar Hasselt en vrij bezoek aan stad of monumenten

20u.30 Terugrit naar Mechelen.

De kostprijs bedraagt 930 fr. per persoon. In deze prijs is inbegrepen: de busreis, de verzekering, de gidsen, toegangsgeld voor Alden Biesen (Jenevermuseum is die dag gratis), de koffie bij ontvangst, een borrel en het jenevermenu (laat U verrassen!)

Inschrijven bij: Eric D'hiet, Leestse Steenweg 170 te Mechelen (015/20.58.24) of Wim Baetens, Heike 50 te Hombeek (015/41.44.16).

LIMBURG

SEPTEMBER

14 REKEM: Herdenking 100 jaar Frans Kusters. Vanaf 15u.30, met eucharistieviering in parochiekerk, herdenkingszitting, onthulling gedenksteen VAB-VTB, receptie en tentoonstelling. Org.: Herdenkingskomitee Frans Kusters.
14 HASSELT: Vlaams Braadfeest in zaal Hoger Op, Hasselt FC, Heksenbergstraat (Banneux-wijk), zijstraat Kiewitstraat. Deelname 450 fr. Gastspreker: Laurens Appeltans. Info bij L. Van Hoof (011/21.07.98) en R. Paque (011/22.82.82). Org.: VU-Hasselt en arr.voorzitter W. Remy.
22 TESSENDERLO: Bezoek aan Antwerpen met FVV. Vertrek: 9u. aan Vismarkt, met eigen wagen. 10-12u. Cogels-Osylei (met gids), 14u.30-16u. Middelheim (met gids). Thuis rond 18u. Deelname: 100 fr. (voor gids). Info en Org.: FVV-Tessenderlo.
25 GENK: Studiereis doorheen de Zwalmstreek. Vertrek om 8u. aan station te Gent. Org.: VVVG-Genk (011/35.11.57).
29 GENK: Daguitstap naar Vlaamse Ardennen. Org.: VVVG-Genk (011/35.88.79).

WIJ

Een advertentie in WIJ RENDEERT.
02/380.04.78
(Karel Severs)

ZOEKERTJE

— **GEZOCHT** — 37-jarige dame perfekt drietalige (N.F.E.) en vlotte kennis van Duits en Spaans, met diploma's licentie in de handels- en financiële wetenschappen en licentie vertaler (N.F.E.), momenteel in overheidsdienst, zoekt passende betrekking in het Vlaamse land. Voor inlichtingen zich wenden tot senator dr. J. Valkeniers, tel. 02/569.16.04.

— **GEZOCHT** — 20-jarige tweetalige jongeman, legerdienst volbracht, met diploma beroepssekundair, afd. Automechanika en specialisatie autoelektriciteit en getuigschrift bedrijfsbeheer, zoekt een betrekking in het Brusselse of in de driehoek Aalst-Dendermonde-Brussel. Voor inlichtingen zich wenden tot senator dr. J. Valkeniers, tel. 02/569.16.04.

— **GEZOCHT** — 22-jarige jongedame met diploma hoger sekundair onderwijs Handel en Administratie met getuigschrift van kwalifiktie Handel en Administratie, met kennis daktilografie en tekstverwerking, zoekt passende aanvangsbetrekking in het Brusselse of ten zuidwesten van de hoofdstad. Voor inlichtingen zich wenden tot senator dr. J. Valkeniers, tel. 02/569.16.04.

Kostuums naar maat
HERENKLEDING
Vermees
Steenhouwersvest, 52
ANTWERPEN

KEUKENS - SANITAIR - VERWARMING
VAN DER CRUYS
Assesteenweg 240, TERNAT
Tel. 582.29.15
Toonzaal alle dagen open van 9-19 u. Zondag gesloten.

WILLY MICHIELS
MAKELAAR IN VERZEKERINGEN
Torleylaan 51 • 1654 HUIZINGEN
tel. 02/360.20.40
Kantooruren: 9-12 - 15-18 (zaterdag: 10-12)
Waar Vlamingen méér dan thuis zijn

BRABANT

SEPTEMBER

13 ETTERBEEK: 1ste Kaas- en Wijnavond van VU-Etterbeek. In zaal De Moriaan, Oudergemlaan 90, vanaf 19u.30.

13 JETTE: Kultureel verblijf in Hengelhoef te Houthalen met VBG-Jette, tot 20/9. Info: 02/478.37.74.

14 TIELT-WINGE: Prijsuitreiking wandelzoektocht vanaf 20u. in zaal Hageland te Boekhout in O.L.V.-Tielt. Org.: Vlaamse Kring Tielt-Winge.

24 JETTE: Studiebezoek aan Morallenkwartier, stadswallen enz. Vertrek aan kerkhof van Jette om 13u.15. Afspraak aan Louisapoort om 14u. Org.: VBG-Jette.

27 HALLE-VILVOORDE: Arrondissementsraad (niet op 6 september!). Meer info volgt.

28 TERNAT: Barbecue georganiseerd door VNJ-Ternat. Opbrengst voor toekomstig heem. Bediening vanaf 17u. in St.Katarinakring, Rodestraat 28. Iedereen welkom. Info: Jurgen Thiebaut (053/66.64.51).

OKTOBER

7 BRUSSEL: Geleid bezoek aan het Parlement o.l.v. parlementslid Walter Luyten. Vertrek om 14u. aan de ingang nr. 13 aan de Leuvenseweg. Programma: uiteenzetting over de geschiedenis van deze staat (40 min.), filmvoorstelling (35 min.) en rondleiding in Kamer en Senaat (40 min.). Gratis.

LEUVENSE PINT VOOR FRANS-VLAANDEREN

De 26e prijsvraag van het Komitee voor Frans-Vlaanderen bij de kursisten Nederlands werd op 7 september 1991 afgesloten met een leerrijke taalgrenstocht en een daguitstap in Leuven en Hoegaarden, o.l.v. Willy Kuijpers.
De 192 deelne(e)m(st)ers werden op een schitterende wijze ontvangen in de brouwerij Artois. Het Davidsfonds, de Europese Gemeenschap en de Leuvense Universiteit verzorgden voor iedere laureaat een prachtig informatiepakket.
Dirk Verbeke en Cyriel Moeyaert (v.l.n.r.) van het Komitee voor Frans-Vlaanderen; Beni Roos, direkteur Brouwerij Artois; senator Willy Kuijpers; Patrick de Verrewaere en Frank Allacker, leraren Nederlands in Frans-Vlaanderen, heffen de pint op het heil der Nederlanden... **(foto Jef Collaer)**

JACQUES DE BLANDER'S HEENGAAN: 'N GROOT VERLIES

Als planoloog voor de randfederatie Halle en nadien als ambtenaar van de gemeente Ternat hadden we hem leren kennen als een noeste werker en een overtuigd Vlaming voor wie Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu onafscheidelijk met elkaar verbonden waren.

Nochtans een geboren Vlaamse Brusselaar zorgde hij er voor samen met zijn vier kollega's uit de andere randfederaties rond Brussel dat het Gewestplan van maart 1977 een einde stelde aan de verdere uitbreiding van de Brusselse olievlek.

Het was dan ook met genoegen dat ik Jacques die intussen karrière had gemaakt als ambtenaar in de dienst Ruimtelijke Ordening van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, opnam in mijn kabinet als adjunkt-kabinetschef toen ik werd aangesteld tot staatssekretaris voor Brussel, verantwoordelijk voor Leefmilieu, Natuurbehoud, Sociale Huisvesting en Tewerkstelling.

Gedurende die periode heb ik kunnen ervaren hoe Jacques niet alleen geliefd en gewaardeerd was in Halle-Vilvoorde maar ook in Brussel waar hij op de handen werd gedragen door alle natuurvrienden.

Ook was hij een steunpilaar van de advieskommissie voor het klasseren van monumenten en landschappen en genoot hij zeer grote achting in de kommissies voor Ruimtelijke Ordening zowel bij de Franstaligen als de Nederlandstaligen die zijn idealistische en liefdevolle kijk op Brussel zeer op prijs stelden.

Gedurende de periode van mijn staatssekretariaat zijn we erin gelukt om dank zij zijn kreativiteit en zijn niets ontziende werkkracht heel wat te realiseren zoals de Rondetafelkonferentie voor het Brussels leefmilieu, het Forum over de huisvesting, de oprichting van het Brussels Instituut voor Milieubeheer, de Hoge Raad voor Natuurbehoud en het Brussels Natuuredukatiecentrum.

Het natuurgebied de Kriekenput te Ukkel werd aangekocht, bossen werden aangeplant te Neerpede en te Ukkel, de vergeten Brusselse kanaalzone werd in het daglicht gesteld en talrijke dossiers klaargestoomd voor klassering.

Zijn aanstelling en bevordering tot eerste adviseur bij het Brussels Instituut voor Milieubeheer (BIM) was dan ook niet meer dan normaal. Het is mede dank zij hem dat dit Instituut vandaag alom geprezen wordt omwille van zijn goede en deskundige werking.

Brussel en Halle-Vilvoorde verloren in hem een entoesiast en bekwaam voorvechter met hoge idealen.

Voor mij persoonlijk was hij een zeer gewaardeerd medewerker en ik ben niet verlegen om vandaag te zeggen dat ik de raad en daad van Jacques, die een vriend geworden was, zal missen.

Met grote droefheid nemen alle vroegere medewerkers en ikzelf van hem afscheid.

Zijn echtgenote, zijn kinderen en gans zijn familie mogen steeds fier zijn op hem want in zijn vak was hij een grote meneer.

Senator dr. Jef Valkeniers

WEST-VLAANDEREN

SEPTEMBER

13 IZEGEM: Vlaams Huis, vanaf 20u. zevende kaarting. Ook op 15/9 vanaf 10u. Org.: Kaartersklub De Vlaamse Vrienden.

15 ZWEVEGEM: Jaarlijkse gezinsfietstocht. 30 km over rustige, vlakke wegen in en rond Zwevegem. Inschrijven vanaf 14u. aan lokaal Sportwereld, Otegemstraat 158. Vertrek: 14u.30 stipt. Deelname: 60 fr., verzekering inbegrepen. Org.: VU-Vlaamse Klub Groot Zwevegem.

18 OOSTDUINKERKE: Voordracht „De wereldgodsdiensten". Feestzaal De Witte Burg, om 14u.30. Org.: VVVG-Oostduinkerke.

18 IZEGEM: Bovenzaal Oud Stadhuis, Korenmarkt om 15u.: voordracht over China door dhr. M. Vanhecke. Org.: VVVG-Izegem.

22 ROESELARE: A. Rodenbachstoet. De stoet passeert aan 't VU-lokaal 't Leeuwken, H. Verrieststraat 4. Iedereen kan in de bar een verfrissing nemen vanaf 14u. Toegang tot stoet: 100 fr.

25 BRUGGE: Diamontage met kommentaar „De eilanden Oland en Gotland (Z-Zweden). Org.: VVVG-St.Kruis (050/35.54.30).

26 IZEGEM: Bar Auditorium, Kruisstraat, om 20u.: uiteendzetting door dr. Patrick Vankrunkelsven. Toegang 50 fr., abonnees gratis. Org.: VSVK-Izegem.

RODENBACH TE ROESELARE

Nu zaterdag 14 september 1991 wordt om 18u. in de kantoren Cera-ABB, Zuidstraat 15 en Botermarkt 12 te Roeselare de Rodenbachtentoonstelling geopend.

Verwelkoming door Erik Lamsens, voorzitter Rodenbachkring Roeselare. Openingstoespraak door Michiel De Bruyne en vertoning van de Rodenbachfilm „De mist trekt op".

De tentoonstelling is te bezichtigen van 15 tot 22 september 1991 van 8u.30 tot 16u.30 op weekdagen. Zondag 15/9 en zaterdag 21/9 van 15 tot 18u. Zondag 22/9 (stoet): van 8u.30 tot 16u.30.

WAREGEM: NIEUW VU-RAADSLID

Op 3 september j.l. legde provincieraadslid *Jan Fonteyne* (42) de eed af als gemeenteraadslid te Waregem. Fonteyne werd verkozen op een eenheidslijst en volgt een ontslagnemend PVV-raadslid op.

Na heel wat interne strubbelingen beschikt de VU in de Waregemse raad opnieuw over een eigen vertegenwoordiger. Wij wensen het nieuwe raadslid veel werkijver en wijsheid toe bij zijn mandaat!

ZOEKERTJE

— **GEZOCHT** — 35-jarige dame met diploma middelbaar onderwijs en curriculum in sekretariaatswerk bij verschillende bedrijven zoekt betrekking in de hoofdstad of en Zuid-westen van Brussel. Voor inlichtingen: senator dr. J. Valkeniers (02/569.16.04).

De vaders en moeders metselen het muurtje, de kinderen dragen vastberaden hun vermanende boodschappen. (foto De Streekkrant)

VU-DEERLIJK IN DE BRES VOOR WOONERFBEWONERS

De VU van Deerlijk bouwde onlangs een „muur" in het woonerf de Molenhoek als reaktie tegen het aanleggen van een doorgang voor vrachtwagens. Dwars over de Ketersstraat metselden de bewoners, bijgestaan door de plaatselijke VU-afdeling, hun barrikade.

De in hoofdzaak jonge gezinnen voelen zich gedupeerd, want vooral het woonerfkarakter van de nieuwe verkaveling trok hen aan. Maar de bewoners, gesteund door o.m. VU-provincieraadslid Jan Fonteyne, zeggen dat men dit woonerfkarakter totaal verwaarloosd. Zo worden de voorziene voetpaden niet aangelegd wat toelaat dat vrachtwagens zich gemakkelijker kunnen draaien en op korte tijd werd tussen twee huizen door een oorspronkelijk voorziene voetweg „gepromoveerd" tot uitweg voor personenwagens en nu zelfs tot vier meter verbreed. Deze weg komt tot op amper twee meter van de woningen. Volgens burgemeester Terryn en schepen van Openbare Werken Vantieghem is dit om vrachtwagens toe te laten een in de buurt gevestigd tekstielbedrijf te kunnnen bereiken. De eigenaars van de aanpalende woningen verloren elk een stuk van hun oprit zodat ze er hun wagen nog onmogelijk op kwijt kunnen.

GEEN GELD

De bewoners beklagen zich dat ze geen inspraak kregen op voorhand, ze werden zelfs niet verwittigd, ze vrezen dan ook dat er hen nog heel wat andere duister maneuvers van het gemeentebestuur te wachten staan. Schepen Vantieghem beweert boudweg dat er geen geld meer is voor kindvriendelijke initiatieven. Het zal dus wachten blijven op bordjes ter verhindering van doorgaand verkeer, snelheidswerende bermen, een 30 km zone en ander maatregelen.

De aktievoerders wijzen er dan ook op dat „de muur" slechts een eerste niet mis te verstane verwittiging is aan het adres van het gemeentebestuur. Nieuwe akties zullen worden gepland naar gelang de antwoorden die het schepenkollege zal geven op VU-interpellatie over dit dossier tijdens de volgende gemeenteraad!

Wij stellen U voor in exclusiviteit
furon
B.V.B.A Stassen-Verlinden
Restaurateur Traiteur Banketaannemer
Comberg 29 b 3790 St-Martens-Voeren Tel.:041/61 11 10
Groepen informeer eens naar onze arrangementen en dagmenu's voor groepen.
*Furon: eerste vermelding van Voeren in 966.

AA Tekstieldrukkerij
Levering van vlaggen, banieren, masten en toebehoren.
Spijker 86
2190 ESSEN
Tel. 03/667.29.73 Fax. 667.55.31

ARR. BRUGGE STELT LIJSTEN VOOR

De arrondissementele raad van de Volksunie-Vlaamse Vrije Demokraten van het arrondissement Brugge heeft de belangrijkste plaatsen voor de komende parlementaire en provincieraadsverkiezingen vastgelegd.

KAMER

1. Gilbert Vanoverschelde — Loppem (Zedelgem)
2. Jos Millecam — gemeenteraadslid Damme

Opvolgers

1. Erwin Priem — Brugge
6. Guido Van In
   Gemeenteraadslid Brugge, ere-senator

SENAAT

1. Ward Baert
   provincie- en gemeenteraadslid, Torhout
2. Reinhilde Bulcke-Verbruggen
   Damme-Lapscheure

Opvolgers

1. Hugo Hillewaert — Knokke-Heist
6. Kris Casier — OCMW-raadslid Brugge

PROVINCIE

1. Jean-Marie Bogaert
   gemeenteraadslid Brugge
2. Ingrid Reubens
   gemeenteraadslid Knokke-Heist
3. Patrick De Groote
   gemeenteraadslid Oostkamp
4. Eddy De Wispelaere
   gemeenteraadslid Zedelgem
21. Ward Baert — zie Senaat.

De VU van het arrondissment Brugge opteert aldus voor vernieuwing, waarvoor ze een beroep doet op jongere kandidaten die nochtans voldoende ervaring hebben op verschillende niveaus.

Ze dankt daarbij o.m. dr. Jos Speybrouck, Raymond Reynaert en Pieter Leys die niet langer kandidaat zijn en zo de weg vrij maken voor „nieuwe gezichten".

Guido Van In — jarenlang de lijsttrekker van de Senaatslijst — verkiest nu een plaats op de Kamer. Niet alleen in Brugge, maar ook in andere West-vlaamse arrondissementen is men bezig sterke Kamerlijsten samen te stellen.

Op die manier wil de Volksunie haar steentje bijdragen in de strijd tegen de on-demokratische toestand waarbij straks mogelijks één vijfde van het kiezerskorps in West-Vlaanderen niet in het parlement vertegenwoordigd is.

Zaterdag 28 september

In de kelder van de biblioteek vanaf 15u. Boekententoonstelling over de Vlaamse Beweging. Om 18u. toneel „Typen" van Cyriel Buysse, gespeeld door Jo Decaluwé. Inkom 100 fr., kaarten vooraf bespreken bij A. Rowaert (091/82.68.50). Om 19u. prijstrekking deelnemers woordraadsel (zie Gouden Blad, donderdag 19 sept.).

Zondag 29 september

10u.: Eucharistieviering in de O.L.Vrouwkerk van Deinze. Om 11u. Aperitiefkoncert in de kelder van de biblioteek, muziek gebracht door het koperkwintet uit Oedelem. Tussendoor: prof. Jef Maton wordt ondervraagd door prof. Eddy Omeye. Onderwerp: VU Vlaamse Vrije Demokraten, waarheen?

De redaktie wenst de afdeling proficiat met haar kwarteeuw werking. En nog eens zoveel jaren bij!

OOST-VLAANDEREN

SEPTEMBER

13 OOSTAKKER: Jaarlijks ledenfeest in Hotel de Lourdes, O.L.Vrouwstraat 6 te Oostakker. Om 20u. Koud buffet (inkl. glas wijn) + kwis. Tafelrede door senator Van Hooland. Inkom: 350 fr.p.p. Inschrijven voor 8/9 bij Erwin Herman (51.50.08). Org.: VU-St.Amandsberg.

13 SINT-NIKLAAS: Johan Verminnen met zijn programma „Nieuwe Maan" (met Tars Lootens). Om 20u.30 in de Stadsschouwburg. Toegangsprijs: 400 fr., Kult. Paspoort voor +60 en -25: 350 fr. Kaarten: 03/776.83.06 en 091/23.77.42. Org.: Rodenbachfonds O.Vl. i.s.m. Wase Jonge Leeuwen, A. Verbruggenkring en Dienst Volksontwikkeling Vl. Gemeenschap.

14 SINT-GILLIS: Aktief kindertoneel „De kleine David". In zaal Katolieke Kring 58, van 14u.30 tot 16u.30. Org.: A. Verbruggenkring. Info: R. De Grave 03/770.70.62.

14 BUGGENHOUT: Senator Walter Luyten spreekt om 20u. in de Oude Gemeenteschool op Den Briel, over de situatie in de Baltische Staten, o.a. Litouwen. Info: Freddie Boeykens (052/33.66.48).

15 AALST: Familiewandeling om 14u.30 in het teken van Open Monumentendag. Keuze uit 2 begeleide tochten (5 of 10 km — bezoek 3 Aalsterse kastelen). Daarna Breugelfeest in het Sociaal Centrum, hoek Rerum Novarumstraat en Immerzeeldreef. Vanaf 16u. Kaas, kop, hesp, witte en zwarte pensen voor 300 fr. (volw.); -15j. betalen 150 fr. Org.: VU-Aalst.

17 WONDELGEM: Kwisnamiddag met VVVG-Wondelgem. Org.: 091/26.34.41.

20 SINT-NIKLAAS: Debat Groen en Vlaams in Cipierage, Grote Markt 45, om 20u. Met Herman Lauwers en Jos Geysels. Moderator: Peter Renard. Org.: Wase Jonge Leeuwen.

21 SLEIDINGE: Deelname aan de 15de Renaat de Rudder herdenking. Org.: VVVG-Sleidinge.

21 DESTELBERGEN: Uitstap naar de Voerstreek in lukse-autocar en o.l.v. gids. Tevens bezoek aan mergelgrot met champignonkwekerij te Kanne. 700 fr. voor VU-leden en 800 fr. voor niet-leden (middagmaal en koffie inbegr.) Vertrek aan gemeentehuis (Dendermondsestweg) om 7u.30. Inschrijven bij Raymond roels (091/55.86.49) tot 16/9. Org.: VU-Destelbergen-Heusden.

29 ZWALM: rondrit met eigen wagens door de streek o.l.v. Walter Luyten, VU-senator. Stopplaatsen voorzien bij belangrijke historische monumenten. Verzameling om 13u. in de Zwalmmolen, tegenover landbouwmuseum. Einde om 18u. te Oudenaarde na geleid bezoek aan het Huis de Lalaing.

20 JAAR RAADSLID

Ter gelegenheid van het jaarlijkse braadspit zette de VU-afdeling Oudenaarde Frans Vanden Heede in de bloemetjes. Voor zijn 20-jarig mandaat in de Oudenaardse gemeenteraad ontving Frans uit handen van Jacques Vander Haeghen, afdelingsvoorzitter, een karikatuur waarop naast zijn politieke aktiviteiten, ook een deel van zijn professionele loopbaan staat getekend.

Houtzagerij
DE ROOSE N.V.
Algemene hout- en platenhandel
Schaverij
AFD. NINOVE - 9400
Steenweg naar Aalst 496
Tel.: 053-66.83.86
AFD.: OKEGEM - 9471
Leopoldstraat 114
Tel.: 054-33.17.51
054-33.11.49

HS
N.V. ZAKENKANTOOR HERMAN STEENHOUDT
1 STATIONSPLEIN, 9500 GERAARDSBERGEN
Tel. (054) 41 30 44
Woonkrediet steeds iets beter!

IN MEMORIAM MAURITS VAN OPSTAL

Hoewel we allen reeds op de hoogte waren van zijn ziekte schrokken we toch toen we de dood van Maurits Van Opstal (Opdorp 18 april 1926 — Buggenhout 4 sept. '91) vernamen. Het kon toch niet dat iemand, tot voor kort zo bruisend en vol leven, zo plots verdwijnt. Maar ongeloof en twijfel moesten plaats maken voor de harde realiteit. Een vriend en trouw medewerker was ons ontnomen.

Terugdenken aan Maurits doen we vol lof en bewondering: onverdroten en telkens met volle overgave zette hij zich in voor tal van verenigingen en organisaties. Volksunie-bestuurslid, bestuurder van het ziekenfonds Familia, lid van de burgerbescherming, gelauwerd bloedgever, lid van de schuttersvereniging, echtgenoot, vader, grootvader,... niets was hem te veel en alles deed hij met de volle goesting.

Toch stond Maurits niet graag in de schijnwerpers en bleef hij liever kalm en rustig: aan den toog een pilske drinken, met de fiets een toerke rondrijden, een klapke doen met de mensen in de straat... dat waren zijn liefste bezigheden. Bovendien was hij tegen iedereen altijd even vriendelijk, geen woord hoger dan het andere, positief vooruitkijkend...

In het VU-bestuur speelde hij meermaals de rol van moderator en verzoener temidden van al die jeugdige roekeloosheid van zijn medewerkers. Zijn rijke levenservaring kwam hem daarbij goed van pas. Bovendien was hij steeds paraat om een taak en verantwoordelijkheid op zich te nemen: zijn laatste politieke daad bestond erin de VU te vertegenwoordigen bij de huldiging van de nieuwe burgemeester, die tesamen viel met de IJzerbedevaart.

Bedankt voor alles Maurits...

(W.B.)

DEBAT GROEN EN VLAAMS TE SINT-NIKLAAS

Op vrijdag 20 september om 20 uur vindt in de witte zaal van de Cipierage, Grote Markt 45 te Sint-Niklaas een debat plaats over de verhouding tussen de Vlaamse en de groene beweging. Panelleden zijn de volksvertegenwoordigerss Herman Lauwers (VU) en Jos Geysels (Agalev). Het gesprek zal worden geleid door Knack-redakteur Peter Renard, die het debat tussen demokratische volksnationalisten en groenen in Vlaanderen op de voet volgt; De gespreksavond in Sint-Niklaas is een initiatief van de Wase Jonge Leeuwen.

Niet alleen in Vlaanderen, maar ook bij andere kleine volkeren in Europa, ontspint zich sedert enkele jaren een interessante dialoog tussen volksnationalisten en ekologisten. Beide stromingen zijn bekommerd om het behoud van het kultureel en natuurlijk erfgoed van hun gemeenschap, maar leggen verschillende prioriteiten. Dit sluit geen samenwerking uit want beide bekommernissen kunnen perfekt gekombineerd worden. Met hun initiatief willen de Wase Jonge Leeuwen de dialoog levendig houden door een stand van zaken te maken en te peilen naar de toekomstmogelijkheden.

JAARLIJKSE HERDENKING HEKALO

De jaarlijkse herdenking van het Hechteniskamp te Lokeren gaat dit jaar door op 22 september a.s.

Om 11u.30 is er de eucharistieviering voor de overleden families en vrienden. Dit jaar wordt speciaal de heer René Van Malderen herdcht. Celebrant is e.p. Raes.

De tentoonstelling van werken en stukken uit het kamp is open van 10 tot 17u., met gelegenheid tot een hapje en een drankje.

Al wie nog werken heeft uit het kamp (geschriften, foto's enz.) of weet waar deze zich bevinden, kunnen dit steeds kenbaar maken op onderstaand adres.

De samenkomst gaat door bij de Paters in de Luikstraat te Lokeren.

Infoadres: Hekalo, Gasstraat 24 te 9160 Lokeren (091/48.17.78).

25 JAAR VU-DEINZE

VU-Deinze bestaat 25 jaar en dat wordt groots gevierd met jubileumfeesten op 27, 28 en 29 september a.s.

Hier het programma:

Vrijdag 27 september vanaf 19u.30:

Negende familiefeest in zaal Volkskring. Eregasten zijn medestichter Omer Van Den Kerckhove en nationaal voorzitter Jaak Gabriëls. Eetmaal met romantische muziek en gezellicht samen zijn. Kostprijs 500 fr. Vanaf 22u.30 iedereen welkom. Inschrijven bij: Herman Maes (091/86.24.53), Maurits Onderbeke (091/80.02.14) of Arsèle Rowaert (091/82.68.50). Liefst vooraf betalen op nr. 442-7588611-40 van VU-Deinze.

ZOEKERTJE

— **GEZOCHT** — Pas afgestudeerde licentiaat vertaler Engels-Spaans-Nederlands, zoekt zo vlug mogelijk werk. Voor inlichtingen: staatssekretaris Vic Anciaux, tel. 646.33.50, toestel 22.

— **OPENSTAANDE BETREKKING** — Onmiddellijke indiensttreding: industrieel ingenieur bouwkunde. Voor meer inlichtingen kontakteer kamerlid Etienne Van Vaerenbergh (02/519.86.94).

— **GEZOCHT** — 46-jarige man met karrière in de drukkerijsektor als tekenaar en proefdrukker, in dienstverband en als zelfstandige, zoekt betrekking in Brusselse of ten zuidwesten van de hoofdstad. Voor inlichtingen zich wenden tot senator dr.J. Valkeniers, tel. 02/569.16.04.

— **GEZOCHT** — 28-jarige gehuwde dame met A2-diploma sekretariaat-talen, grondige kennis Nederlands en Frans en vlotte kennis Duits en Engels, met deeltijdse ervaringen in financiële bedrijven, zoekt passende betrekking in het Brusselse of ten Zuidwesten van Brussel. Voor inlichtingen zich wenden tot senator dr. J. Valkeniers, tel. 02/569.16.04.

— **INFO** — Introduktie produkten van Vlaamse bedrijven op de Spaanse markt. Inl.: Loncke, tel. 02/252.08.48 of Arkada, Cubellas-Spanje (Barcelona) tel. 00.34.38.95.31.95.

HOTEL - RESTAURANT

San Martino

Berg 17 - B 3790 St. Martens-Voeren
Tel. 041/81.09.08 - 041/81.09.29

Gastronomie in een groene oase

Diverse forel spec. en streekgerechten
Marktverse produkten

Groepsarrangementen

Prachtig uitzicht op de Voervallei
Gezellige taverne, groot terras, openluchtzwembad, kinderspeeltuin, petanquebanen en grote parking.

Voor uw groepsreizen naar de Voerstreek met geleid bezoek aan de forellenkwekerij kontakteer ons. Speciale groepsmenu's.

BLOEMEN ROUWKRANSEN
BRUIDSTUILEN
ZAALVERSIERING

PETRA P.V.B.A.

HEIHOEFSEWEG 1
2520 EDEGEM
Tel.: 03/457.23.89

Café
In de Groene Poort
Dorp 31, GOOIK
Tel. 02/532.10.21.
Sedert een halve eeuw het Vlaamse trefpunt in het Pajottenland.
Streekbieren, boterhammen, spaghetti en ijs.
Terras, speeltuin, vergaderzaal.
Uitbaters Herman Neukermans en Anita Sorgeloos.
Dinsdag gesloten.

Brugge bezoeken is ook
kennis maken met het
Vlaams Ontmoetingscentrum
De Gulden Spoor
rechtover uitgang parking
't Zand 22 Brugge
tel. 050.34.30.82
* dranken * restaurant
* snacks * zaal voor 50 pers.

Café & Feestzaal
Op Den Saele
Boomstraat 141 3798 's-Gravenvoeren

Zitplaatsen feestzaal voor 100 personen - Groepen en bussen **op afspraak** tegen speciale prijzen - toeristenmenu 295 fr

Café Zaal Hotel
— Cambrinus —
Kloosterstraat 3 • 3960 Bree
011/47.28.97

Taverne „DE BOEMELTREIN"
Vlaams Huis
Streekbieren - Snacks - IJs - Wafels - Pannekoeken.
Sfeervol treinmeubilair - Ook vergaderruimte.
Weststraat 131 — 9940 SLEIDINE.
Tel.: 091/57.68.46. - Zat. en zond. gesloten.

HOF VAN ENGELAND
bij Guido
hét Vlaams trefpunt in Brussel
Lakensestraat 157 (KVS)
1000 Brussel
tel.: 218.01.27

't boerenhof
CAFE-RESTAURANT-FRITUUR
Terras - Lunchroom -Coffeeshop
Altamira stone grill
Prijzen voor groepen
op aanvraag.
De Plank 24A
3790 Sint-Martens-Voeren
Tel. 041/81.07.03

Adverteren in WIJ rendeert
02/219.49.30
Probeer eens!

Banketbakkerij
ANTWERPIA
JOOST GOSSYE
Geraardsbergsestraat 38
9300 Aalst
Tel. 053-21.35.33

RESTAURANT-HOTEL
OVEREINDE
Salons Raymond
— banketzalen tot 300 personen
— specialteiten bruiloften en banketten
Overeinde 8 AS
011/65.73.05 - 65.89.40
Bij vertonen van VU-lidkaart: één aperitief gratis.

Het Palinghuis
Sedert 1910
JAN PAUWELS-DE BRAUWER
Oude Brugstraat 16, 9200 Schoonaarde. Tel. 052-42.32.46
Wekelijkse rustdag vrijdag tot zaterdag 18 uur
Jaarlijks verlof december
De familiezaak met traditie

Brood- en banketbakkerij
R. DE BEULE
Heirbaan 53
2070 BURCHT
Tel.: 03/252.70.98
SPECIALITEIT VAN ALLE GELEGENHEIDSGEBAK

Hostellerie
Petrus
Oerenstraat 13 8190 Alveringem
tel. 058/288 007

Hotel — Restaurant — Feestzaal — Tea-Room
Een gastronomisch kompleks, gelegen op amper 15 min. van de kust, stelt U een zee voor van kalmte, komfort, keuken, rust, rustiek en romantiek.
Wij bieden U:
- 14 luxueuze hotelkamers met alle denkbare komfort
- Fijne Franse keuken, à la carte en 8 menu's van 695 fr. tot 1600 fr.
- Een hart voor de kinderen, eigen speelruimten en aangepaste menu's.
- Kamer (2 pers.) met uitgebreid ontbijt: vanaf 1750 fr.
- Eveneens pension en half-pension mogelijkheden.
- Week-end verblijf.

"SEMINARIEMOGELIJKHEDEN" - conferentiezaal met alle nodige multifunctionele apparatuur.
Voor gratis informatiepakket nopens onze mogelijkheden:
Oerenstraat 13 8690 Alveringem tel. 058/288 007

WAAKZAAM BLIJVEN

Door het ineenstorten van de USSR zijn we van één bedreiging bevrijd: die van een militaire invasie.

De ekonomische toestand ginds is zodanig dat men er aan het uitlokken van een oorlog niet meer kan denken. Ten slotte kun je een potentiële vijand niet aanvallen wanneer je van hem het graan moet betrekken om je bevolking geen hongersnood te laten lijden. De golfoorlog heeft ook bewezen dat de Russische wapens waardeloos zijn en het Afghanistan-avontuur dat de soldaat van het Rode Leger helemaal niet gemotiveerd is.

Ik geloof dat we toch waakzaam moeten blijven.

Een militaire invasie hoeven we niet meer te vrezen, maar er zou wel eens een andere invasie kunnen plaats vinden. In 1993 zouden de Sovjet-burgers hun land vrij mogen verlaten. Iedereen denkt dan aan een massale uittocht van Sovjet-Joden naar Israël. Daar hebben wij tenslotte niets mee te maken. Maar wat er onlangs tussen Albanië en Italië gebeurde is een schoolvoorbeeld van wat gebeuren kan wanneer een land, dat lang zijn burgers onder de knoet heeft gehouden en ze heeft laten verpauperen, opeens de grenzen opent.

In 1993 zouden we wel eens overspoeld kunnen worden door een massale invasie van verpauperde Russen. Dat zou weleens een ware volksverhuizing kunnen worden.

Op de Oder en Neisse vermeerdert de bundesgrensschutz haar bootpatrouilles. Aan de Poolse oever zitten heel wat mensen te wachten om over te steken. Oder-Neisse zou wel eens de Rio Grande van Europa kunnen worden. Opletten, dus.

Trouwens, als je goed bekijkt wat er in de Sovjet-Unie, en ook in Joegoslavië omgaat, dan begin je er aan te twijfelen dat het een verzet tegen het kommunisme is. Het kommunisme was m.i. al lang uitgerangeerd.

Het lijkt me veel meer een heropleving van etnisch nationalisme. Een federale staat kan niet bestaan wanneer één van de aangesloten staten, wegens een bevolkingsoverwicht, hegemonie wil plegen. Dat is het geval met de Russen in de USSR en met de Serviërs in Joegoslavië.

Je zou het zo kunnen omschrijven: de hekel (zo niet de haat) aan de ,,grote broer'' (Thérèse Carrère d'Encausse).

Ook een federatie met twee houdt geen stand wanneer één partner de andere als het kleine broertje behandelt. Zie Tsjechoslovakije. Het zou me niet verwonderen dat Slovakije zich één dezer dagen onafhankelijk zou verklaren.

Eveneens zou het me niet verwonderen dat de 5 Centraal-Aziatische Moslim-republieken, die nu al een ekonomisch commonwealth hebben uitgeroepen, zich uiteindelijk politiek los van Rusland zouden verklaren.

N.E. Poffé, Overijse

ENGELS

Lezend in uw weekblad stel ik met verbazing vast dat WIJ (6 sept. '91) het blijkbaar erg moeilijk heeft met het feit dat een CVP-senator protesteert tegen het gebruik van het Engels als voortaal door een Nederlandse minister tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de Europese ministerraad.

Als flamingant heb ik er moeite mee dat U dat protest niet eens steunt.

Als kiezer had ik zelfs verwacht dat een lid van een andere partij al eerder zou hebben geprotesteerd.

J. Dedeurwaerder, Brugge

LINT

De Panorama-uitzending over de opvang van 150 asielzoekers in de Antwerpse gemeente Lint heeft op mij een diepe indruk nagelaten!

De redaktie ontvangt graag brieven voor de lezersrubriek Wederwoord. Naamloze brieven gaan de scheurmand in, evenals scheld- en smaadbrieven. De andere publiceert zij, naarglang er plaats beschikbaar is. De redaktie behoudt zich het recht voor brieven in te korten en persklaar te maken zonder de essentie van de inhoud te veranderen. Brieven worden ondertekend met de naam en de plaats van herkomst, tenzij de schrijver verzoekt slechts de initialen te gebruiken. De opinie, vertolkt in een lezersbrief, is niet noodzakelijk deze van de redaktie.

Vlaanderen moest zich schamen!

Nooit was Vlaanderen zo welvarend. Nooit konden we ons zo dik, rond en vet eten aan de vruchten van de welvaart. Het Vlaamse volk baadt in weelde.

Akkoord, het vluchtelingenprobleem wordt niet opgelost door de poging om enkele honderden of duizenden hier een voorlopig onderdak te bezorgen. Het vraagt om ontwikkelingshulp, om ingrijpen in de internationale politieke en ekonomisch orde en om een welvaartsherverdeling tussen Noord en Zuid. Zij we daartoe bereid?

Nooit laaiden passies echter zo hoog op dan wanneer we vandaag gekonfronteerd worden met arme stumperds die een graantje willen meepikken van de rijke tafel in het beloofde land. We gunnen hen niet eens het licht in de ogen. Zijn de Vlamingen dan echt de eigen geschiedenis vergeten?

In zijn boek *Mijn land in de kering* beschrijft Karel Van Isacker treffende de miserie waarin Vlaanderen zich rond de helft van vorige eeuw bevong. Voor velen was de vlucht of emigratie de enige uitweg: ,,het aantal uitwijkelingen kan men alleen maar schatten: 15.000 in de jaren vijftig, twintigduizend in de jaren zestig en zeventig, dertig tot veertigduizend in de jaren tachtig'' (blz. 111).

Velen trokken naar Frankrijk, Nederland of Duitsland. Maar ook de trek naar Amerika betekende voor tienduizenden de reis naar de hoop. Dit stuk van onze geschiedenis moeten we in gedachten houden.

Primitieve volkeren kenmerken zich vaak door hun gastvrijheid. Blijkbaar bereikt Vlaanderen vandaag het toppunt van zijn beschaving!

Koen Van Caimere, Merelbeke

,,LIEBAERS KLAPT''

Wij (6 sept. '91) vindt het vraaggesprek van oudgrootmaarschalk (oef! wat 'n titel) Liebaers in *De Morgen* onthullend en vrijpostig. Ik noem het een lafheid. Het is altijd laf iemand aan te vallen die zich niet mag, en daarom niet kan verdedigen. Over de inhoud van dat interview kunnen ganse kolommen grondwettelijk recht geschreven worden.

WIJ zou aan die hetze beter niet meedoen. Of moet ik WIJ herinneren aan een ander interview dat ook in *De Morgen* verscheen en dat de partij onnoemelijk veel kwaad gedaan heeft?

Minister Claes heeft gelijk. Om ook eens grof te zijn: Liebaers schijt in de hand die hem voedde.

F. Vanbrabant, Hasselt

DEPAYSEMENT

Zelfs tijdens zijn vakantie aan de voet van de Franse Pyreneeën kan Manu Ruys het niet laten weer eens een venijnig artikel te plegen (D.S. 6 sept. j.l. ,,Gokken op gematigdheid'') tegen de VU en de kleine kanten van voorzitter J. Gabriëls dik in de verf te zetten.

Het is natuurlijk zijn goed recht op te komen voor zijn eigen mening maar eens te meer meent M. Ruys, met verkiezingen in het verschiet, aan de CVP een ferme ruggesteun te moeten geven door al zijn gifpijlen te koncentreren op de grote rivaal de VU. Specifieke en gefundeerde kritiek op de beunhazerij en de dubbelhartigheid van de CVP is in deze elektorale tijd klaarblijkelijk uit den boze.

Het is duidelijk dat de ,,depaysement'' bij Manu Ruys hard heeft toegeslagen. Is de gezaghebbende joernalist van weleer gedegenereerd tot een CVP-marionet? Grote joernalistiek is anders.

Jammer voor De Standaard die zich een ,,kwaliteitskrant'' noemt.

Walter Maes, Zwevegem

SIEMENS

Aqualifting, de schoonheidskuur van Siemens voor uw linnen

Aqualift, de uitvinding van Siemens luidt een nieuw wastijdperk in: het linnen dirigeert voortaan de wasmachine.

De revolutionaire trommel besproeit het linnen met net voldoende water en zeep. Zo wordt het linnen héél zacht, tot in de kleinste vezel ge-aqualift.

Tevens past het waterniveau zich automatisch aan het gewicht en het absorptievermogen van het wasgoed aan.

Met dit nieuwe systeem bespaart Siemens op magistrale manier tijd, energie, water en detergent. Zelfs linnen opfrissen in 30 minuten is voortaan mogelijk!

Op de zachte aqualifting volgt het progressief droogzwieren met intervals. Met tussenpozen wordt het linnen herschikt in de trommel zodat het niet door rekken of wringen beschadigd wordt. Het komt bijna kreukvrij tevoorschijn. Dringend gaan strijken is niet langer een must!

Onze voorsprong geeft u meer tijd om te leven

Genomineerd voor de Europese Designprijs Barcelona 1990

EEN KONCEPT DAT ALLES HEEFT...

BULOflex®

KWALITEIT
Vervaardigd in de duurzaamste materialen: volkunststof, staal, aluminium. De afwerking draagt het label van de Belgische fabrikant nr. 1 van het betere kantoormeubilair.

ERGONOMIE
Op mensenmaat bedacht. Verzonken kabeldoorvoer en niet-reflekterende bovenbladen die in de hoogte verstelbaar zijn. Voor elke werksituatie is er een ideale oplossing.

FLEXIBILITEIT
Met één enkel onderstel en een beperkt aantal bladen kan je alle kanten uit bij aanbouw en ombouw. En bij middel van één enkel sleuteltje. De logistieke eenvoud werkt sterk kostenbesparend.

VRAAG ONZE FOLDER!

BULO® kantoormeubelen kantoorinrichting

MECHELEN Industriezone Noord II tel. (015) 21 10 00
Toonzalen open van 8.30 u tot 17.30 u. Ook op zaterdag
BRUSSEL Montoyerstraat 10 tel. (02) 512 99 18
Toonzalen open van 8.30 u tot 17.30 u. Niet op zaterdag